

గ్రామ పంచాయతీ డెవలప్మెంట్ ప్లాన్ (జిపిడిపి) ప్రత్యేకం

జూన్-ఆగస్టు, 2018

పంచాయతీ రాజ్,
గ్రామీణాభివృద్ధి
మరియు త్రాగు నీరు
మరియు పారిశుధ్యం
మంత్రిత్వ శాఖలచే
ప్రచురించబడుతున్న
త్రైమాసిక న్యూస్
మేగజైన్

గ్రామోదయం సంకల్ప

సంపుటి 2, సంచిక 4

గాంధీజీ యొక్క గ్రామ స్వరాజ్
పరిపాలనకు మించి

గ్రామీణ మహిళల సాధికారత
ద్వారా గ్రామ పంచాయతీ

జీపీడిపీ జీవితాన్ని సులభం
చేసింది, కలగా సంపన్న
గ్రామాలు

ప్రజల సాధికారత:
మొబైల్ యాప్

“గ్రామాల ప్రాముఖ్యతను ఎక్కువ చేసి ‘గ్రామ స్వరాజ్’ గురించి మహాత్మా గాంధీ ఎప్పుడూ మాట్లాడేవారు. గ్రామాల పరివర్తన భారతదేశం యొక్క పరివర్తనను నిర్ధారిస్తుంది: సిఎం మోదీ

ప్రధాన మంత్రి గ్రామ స్వరాజ్ ద్వారా దేశ అభివృద్ధి

నేటి దేశం సమృద్ధితో నిండి ఉంది, అది కొత్త ఎత్తులను పరిగణిస్తోంది: పిఎం మోదీ

15 ఆగస్టు, 2018

గ్రామాల పరివర్తన భారతదేశం యొక్క పరివర్తనను నిర్ధారిస్తుంది; జన్ ధన్, వన్ ధన్, గోబర్ ధన్ ట్రియో గిరిజన మరియు వ్యవసాయ వర్గాలకు సాధికారమిస్తుంది:

24 ఏప్రిల్, 2018

మహాత్మా గాంధీ ఎప్పుడూ గ్రామాల ప్రాముఖ్యతను ఎక్కువ చేసి 'గ్రామ స్వరాజ్' గురించి మాట్లాడేవారు: పిఎం మోదీ

24 ఏప్రిల్, 2018

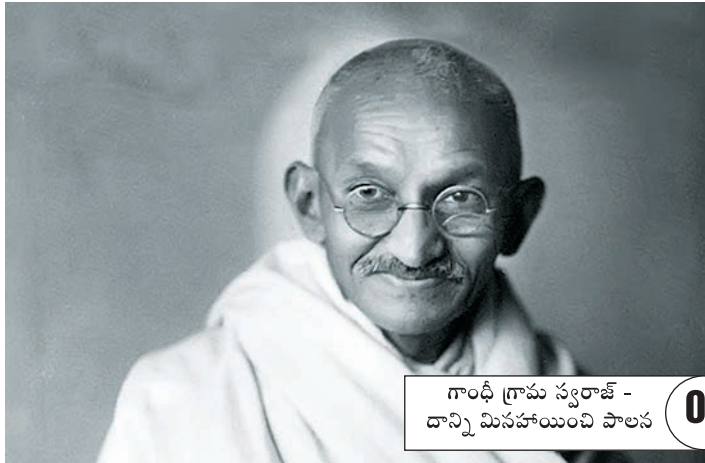
మేము భారతదేశం కోసం బలమైన మరియు స్వీయ-ఆధారపడే, ఒక స్థిరమైన పురోగతి కొనసాగించే ఒక దేశాన్ని కోరుకొని, కొత్త ఎత్తులను పరిగణించే భారతదేశం; ప్రపంచంలో భారతదేశం మంచిని కోరుకుంటుంది. అంతే కాదు, భారతదేశం కూడా ప్రపంచంలో ప్రకాశిస్తూ ఉండాలి - అటువంటి భారతదేశాన్ని మేము నిర్మించాలని కోరుకుంటున్నాము.

15 ఆగస్టు, 2018

ప్రతి భారతీయుడికి తనకంటూ ఒక సొంత ఇల్లు ఉండాలి - అందరి కోసం ఇళ్ళు. ప్రతి ఇంటికి విద్యుత్తు కనెక్షన్ ఉండాలి, అందరి కోసం విద్యుత్తు ఉండాలి. పంటగదిలో ప్రతి భారతీయుడు పొగ నుండి స్వేచ్ఛగా ఉండాలి మరియు ఎందుకంటే దానికోసం పంట గ్యాస్ పథకం ఉంది. ప్రతి భారతీయుడు తన అవసరాలను తీర్చడానికి తగినంత నీరు ఉండాలి మరియు అందుకోసం నీటి పథకం ఉంది. ప్రతి భారతీయులకు మరుగుదొడ్డు మరియు అందరికీ శుద్ధీకరణ ఉండాలి. ప్రతి భారతీయుడికి నైపుణ్యం ఉండాలి, కాబట్టి అందరికీ నైపుణ్యం ఉంటుంది. ప్రతి భారతీయుడికి మంచి మరియు తక్కువ ధరతో ఆరోగ్య సేవలు అందాలి, అందరికీ ఆరోగ్యం ఉంటుంది. ప్రతి భారతీయుడు సురక్షితమని భావించాలి, ప్రతి భారతీయుడికి భీమా కల్పించాలి, అందుకు 'అందరికీ భీమా'. మనం ఈ నినాదాన్ని అనుసరించడం ద్వారా దేశాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లగలమని కోరుకుంటున్నాము.

15 ఆగస్టు, 2018

గాంధీ గ్రామ స్వరాజ్ -
దాన్ని మనహాయించి పాలన

06

15

గ్రామ సాధికారత

ప్రజల సాధికారత: మొబైల్ యాప్

32

**త్రాగు నీరు మరియు
పారిశుధ్యం మంత్రిత్వ శాఖ**

సక్సెస్ స్టోరీ	35
మీకు తెలుసా	41
పారిశుధ్య దూత:	
చతుర్ సింగ్-మేడమ్ బతుని	45
ఇటీవలి కార్యకలాపాల సమావేశం:	46

**పంచాయితీ రాజ్
మంత్రిత్వ శాఖ**

గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం	09-11
జిపిడిపి జీవన సరళీకృతమైనది,	
సంపన్న గ్రామాల కల నిజమైంది	12-24
గ్రామ పంచాయతీల ద్వారా	
గ్రామీణ మహిళల సాధికారత	16-18
సక్సెస్ స్టోరీ	19-20
ప్రజలు పాల్గొనడం ద్వారా	
గ్రామం మారుతుంది	21-22
గ్రామ పంచాయతీ అభివృద్ధి ప్రణాళిక	24-25

గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖ

చపకా జిపి	23
బీజ మాతా	26-27
తెన్నాల ఆగ్రో ఫార్మర్స్ ప్రాడ్యూసర్	
కంపెనీ లిమిటెడ్	28
మంచి జీవితం కోసం గ్రామాన్ని పింక్	
జోరందా లాగా మారుస్తుంది	31

అడ్వైజరీ బోర్డ్

సెక్రటరీ, పంచాయితీ రాజ్ మంత్రిత్వ శాఖ
సెక్రటరీ, గ్రామీణాభివృద్ధి
మంత్రిత్వ శాఖ
సెక్రటరీ, త్రాగు నీరు మరియు పారిశుధ్యం
మంత్రిత్వ శాఖ

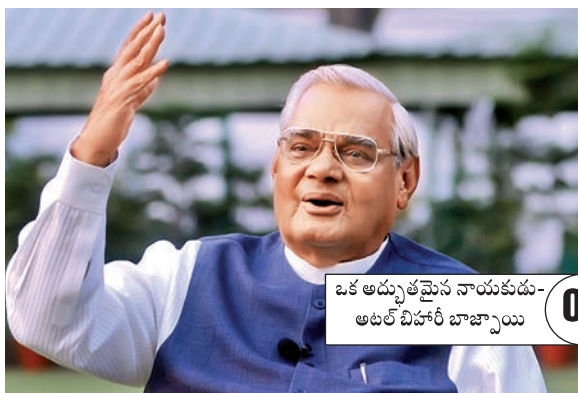
ఎడిటర్-ఇన్-చీఫ్

అమర్జిత్ సిన్హా
సెక్రటరీ, పంచాయితీ రాజ్ మరియు
గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ

ఎడిటోరియల్ బోర్డ్

ఆర్థిక సలహాదారు, పంచాయితీ రాజ్
మంత్రిత్వ శాఖ
జాయింట్ సెక్రటరీ, గ్రామీణాభివృద్ధి
మంత్రిత్వ శాఖ
డైరెక్టర్ జనరల్, త్రాగు నీరు మరియు
పారిశుధ్యం మంత్రిత్వ శాఖ
డైరెక్టర్ (ఐ.ఈ.సి), గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖ
డైరెక్టర్ (ఐ.ఈ.సి), త్రాగు నీరు మరియు
పారిశుధ్యం మంత్రిత్వ శాఖ
డైరెక్టర్ (మీడియా), పంచాయితీ రాజ్
మంత్రిత్వ శాఖ

సంగ్రహం మరియు అనువాదం చేసిన వారు
జాగ్రన్ ప్రకాశన్ లిమిటెడ్

ఒక అద్భుతమైన నాయకుడు-
అటల్ బిహారీ బాజ్పాయి

08

36

సక్సెస్ స్టోరీ- త్రాగునీరు మరియు
పారిశుధ్యం మంత్రిత్వ శాఖ

నరేంద్ర సింగ్ తోమర్
గ్రామీణాభివృద్ధి, పంచాయితీ రాజ్
మరియు గనులు మంత్రి
భారత ప్రభుత్వం
కృషి భవన్, న్యూఢిల్లీ

మెసేజ్

పంచాయితీలు మన రాజ్యాంగంచే గుర్తించబడిన ప్రసిద్ధ సంస్థలు. స్థానిక స్వావలంబన వెనుక ప్రయోజనం సామాన్య మానవుడి ప్రయోజనాల రక్షణ ఉంది. పంచాయితీల రాజ్యాంగ బాధ్యత స్థానిక ప్రజల క్రియాశీల మద్దతు తో ఆర్థిక అభివృద్ధి మరియు సాంఘిక న్యాయం కోసం పథకాలను సిద్ధం చేసి అమలు చేయాలి. స్థానిక స్వీయ-పరిపాలన విజయం లైన్ యొక్క నౌకరు చివర నిలబడి ప్రజల భాగస్వామ్యం తో మాత్రమే కొలుస్తారు. ఈ దృక్పథం లో, గ్రామ పంచాయితీ అభివృద్ధి ప్రాజెక్ట్ను (జిపిడిపి) మెరుగుపర్చడానికి మరియు దాని లో ప్రతి ఒక్క పౌరుడు పాల్గొనడానికి, భారత ప్రభుత్వం గాంధీ జయంతి సందర్భంగా అక్టోబరు 2, 2018 నుండి ముఖ్యమైన ప్రజల అవగాహన కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభిస్తుంది. ఈ ప్రతిష్టాత్మక కార్యక్రమంలో జిపిడిపి తరువాత సంవత్సరాల్లో విస్తృతమైన తయారీ కోసం వివిధ మంత్రిత్వశాఖల మధ్య సమన్వయ ఏర్పాటుకు ఒక కార్యాచరణ ప్రణాళిక సిద్ధం అయింది. ఈ ప్రచారం 2018 డిసెంబర్, 31 వరకు కొనసాగుతుంది.

పంచాయితీలు తమ అంతర్గత మరియు బాహ్య వనరులను సరిగ్గా నిర్వహించాలని మరియు గ్రామ పంచాయితీల ఒప్పందం మరియు సహకారం తో గ్రామ పంచాయితీ అభివృద్ధి కోసం ఒక పథకాన్ని కల్పించాలని మేము కోరుతున్నాము. జిపిడిపి క్రింద తయారు చేసిన ప్రాజెక్టులతో గ్రామము సామాజికంగా మరియు ఆర్థికంగా అభివృద్ధి చెందుతుందని నేను నమ్ముతున్నాను. వ్యవసాయం, ప్రత్యామ్నాయ, శక్తి, నీటి నిర్వహణ, పారిశుధ్యం, నైపుణ్యం అభివృద్ధి మరియు ఇతర సంబంధిత అంశాలపై గ్రామీణ ప్రాంతాల మాధ్యమం ద్వారా మారుమూల గ్రామాలకు సంబంధించిన విస్తృత పద్ధతులను మనం తీసుకోవాలి.

ఈ విషయంలో మంచి ప్రణాళిక మరియు ఆలోచించిన నిర్వహణ ఒక శక్తివంతమైన కొత్త భారతదేశాన్ని ఏర్పాటు చేయడంలో ఇది ఒక ముఖ్యమైన దశగా ఉంటుంది. 'సబ్గా సాత్ సబ్గా వికాస్' యొక్క ప్రాథమిక నినాదంతో, గ్రామస్థులందరినీ అభివృద్ధి యొక్క ప్రధాన ప్రవాహంతో అనుసంధానించడమే మా లక్ష్యం. గ్రామ-సభ మరియు గ్రామ పంచాయితీ కార్యక్రమాలలో పాల్గొనడం ప్రాముఖ్యతపై సామాన్య ప్రజలకు అవగాహన ఉన్నప్పుడు స్థానిక స్వీయ-పాలన వ్యవస్థ శక్తివంతమైనదని మరియు బలోపేతం అవుతుందని మేము స్పష్టంగా విశ్వసిస్తున్నాము. పంచాయితీ ప్రతినిధులకు నా కోరిక మరియు అభ్యర్థన మీ అమూల్యమైన సహకారం అందించడం ద్వారా మీరు దేశ భవనంలో మీ బిట్ను పంచుకోవచ్చని, 'సబ్గా యోజన, సబ్గా వికాస్' ఆధారంగా సమగ్రమైన జిపిడిపి ఏర్పాటుకు ఉత్సాహపంతమైన సహకారం మరియు జెత్సాహిక భాగస్వామ్యం ఉంటుంది.

జై హింద్.

(నరేంద్ర సింగ్ తోమర్)

రాష్ట్ర మంత్రి
వ్యవసాయం మరియు రైతుల సంక్షేమం మంత్రిత్వ శాఖ
పంచాయితీ రాజ్ మంత్రిత్వ శాఖ
భారత ప్రభుత్వం

మెసేజ్

పక్షపాతము లేకుండా సమాజమును స్థాపించుట అనే ఉద్దేశ్యం మరియు సమానత్వంపై ఆధార పడిన భావన మా రాజ్యాంగం లో ప్రధానంగా ఉంది. ఈ ఉద్దేశ్యం అమలు చేయడానికి, 73వ రాజ్యాంగం సవరణను పంచాయితీ రాజ్ సంస్థలు మరియు మంచి పాలనను బలపరచడం మాత్రమే కాకుండా, సాధారణ ప్రజానిక అవసరాలు మరియు ఆకాంక్షలను నెరవేర్చడానికి అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులను అమలు చేయడం, పర్యవేక్షించడం మరియు పర్యవేక్షణ బాధ్యత కూడా ఉంది. 'గ్రామ పంచాయితీ వికాస్ యోజన' (జిపిడిపి) కూడా ఒక పథకాన్ని ప్రతిపాదించింది. దీని ద్వారా, గ్రామ పంచాయితీ గ్రామంలోని ప్రాథమిక మౌలిక సదుపాయాల కోసం ప్రణాళికలు సిద్ధం చేయవచ్చు, అదే విధంగా గ్రామ సభా మాధ్యమంలో పెద్ద లేదా చిన్న ప్రాజెక్టులు కోసం అభివృద్ధి చేయవచ్చు.

14వ ఆర్థిక కమిషన్ సిఫార్సులను అమలు చేయడానికి ప్రస్తుత కేంద్ర ప్రభుత్వం పంచాయితీలకు ఖచ్చితమైన అధికారాన్ని అప్పగించింది. జిల్లా, బ్లాకు, గ్రామ పంచాయితీలకు ఈ మొత్తాన్ని మంజూరు చేయగా, 14వ ఎఫ్ సి ఫార్సుల ప్రకారం గ్రామ పంచాయితీలకు మాత్రమే కేటాయింపులు జరుగుతున్నాయి. గ్రామ పంచాయితీ అభివృద్ధి ప్రాజెక్ట్ తయారీకి 14వ ఎఫ్ సి సిఫార్సు ప్రకారం, మంజూరు చేయటానికి తప్పనిసరిగా చేయబడింది.

దీర్ఘకాలిక ప్రాతిపదికన స్థాయిలో మరియు సవాళ్లను దృష్టిలో ఉంచుకొని, జిపిడిపి లో మేము నాణ్యమైన మార్పులు చేసుకోవాలి మరియు స్వయం సహాయక బృందాలతో పాటు మహిళా సాధికారత మరియు నిరంతర అభివృద్ధి లక్ష్యాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటూ జిపిడిపి సిద్ధం చేయాలి. ఉపాధి కోసం జిపిడిపి అవకాశాలను సమర్థవంతంగా అమలు చేయడం ద్వారా గ్రామ అభివృద్ధి కాకుండా వేరుగా సృష్టించబడుతుంది. ప్రాజెక్టుల అమలులో పర్యవేక్షణ మరియు పారదర్శకత, విద్య, ఆరోగ్యం, పారిశుధ్యం, త్రాగునీటి, పోషకాహారం, అహార భద్రత, నిలకడ జీవనోపాధి, గృహాలు, విద్యుత్తు, లింగ సమానత్వం మరియు సామాజిక న్యాయ లక్ష్యాలను చేరుకోవడం సులభం అవుతుంది.

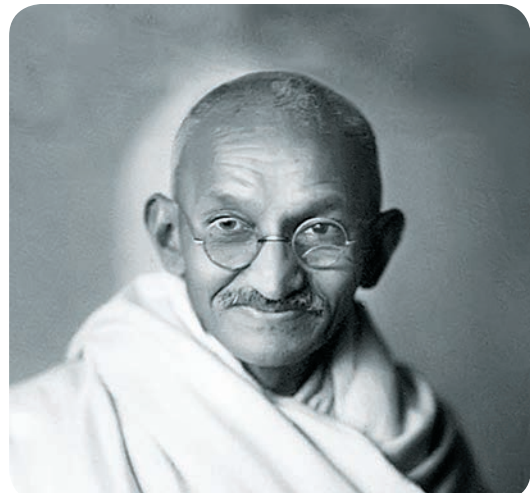
గ్రామ పంచాయితీ యొక్క సమగ్ర, మంచి ప్రణాళిక అభివృద్ధికి మార్గం, 14వ ఆర్థిక కమిషన్ మంజూరు కేటాయింపు, గ్రామీణ భారతదేశం యొక్క అభివృద్ధి స్వభావం ఒక ముఖ్యమైన మార్పు చేసింది. పంచాయితీ రాజ్ మంత్రిత్వశాఖ ద్వారా నిరంతర ప్రయత్నాలు ఫలితంగా మన పంచాయితీలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల సహకారంతో ఎక్కువ సంఖ్యలో జిపిడిపి తయారీలో విజయం సాధించాయని అన్నారు. 'సబ్కా సాత్ సబ్కా వికాస్', 'సాఫ్ నీయత్ సబ్కా వికాస్' వంటి సమగ్రమైన మరియు సమగ్ర అభివృద్ధికి సంబంధించి నినాదంపై గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా మన అనుభవాన్ని చూస్తూ, జిపిడిపి మరింత శక్తివంతమైన, పారదర్శకంగా మరియు పదునైనదిగా చేయడానికి ఇది సమయం. గ్రామీణ పంచాయితీ అభివృద్ధి ప్రాజెక్టును మరింత మెరుగుపర్చడానికి మరియు ప్రజలు మరింతగా పాల్గొనడానికి, అక్టోబరు 2, 2018 నుండి డిసెంబరు 31, 2108 వరకు భారత ప్రభుత్వం ప్రచారం చేస్తుంది. ఈ ఔత్సాహిక ప్రజల అవగాహన ప్రచారంలో భారత ప్రభుత్వం యొక్క పద్దెనిమిది మంత్రిత్వశాఖలు మరియు విభాగాల పథకాల అమలు కోసం, సమన్వయంతో కూడిన ఒక కార్యాచరణ ప్రణాళిక సిద్ధం అవుతుంది మరియు పంచాయితీ ప్రతినిధులుగా మీరు విజయవంతంగా ఒక కొత్త భారతదేశం నిర్మించడానికి ఒక లక్ష్యం.

శుభాకాంక్షలతో

(పురుషోత్తం రుపాలా)

గాంధీ గ్రామ స్వరాజ్ దాన్ని మినహాయించి పాలన

‘స్వరాజ్’ అనే పదం భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో అంతర్భాగమైనది మరియు వివిధ సందర్భాలలో వివరించబడింది. రాజకీయ-నాయకులు పునరుద్ధరించిన అత్యంత సాధారణ అర్థం హోమ్ పాలన మరియు స్వావలంబన. కానీ మహాత్మా గాంధీ స్వరాజ్ రాజకీయం కంటే చాలా ఎక్కువ.

హౌ వెన్ 1909లో ఓడలో హింద్ స్వరాజ్ ను వ్రాసినప్పుడు, అతను భారతదేశానికి స్వీయ- పాలనను సాధించడానికి ఏది అవసరమో -స్వీయ-పాలన, స్వీయ-పాలన అవసరమని స్పష్టంగా తెలిపాడు. గ్రామ స్వరాజ్ అయినప్పటికీ, ఈ ఆలోచన స్వరాజ్ యొక్క సృష్టిని ఎప్పుడూ విడిచిపెట్టలేదు. మహాత్మా గాంధీ యొక్క దృష్టి సాంఘిక సమానత్వం, మత సామరస్యం మరియు కార్మికుల గౌరవం ఈ విస్తారమైన మరియు చాలా వైవిధ్యభరితమైన దేశం యొక్క జనాభా మధ్య అంతరాలను కలిపే ఏకైక శాశ్వతమని నొక్కి చెప్పింది, మా సాధారణ ఉనికికి సృజనాత్మకంగా దోహదపడే భారతీయ మనస్సులను విడిచిపెట్టింది.

గాంధీ భారతదేశంలో బలమైన నిర్మాణంతో, గ్రామాల చేత నిర్మించబడిన వారి సొంత హక్కులో ఇంకా వర్తకంలో పరస్పర స్వతంత్రంగా మరియు ఇతర గ్రామాలకు మార్పిడి చేయాలని భావించారు. భారతదేశం శరీరమైతే, ప్రతీ భాగం ఆరోగ్యంగా ఉండాలి. గ్రామాలలో ప్రజలను మర్యాదగా జీవించడానికి వీలుగా, గ్రామాలను ఆధునికీకరించాలి మరియు బలమైన దేశం తయారు చేయడానికి స్వయం సమృద్ధిని సాధించాలి. ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ పార్లమెంటులో తన

ప్రసంగంలో ప్రసంగించారు - హిందూ స్వరాజ్ అతను ప్రతిష్టకు ప్రతి మాట. గాంధీ స్వీయ పాలన ద్వారా అర్థం ఏమిటంటే, ఏ పనిలోనైనా దేశానికి క్రమశిక్షణ మరియు నిబద్ధత అని మోదీ అంటున్నారు.

ఈ స్వీయ నియమం, ఒక వ్యక్తి నుండి మొత్తం దేశమంతటా ప్రవహిస్తుంది. ప్రతి దాని సామర్థ్యాన్ని సాధించడానికి మరియు జీవితం యొక్క గౌరవం. చిన్న యూనిట్ ఒక వ్యక్తిగా ఉండగా అతి చిన్న రాజకీయ మరియు ఆర్థిక వ్యవస్థ గ్రామం లేదా గ్రామం. అంతర్గత బలాన్ని పెంపొందించడం ద్వారా వాణిజ్యం, విద్య మరియు స్వీయ-సామర్థ్యాన్ని నిర్ధారించడం జరుగుతుంది. ప్రజల నైపుణ్యం సమితి వారిని ప్రోత్సహించాలి మరియు వారిపై దృష్టి పెట్టాలి. ఈ విధంగా, ఒక శిల్పకారుడు కుమారుడు రొట్టె మరియు వెన్న సంపాదించే నైపుణ్యం మరియు వేరే విద్య కూడా ఒక అదనపు అందుబాటులో ఉంది. టెక్నాలజీ ఉపాధి మరియు ఉద్యోగాలను పెంచడానికి కోరుకుంటుంది. ఇది వికేంద్రీకరణ యొక్క సమూహా, స్వాతంత్ర్యం తరువాత మనం త్వరలోనే వెళ్లబోయే మార్గం. ప్రతి గ్రామంలో చాలా మంది ఇతరులతో అనుసంధానించబడి, ఆధునిక అభివృద్ధి అయిన కొన్ని నగరాలకు మహాత్మా గాంధీ ఒక

బలమైన తేనెగూడు నిర్మాణాన్ని చూసారు.

మేము వేరే మార్గానికి వెళ్ళాము. పట్టణాల ఖర్చులో గ్రామాలు విస్మరించబడ్డాయి. నగరాల్లో పలసలు ప్రతిభను కోల్పోయాయి మరియు సైద్ధాంతిక జ్ఞానం మరియు డిగ్రీలు నైపుణ్యాలను అంతరించిపోయాయి. కార్మికుడి జీవితాన్ని అర్థం చేసుకున్నప్పటికీ, బిఏ డిగ్రీ తర్వాత నైపుణ్యం కుమారుడు నగరానికి వచ్చాడని, గ్రామంలో ఉన్న కార్మికుల గౌరవ-ప్రదమైన జీవితానికి బదులుగా నగరంలో అవమానకరమైన జీవితాన్ని అంగీకరించాడు. ఫలితంగా గందరగోళం భారతదేశం వెంటాడే పరకు వచ్చింది. దీన్ని ఆదాయం కార్మికుల పట్ల ఉన్న గౌరవం.

కాటేజ్ పరిశ్రమ, సాంప్రదాయ కళాకారులు మరియు గ్రామీణ ఆధారిత పరిశ్రమలు గాంధీ గ్రామ స్వరాజ్ నుంచి తీసుకోబడినవి కానీ వాస్తవానికి ఎప్పుడూ కాగితం పనికి మించింది కాదు. గ్రామ్ యొక్క క్రమంగా క్షీణత భారతదేశం

మరింత విలువైన స్వీయ-గౌరవం అధికం చేస్తుంది. 1946 లో మహాత్మా గాంధీ తన దృష్టిని వివరిస్తూ దీనికి విరుద్ధంగా ఉంది:

“స్వాతంత్ర్యం మెల్లగా మొదలవుతుంది... ఒక సమాజాన్ని నిర్మించి ఇందులో ప్రతి గ్రామం తన సొంత వ్యవహారాలను నిర్వహించటానికి స్వయం-నిలకడ మరలవాలి సామర్థ్యం కలిగి ఉంటుంది... ఇది లేకుండా ఏ దాడికి వ్యతిరేకంగా రక్షించుకునే ప్రయత్నంలో నశించటానికి శిక్షణతో మరియు సిద్ధంగా ఉంటుంది... ఇది పొరుగువారి నుండి లేదా ప్రపంచం నుండి ఆధారపడటాన్ని మరియు ఇష్టపూర్వక సహాయాన్ని మినహాయించదు. ఇది పరస్పర దళాల ఉచిత మరియు స్వచ్ఛంద నాటకం అవుతుంది... అసంఖ్యాక గ్రామాలతో కూడిన ఈ నిర్మాణంలో, వృత్తాలు ఎక్కడా ఎన్నడూ-విస్తరించబడవు. పెరుగుదల దిగువకు తగిలిన శిఖరంతో పిరమిడ్ గా ఉండదు. కానీ అది ఒక కేంద్రీయ వృత్తం అవుతుంది, ఎవరో ఒకరు

దీనికి కేంద్రకంగా వ్యక్తి ఉంటాడు. అందువల్ల బయటి చుట్టుకొలత అంతర్గత వృత్తాన్ని నలగగొట్టే శక్తిని కలిగి ఉండదు కానీ దానిలో ఉన్న అన్నీ శక్తిని ఇస్తుంటుంది దాని నుండి స్వంత బలాన్ని పొందుతుంది.”

మహాత్మా గాంధీ దృష్టికి భారతీయ గ్రామాన్ని పునరుద్ధరించడానికి ఇది ఒక ఎత్తుగడ పని. గ్రామీణ-పట్టణ భారతదేశం యొక్క గతి గుర్తింపు పొందినప్పటికీ ఇంకా గ్రామాలు వృద్ధి చెందుతున్నాయి. గ్రామీణ ఆధారిత పరిశ్రమ, విద్యా సౌకర్యాలు మరియు నైపుణ్యం ఆధారిత పనిని ప్రోత్సహించడం కూడా గ్రామాలను కాపాడుతుంది. గ్రామస్థులు మరియు యువకులకు చాలా మందికి ముఖ్యంగా అతని మతతత్వంలో స్వీయ-గౌరవం ఉంటే అది మాత్రమే సాధ్యమవుతుంది. ఒక మంచి జీవితాన్ని ప్రజలకు ఇచ్చినట్లయితే గ్రామానికి తిరిగి వచ్చే ప్రయాణం ప్రారంభం అవుతుంది, ఆధునికత్వం మరియు సాంప్రదాయం మధ్య అంతర్ముఖం గౌరవప్రదంగా ఉన్న ఆర్థిక సంపద యొక్క జీవితాన్ని, గ్రామస్థుల ఉత్పత్తి దేశం యొక్క జీవితంలో శోషిస్తుంది. మహాత్మా గాంధీకి పునఃప్రతిపాదన కాక ఉమ్మడి ప్రతిపాదన ఉంది, ఎందుకంటే అతను కార్మికుల గౌరవార్థం, స్వతంత్ర మరియు ఇతరులకు మాత్రమేకాక, స్వీయ-పరంగా కూడా మాట్లాడతారు. స్వరాజ్ ప్రతి ఒక్కరికీ ఉన్నప్పుడు మాత్రమే నెరవేరుతుంది. ♦

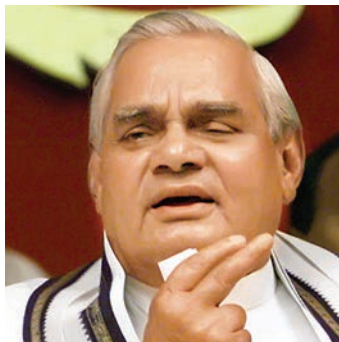

డాక్టర్ అలోక్ బాజ్పాయి
పైకియాట్రిస్ట్ మరియు క్యూరేటర్ -
ఒక గంట మహాత్మా
alokbajp@gmail.com

ఒక అద్భుతమైన నాయకుడు అటల్ బిహారీ బాజ్పాయి

అకస్మాత్తుగా చరిత్ర గొప్ప నాయకుడిని సృష్టించదు. ఇది చాలా సవాళ్ళను తీసుకుంటుంది మరియు బంగారం లాగా మెరవడానికి ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటుంది. మాజీ-ప్రధాని అటల్ బిహారీ బాజ్పాయి అందరి నాయకుల పట్ల తన జీవితాన్ని అంకితం చేసిన గొప్ప నాయకుడు. కాబట్టి అటల్ జీ మంచివాడు. ప్రముఖ నాయకుడితో పాటు, విదేశీ వ్యవహారాలు మరియు నైపుణ్యం కలిగిన నిర్వాహకులతో మాట్లాడటంలో అతను తెలివైన కవి మరియు విలేకరుడు. అటల్ బిహారీ బాజ్పాయి రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక్ సంఘ్ (ఆర్ఎస్ఎస్) తో సంబంధం కలిగి ఉన్నారు. ఆర్ఎస్ఎస్ రాజకీయ శాఖ అయిన జన్ సంఘ్ స్థాపించి, తన మొదటి చైర్మన్ శ్యామ ప్రసాద్ ముఖర్జీ తో పని చేయడానికి అవకాశం లభించింది. ఆ తరువాత, అతను తిరిగి చూడలేదు. అతను తన సొంత బలం మీద ముందుకు కొనసాగాడు. ఒక మంచి రచయిత మరియు విలేకరుడు కావడంతో లక్నోలో ప్రచురించబడిన నెలవారీ మ్యాగజైన్ రాష్ట్ర ప్రహర్ ద్వారా సంపాదించేవాడు. దేశం యొక్క ఆర్థిక అభివృద్ధి, పిల్లల మరియు మహిళల నష్టము మరియు

సంక్షేమం గురించి అతను ఎప్పుడూ ఆందోళన చెందేవారు. ఒక సామాజిక కార్యకర్త, ఆలోచనాపరుడు, నాయకుడు, కవి, విలేకరుడు, ప్రధాన మంత్రి మరియు ప్రజలకు తన సొంత మాటలలో తనను తాను వర్ణించాడు - “నేను పూర్తిగా నా జీవితాన్ని ఆనందించాను, నా కోరికతో నేను చనిపోతాను. నిష్క్రమణ నుండి భయపడుతున్నారా?” అటల్ జీ ఎల్లప్పుడూ సాధారణ వ్యక్తి యొక్క గుండెలో ఉంటాడు ఎందుకంటే అతని మనోహరమైన చిరునవ్వు, మంచి మాటలు మరియు ప్రతి ఒక్కరికీ ప్రేమను అందిస్తారు. అతనికి శత్రువులు లేరు మరియు అతని ప్రత్యర్థులు తన ప్రత్యర్థి కూడా తన

మైలురాయి

ప్రధాన మంత్రి గ్రామీణ రహదారి

అటల్ జీ 15 వ ఆగస్టు, 2000 నుండి గ్రామాలకు రోడ్లు వేసి ప్రారంభించారు. ఈ ప్రణాళిక ద్వారా లక్షలాది గ్రామాలకు రహదారులతో అనుసంధానించబడ్డాయి. 500 లేదా అంతకంటే ఎక్కువ జనాభా కలిగిన కొండ ప్రాంతాలలో (250 మంది ప్రజలతో కొండ మరియు ఎడారి ప్రాంతాలు ఉన్న గ్రామాలలో) రోడ్లు దారి లేని ప్రధాన రహదారులతో అనుసంధానించడం జరిగింది.

గోల్డెన్ క్వాడ్రాంగిల్

అటల్ జీ కాలం లో రహదారులతో దేశంలోని పెద్ద నగరాలను అనుసంధానించాయి. 5846 కిమీ. ప్రపంచంలోని అతి పెద్ద హైవే ప్లాన్ గా గోల్డెన్ క్వాడ్రాంగిల్ ప్లాన్ ని గుర్తించబడింది. ఢిల్లీ, కోల్కతా, చెన్నై మరియు ముంబై రహదారులతో అనుసంధానం చేయబడ్డాయి.

అందరి ఉద్యమం విద్య కోసమే

అందరి ఉద్యమం విద్య భారత ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యక్రమం, దీనిని 2001-02 లో అటల్ బిహారీ బాజ్పాయిచే ప్రారంభించబడింది, ఇది ఒక సమయ పరిధి లో అన్ని ప్రాథమిక విద్యను అందించే లక్ష్యాన్ని అందించింది.

అంత్యోదయ ఆహార ప్రణాళిక

2001 లో, లక్ష్యంగా ఉన్న ప్రజా పంపిణీ వ్యవస్థ లో పేదరిక రేఖకు దిగువన ఉన్న పేద కుటుంబాలకు అంత్యోదయ ఆహార ప్రణాళిక అమలు చేయబడింది.

అధి పత్వాన్ని గుర్తిస్తారు అని ఒప్పుకున్నారు. అందువల్ల అటల్ జీ కు భారత విదేశాంగ ప్రతినిధి నాయకత్వ బాధ్యత అప్పగించారు, అయితే అతను ఆ సమయం లో ప్రతిపక్ష పార్టీ నాయకుడిగా ఉన్నారు. దేశం ప్రధాన మంత్రిగా, అటల్ జీ పాకిస్తాన్ మరియు చైనా తో సంబంధాన్ని మెరుగు పర్చడానికి గొప్ప చర్యలు తీసుకున్నాడు. అంతర్జాతీయ ఒత్తిడి ఉన్నప్పటికీ, తన దౌత్య మరియు సంస్థ దృఢ నిశ్చయం తో భారతదేశం అణు పరీక్షను పోజ్టాన్ అణు పరీక్షను నిర్వహించి, పాకిస్తానును కార్గిల్ యుద్ధం లో ఓడించింది. ♦

గ్రామ్ స్వరాజ్ ప్రచారం

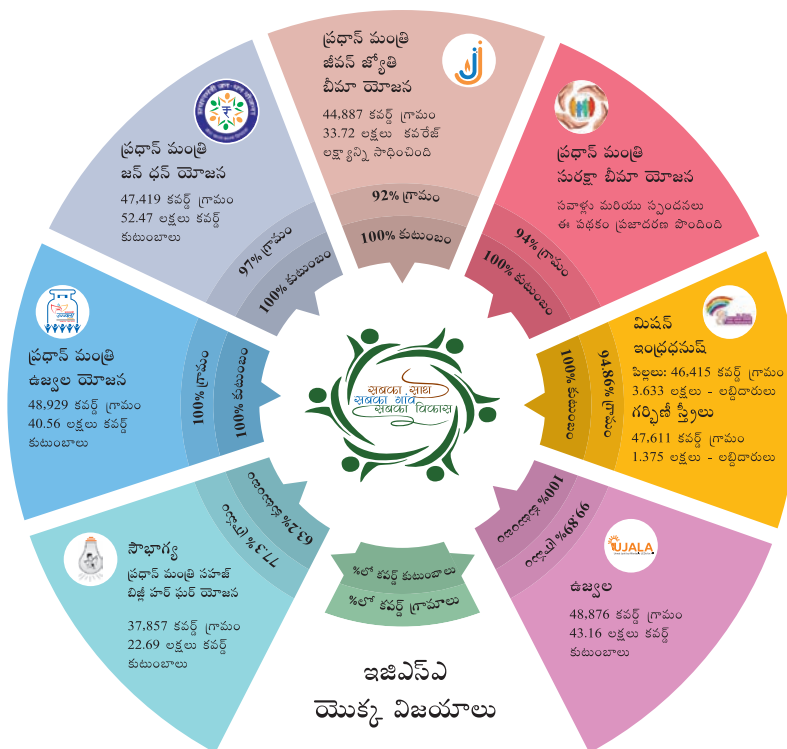
నరేంద్ర సింగ్ తోమర్
గ్రామీణాభివృద్ధి, పంచాయతీ రాజ్ మరియు గమల మంత్రి, భారత ప్రభుత్వం

గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం అనేది చాలా ప్రత్యేకమైన ప్రచారం మరియు పేద కుటుంబాలకు సంక్షేమ పథకాలు చేరుకోవడానికి ఒక ప్రత్యేక ప్రచారం మరియు ఇది గౌరవనీయ ప్రధాన మంత్రి శ్రీ. నరేంద్ర మోదీ గారి ద్వారా భారత్ రత్న డాక్టర్. భీమరావు అంబేడ్కర్ ఫుట్టిన రోజు సందర్భంగా ఏప్రిల్ 14, 2018 న ప్రారంభించబడింది. ఈ ప్రచార

లక్ష్యంగా మరియు పేదలకు ప్రధాన అభివృద్ధి పథకాలు మరియు సంక్షేమ కార్యక్రమాలు గురించి అవగాహన ప్రచారం మరియు ప్రయోజనాలు కోసం అర్హులని ఈ పథకాలు మరియు కార్యక్రమాల పరిధిలోకి తీసుకుని సామాజిక సామరస్యాన్ని మరియు స్నేహం ప్రోత్సహించడానికి ఉంది.

గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం సందర్భంగా, వంద శాతం కవరేజ్ పథకాలకు

సంబంధించిన లక్ష్యం తో, దేశం లో 16.850 గ్రామాల్లో ప్రత్యేక కార్యక్రమాలను చేపట్టారు. కర్ణాటక, పశ్చిమ బెంగాల్ గ్రామాల్లో రాష్ట్రం లో ఎన్నికలు జరగడం వల్ల ఈ విషయం లో చేర్చలేదు. గుర్తించబడిన గ్రామాలలో అర్హత పొందిన లబ్ధిదారులకు ఈ ఏడు సంక్షేమ పథకాలలో 100 శాతం చేరడమే ఈ కార్యక్రమం యొక్క ప్రయోజనం. ఈ కార్యక్రమం విజయవంతం కావడానికి, మేము లబ్ధిదారుల నుండి గణనీయమైన సమన్వయం మరియు క్రియాశీల మద్దతు పొందాము. ఈ పథకం అమలు చేయడానికి ఒక యుద్ధం నిలకడ మరియు దానిని విజయవంతం చేసేందుకు, గుర్తించబడిన పంచాయతీ రాజ్ సంస్థల యొక్క 33 లక్షల ప్రతినిధులు, 5 కోట్ల మహిళల స్వయం సహాయక బృందాల (ఎస్ హెచ్ జే) శాసన సభ్యులు, పార్లమెంటు సభ్యులు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు మరియు స్థానిక సంస్థల కార్యాలయపు బేరర్లు మరియు ఉద్యోగులు ప్రతిదీ సాధ్యం చేసుకున్నారు. గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం యొక్క ప్రాముఖ్యత మరియు విజయాన్ని గురించి వ్యాఖ్యానిస్తూ, గౌరవ ప్రధానమైన ప్రధాన మంత్రి మాట్లాడుతూ, “గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారంలో భాగంగా, వివిధ జట్లు గ్రామాలలో తయారు చేయబడ్డాయి మరియు కేంద్ర ప్రభుత్వం యొక్క ఏడు ముఖ్యమైన పథకాలపై పూర్తిగా కవరేజ్ కల్పిస్తాయని చెప్పారు. ఈ “అందోల్స్” తలుపు దశకు సమర్థవంతంగా సేవలను చేరుకోవడానికి ఒక గొప్ప ఉదాహరణ మరియు గ్రామ జీవితం ఈ ద్వారా సహజ అవుతుంది.” గ్రామ స్వరాజం లో ఆ

ఏప్రిల్ 14, 2018 నుండి మే 5, 2018 వరకు “గ్రామ స్వరాజ్ అభ్యాస - సబ్జా సాత్, సబ్జా గాంవ్, సబ్జా వికాస్” కార్యక్రమం రూపంలో జరుపుకుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వం యొక్క క్రింది 7 ప్రధాన పథకాలు చేర్చబడ్డాయి (1) ప్రధాన్ మంత్రి ఉజ్వల యోజన (2) ఉజ్వల యోజన (3) ప్రధాన్ మంత్రి జన్ ధన్ యోజన (4) ప్రధాన్ మంత్రి సహజ్ బిజ్ హెర్ ఫుర్ యోజన (5) ప్రధాన్ మంత్రి సురక్షా బీమా యోజన (6) ప్రధాన్ మంత్రి జీవన్ జ్యోతి బీమా యోజన మరియు (7) మిషన్ ఇంప్రూవ్మెంట్.

గ్రామాలను చేర్చారు, ఇందులో జనాభా 1000 కంటే ఎక్కువ మరియు జనాభాలో 50 శాతం మంది తక్కువ కులానికి చెందినవారు ఉన్నారు. ఈశాన్య రాష్ట్రాలలో 500ల కన్నా ఎక్కువ జనాభా కలిగిన గ్రామాలు మరియు ఎస్సీ/ఎస్టీ కు చెందిన 50% కన్నా ఎక్కువ మంది గ్రామాలు చేర్చబడ్డాయి. గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం మొదటి దశలో మొత్తం 16,850 గ్రామాలు చేర్చబడ్డాయి.

జాతీయ సమాచార కేంద్రం & డిఆర్డీఓ సమర్థవంతమైన నాయకత్వం కోసం సంగ్రహించే వాస్తవ సమయ సమాచారాన్ని మరియు అవసరమయ్యే సమర్థవంతమైన జోక్యానికి నిర్ధారిస్తుంది. దానితో పాటు, మొబైల్ యాప్ కూడా అభివృద్ధిచేయబడింది.

మొదటి దశ విజయం గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం ద్వారా ప్రోత్సాహంతో, జూన్ 1, 2018 నుంచి ఆగస్టు 15, 2018 వరకు గాంధీ స్వరాజ్ ప్రచారం (జిఎస్ఎ) “విస్తరించిన గ్రామ స్వరాజ్ అభియాన్” గా అమలులోకి వచ్చింది. విస్తృతమైన గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారాల్లో, 117 జనాభాకు సంబంధించిన జనాభాలో 1,000 మందికి పైగా జనాభా ఉన్న గ్రామాలు, కర్ణాటక మరియు పశ్చిమ బెంగాల్లోని గ్రామాలు, 1,000కు పైగా జనాభా మరియు 50% మందికి పైగా ఎస్సీ జనాభాతో గ్రామాలు ఉన్నాయి. ఈ విధంగా, గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారానికి ఈ దశలో మొత్తం 48,929 గ్రామాలు చేర్చబడ్డాయి.

ప్రచారం యొక్క రెండు దశల సమయంలో, 7 ప్రధాన పథకాలు మరియు కేంద్రం యొక్క ప్రతిష్టాత్మక కార్యక్రమాల కవరేజీలో మిగిలిపోయిన అర్హతగల వ్యక్తులను తీసుకురావడంలో ఆశించిన దాటి కంటే ఎక్కువ విజయం సాధించింది. గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం మరియు పెద్దదైన గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం రెండింటిలోనూ, 7 ప్రధాన పథకాలలో ప్రాధాన్యత 5 ప్రాంతాలు నిర్ణయించబడ్డాయి. ఇవి: విద్య, ఆరోగ్యం, పోషణ, నైపుణ్యం మరియు వ్యవసాయం. పెద్దదైన ప్రాజెక్టు నుంచి ఫలితాలను సాధించడానికి, వ్యవసాయంలో పైలట్ ప్రాజెక్టులు వంటి కార్యకలాపాలు (ఉదాహరణకు: నేల ఆరోగ్య కార్డు పంపిణీ, పప్పుధాన్యాలు మరియు నూనె గింజలు, హార్టికల్చర్ లేదా వెదురు మొలకల తోటల పెంపకం మొదలైనవి.) విస్తరించిన గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం సందర్భంగా, అనేక ప్రధాన పథకాల వందవ శాతం కవరేజీలో విజయం సాధించింది.

• ప్రధాన్ మంత్రి ఉజ్వల యోజన లో 48.28 లక్షల కొత్త ఎల్పిజి గ్యాస్ కనెక్షన్లు ప్రచారం లో రెండు దశల్లోనూ, దాని కవరేజీ లక్ష్యంలో 100 శాతం సాధించగలిగాయి. ఈ పథకం యొక్క సమర్థవంతమైన అమలు తో, మహిళలకు క్లీన్ ఇంధనాన్ని తీసుకురావడానికి చాలా ఎదురు చూసిన పని సాధించబడింది. ఇది మహిళల, పిల్లల ఆరోగ్యాన్ని సంరక్షించడంలో సహాయ పడుతుంది. ఇప్పుడు వారు వంటగదిలోని పొగ నుండి స్వేచ్ఛ పొందలేదు, కానీ పొయ్యి మండించడానికి కట్టల కోసం

అసురక్షిత ప్రాంతాలలో తిరుగుతూనే ఉన్నారు.

• ప్రధాన్ మంత్రి సహజ్ బిజ్జీ హర్ ఘర్ యోజన - సౌభాగ్య, గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఉన్న పేద కుటుంబాలు, పట్టణ ప్రాంతాల్లోని పేద కుటుంబాలు ఉచితంగా విద్యుత్ కనెక్షన్ ఇవ్వబడ్డాయి. ఈ పథకం క్రింద, దేశంలోని సుమారు 4 కోట్ల కుటుంబాలకు ఉచిత విద్యుత్ కనెక్షన్ ఇవ్వడం లక్ష్యంగా ఉంది, వారి ఇళ్లలో ఇప్పటికీ విద్యుత్ కనెక్షన్ లేనందున. ప్రచార సమయంలో, 31.26 లక్షల ఇళ్లకు కొత్త విద్యుత్ కనెక్షన్లు అందించారు.

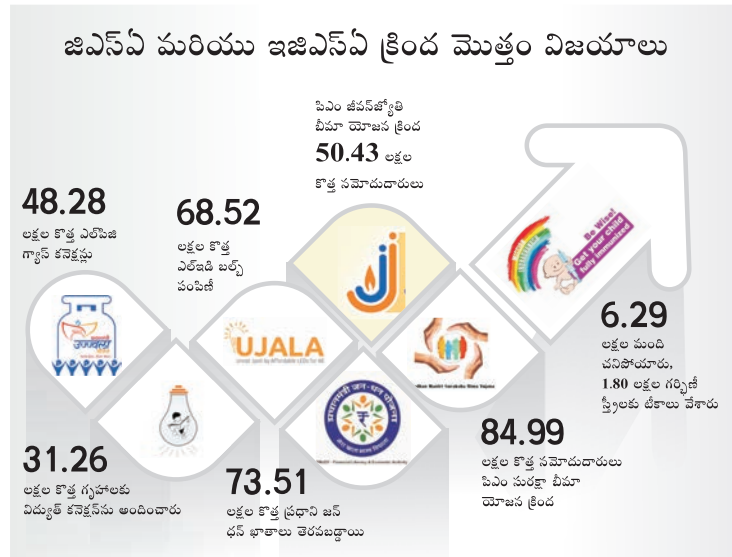
• పర్యావరణ మార్పులను మరియు వాతావరణ మార్పులను దృష్టిలో ఉంచుకుని, శక్తి సమర్థత యొక్క ప్రాముఖ్యత ఈ రోజుల్లో చాలా ముఖ్యమైనదిగా మారింది. ప్రధాన మంత్రి శ్రీ. నరేంద్ర మోదీగారు జనవరి 5, 2015 న ఆర్థిక ఎల్ఈడి బల్బులు ఉపయోగించడంతో ప్రకాశవంతమైన కాంతిని అందించే ఉజ్వల యోజనను ప్రారంభించారు. దేశంలో 770 మిలియన్ల సాంప్రదాయక బల్బుల స్థానంలో ఎల్ఈడి బల్బుల వినియోగాన్ని నిర్ధారించడం లక్ష్యంగా ఉంది. విద్యుత్తు బిల్లులు మరియు శక్తి పరిరక్షణ, విద్యుత్తు సమర్థవంతమైన ఎల్ఈడి బల్బులను ఉత్పత్తి చేసి, దేశంలోని గ్రామాలలో పంపిణీ చేస్తున్నారు. విస్తరించిన గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం సమయంలో, 68.52 లక్షల కొత్త ఎల్ఈడి బల్బులు పంపిణీ చేయబడ్డాయి.

• జాతీయస్థాయిలో ఆర్థిక చేరిక కోసం ఒక మార్గంగా, ప్రధాన్ మంత్రి ధన్ యోజన 2014 ఆగస్టు లో ప్రారంభమైంది. ప్రతి కుటుంబానికి కనీసం ఒక ప్రాథమిక బ్యాంకు ఖాతాతో బ్యాంకింగ్ సదుపాయాన్ని కల్పించాలనేది దీని లక్ష్యం. ఈ పథకం క్రింద, మీ ఖాతాదారుని లేదా కేవలం వివరాలను తెలియచేయడం ద్వారా ఎవరికీ ఏదైనా బ్యాంకు శాఖలో లేదా బ్యాంకు మిత్ర ఔట్లెట్తో ఒక ప్రాథమిక పొదుపు బ్యాంకును తెరవచ్చు. కనీసం బ్యాంకింగ్ను జన్ ధన్ ఖాతాని

తెరిచేందుకు అవసరం లేదు లేదా ఖాతాలో మినిమం బ్యాలెన్స్ నిర్వహించాల్సిన అవసరం లేదు. జన్ ధన్ ఖాతాదారులకు ఉచితంగా డెబిట్ కార్డులను అందిస్తారు, వారికి కూడా 1 లక్షల రూపాయల ప్రమాద బీమా లభిస్తుంది. గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం యొక్క రెండు దశ సమయం లో, 73.51 కొత్త జన్ ధన్ ఖాతాలు తెరవబడ్డాయి.

- నామినల్ ప్రీమియం చెల్లింపుపై జీవిత బీమాను అందించడానికి ఒక లక్షల తో, జాతీయ ప్రజాస్వామ్య కూటమి ప్రభుత్వం ప్రధాన మంత్రి జీవన్ జ్యోతి బీమా యోజనను ప్రారంభించింది. 18 నుంచి 50 సంవత్సరాల మధ్య ఉన్న ఖాతాదారులకు సంవత్సరానికి రూ.2 లక్షల చొప్పున ఈ పథకం క్రింద సమాధు చేస్తున్నారు. చందాదారుడు సంవత్సరానికి రూ.330/- ప్రీమియం చెల్లించాల్సి ఉంటుంది మరియు ఏదైనా ఒక కారణం వల్ల చనిపోతే కవర్ చేయబడుతుంది. ఈ ప్రీమియం స్వయంచాలకంగా లబ్ధిదారుని బ్యాంకు ఖాతా నుంచి డెబిట్ చేయబడుతుంది. ఇది ప్రతి సంవత్సరం పునరుద్ధరించబడుతుంది. గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం యొక్క రెండు దశల్లో, ప్రధాన్ మంత్రి జీవన్ జ్యోతి బీమా యోజన క్రింద 50.43 లక్షల మందికి బీమా ఇచ్చారు.

- సంవత్సరానికి రూ.12 ప్రీమియం చెల్లించి 18 నుండి 70 ఏళ్ల మధ్య వయస్సు గల అన్ని బ్యాంకు ఖాతాదారులు మరణాలకు లేదా

63,974 నిరాశ్రయులైన గ్రామాలకు పునరుజ్జీవనం చేశారు

వైకల్యానికి రూ.2 యొక్క ప్రమాద బీమా కవర్ను అందిస్తున్నారు. ప్రచారం సందర్భంగా, 84.99 కొత్త లబ్ధిదారులు ఈ పథకం లో చేరారు.

పిల్లల నిరోధక టీకా మందులు మరియు 1.80 లక్షల మంది మహిళలకు టీకా మందులు అందించారు.

- 2018 డిసెంబరు నాటికి 90% టీకాలను గర్భిణీ స్త్రీలకు వేయడమే ఇంద్రధనుష్ లక్ష్యం. ఈ పథకం యొక్క లక్ష్యం ఇంకా టీకాలు వేయబడని లేదా పాక్షికంగా టీకా మందు చేయని మహిళలకు మరియు పిల్లలకు 12 నిరోధించదగిన వ్యాధులను అందించడం. మిషన్ ఇంద్రధనుష్ క్రింద అవసరమైన గ్రామాల్లో ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు చేయబడ్డాయి. ప్రచార సమయంలో, వారంలో ఏడు రోజులలో టీకాలు ఇవ్వబడ్డాయి. ప్రచారంలో రెండు దశల సమయం లో 6.29 లక్షల

ప్రధాని సరేంద్ర మోదీగారు గాంధీ నాయకత్వంలో, సామాన్య ప్రజల జీవితం యొక్క వివిధ అంశాలపై కేంద్ర ప్రభుత్వం దృష్టి కేంద్రీకరించింది మరియు నిర్ణయంతో పని చేస్తూ మరియు అధికారం పొందుతుంది. పైన పేర్కొన్న ఏడు ప్రజా సంక్షేమ పథకాల క్రింద, నిరీక్షణకు మరియు కొన్ని సందర్భాల్లో అంచనాలకు మించి ఫలితాలు పొందవచ్చు. గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం మరియు విస్తరించిన గ్రామ స్వరాజ్ ప్రచారం సామాన్యడికి సంక్షేమ పథకాలను చేరుకునే దిశగా అపూర్వమైన మరియు చారిత్రాత్మకమైనదని నిరూపించబడింది. ఈ ప్రచారాలు గ్రామీణులకు అర్హతలు మరియు హక్కులను అందించడంలో సహాయపడ్డాయి, పేద మరియు అవసరమైనవారు, రైతులు మరియు కోల్పోయింది మరియు వారికి అందించడమే అభివృద్ధి కారణం. లక్షలాది మంది పేదలు, బలహీనులైన ప్రజల వృద్ధి, సురక్షితమైన, సంపన్నమైన జీవితాన్నిచేయడానికి నిబద్ధతతో నిరంతరాయంగా కృషి చేస్తున్నారు. ఈ పథకం అగదు. ♦

గ్రామీణ భారతదేశానికి కొత్త వెలుగు వచ్చింది జిపిడిపి బీవన సరళీకృతమైనది, సంపన్న గ్రామాల కల నిజమైంది

అమర్జీత్ సిన్హా

కార్యదర్శి, పంచాయితీ రాజ్ మరియు
గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖ, భారత ప్రభుత్వం

గ్రామ పంచాయితీ అభివృద్ధి ప్రణాళిక (జిపిడిపి) గ్రామీణ భారతదేశం యొక్క వాస్తవిక భావనను మెరుగుపర్చడానికి గడ్డి రాట్ స్థాయిలో అభివృద్ధికి అనుగుణంగా ప్రారంభించబడింది. ఈ కార్యక్రమంలో పేదరిక ఉపశమనం వంటి అనేక లక్ష్యాలు ఉన్నాయి, మానవ అభివృద్ధి, సామాజిక అభివృద్ధి, ఆర్థిక అభివృద్ధి, పర్యావరణ వ్యవస్థ అభివృద్ధి, అందరికీ ప్రజా సేవలకు భరోసా, మంచి పాలన మొదలైనవి ఉంది.

గ్రామీణ పంచాయితీ అభివృద్ధి ప్రణాళిక (జిపిడిపి) జాతీయ స్థాయిలో ఉండాలని 2015 ఫిబ్రవరి లో 14వ ఆర్థిక కమిషన్ రూ.2,00,292.20 కోట్లు. (13వ ఎఫ్సి యొక్క 3 సార్లు కంటే ఎక్కువ) 2015 నుండి 2020 వరకు గ్రామ పంచాయితీలు చేతిలో ఆర్థిక అధికారాలు ఇవ్వాలని అవసరం ఉంది. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో వీటిని ఉపయోగించుకోవడం ద్వారా వారికి

అవసరమైన సౌకర్యాలను కల్పించాలి.

ప్రణాళిక ప్రక్రియ సాధారణంగా చాలా సాంకేతికంగా ఉంటుంది. ఈ పనిని అప్పగించిన ప్రజలకు తగిన సహాయం మరియు మద్దతు అవసరం. అందువల్ల పంచాయితీ రాజ్ మంత్రిత్వ శాఖ వర్క్ షాప్ లు నిర్వహించడం ద్వారా అన్నీ విషయాల కోసం శిక్షణలు మరియు ధోరణులను నిర్ధారించడానికి తీవ్రంగా మరియు సహకార ప్రయత్నాలను చేసింది. జిపిడిపి మార్గదర్శకాలను నిర్దేశించడానికి సహాయపడే రాష్ట్ర-స్థాయి కోర్ సమూహాలను రూపొందించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలను కోరారు. అన్ని రాష్ట్రాలకు జూలై 2015 లో 5 రోజుల సమగ్ర వర్క్ షాప్ ను మంత్రిత్వ శాఖ నిర్వహించింది. మరియు దాని నేపథ్యంలో, గత మూడు సంవత్సరాలలో పంచాయితీ రాజ్ మంత్రిత్వ శాఖ సమగ్ర శిక్షణా కార్యక్రమాన్ని దేశవ్యాప్తంగా గ్రామీణాభివృద్ధి మరియు పంచాయితీ రాజ్ రాష్ట్ర సంస్థల ద్వారా

చేపట్టింది.

యూనియన్ మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల అన్ని పథకాలకు ఏకీకృతం చేయడానికి వివిధ వర్క్ షాప్ కూడా నిర్వహించబడ్డాయి. పంచాయితీల యొక్క అన్ని రౌండ్ అభివృద్ధిపై ప్రత్యక్ష లేదా పరోక్ష ప్రభావం చూపుతుంది మరియు పంచాయితీల సాధికారత. పంచాయితీలు మరియు దాని నాయకత్వంలో సమీకృత ప్రణాళికలకు అవకాశాన్ని 14వ ఫైనాన్స్ కమిషన్ (ఎఫ్ఎఫ్సి) అవార్డు సృష్టించింది, అందువలన ప్రజలకు ప్రాథమిక సౌకర్యాలు మరియు సేవలను అందించడం జరిగింది. గ్రామ పంచాయితీ అభివృద్ధి ప్లాన్లు (జిపిడిపి) పంచాయితీలతో లభించే అన్ని వనరులను లక్ష్యంగా చేసుకునేందుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి మార్గదర్శకాలను (రాష్ట్ర-నిర్దిష్ట) అభివృద్ధి చేసేందుకు మంత్రిత్వ శాఖ మద్దతునిస్తోంది. ఇందులో 14వ ఎఫ్సి నిధులు, ఎంజిఎన్ఆర్ఐజిఎస్ నిధులు,

స్వచ్ఛ భారత్ నిధులు ఉన్నాయి. గ్రామ పంచాయితీ డెవలప్మెంట్ ప్లాన్లు కమ్యూనిటీకి ప్రాధాన్యతలను అందించడం మరియు స్థానిక అభివృద్ధి అజెండాను ఏర్పాటు చేయడం, అభివృద్ధి సమస్యలకు స్థానిక పరిష్కారాలను కనుక్కోవచ్చు.

గ్రామ పంచాయితీలకు ఆక్సిజన్ గా 14వ ఎఫ్ సి గ్రాంట్లు పని చేస్తాయని, గ్రామ పంచాయితీల పని తీరును కొత్త జీవితాన్ని పెంచుతున్నారని చెప్పడం అతిశయోక్తి కాదు. ప్రస్తుత కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆమోదించిన ఎఫ్ ఎఫ్ సి యొక్క సిఫార్సులు ప్రకారం, రూ.2,00,292.20 కోట్లు రాజ్యాంగంలోని భాగం IX క్రింద ఏర్పడిన గ్రామ పంచాయితీలకు 2015-20 సమయంలో నేరుగా కేటాయిం-చబడుతున్నాయి జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్ రాష్ట్రం సహా, ఇది సగటున సంవత్సరానికి తలసరి ఆదాయం యొక్క తలసరి ఆదాయం 488 రూపాయలను. వేటల్, రూ.1,80,262.98 కోట్లు (90%) ప్రాథమిక గ్రాంట్ మరియు 26 రాష్ట్రాలకు 20,029.22 కోట్లు (10%) ప్రదర్శన గ్రాంట్. 13వ ఫైనాన్స్ కమిషన్ తో పోలిస్తే, ఎఫ్ ఎఫ్ సి నిధులు మూడు రెట్లు ఎక్కువ; ఈ మంజూరు జపిలకు కేటాయించిన విధుల్లో కనీస సేవ డెలివరీని మెరుగుపర్చడానికి ఖర్చు చేయబడింది. నిధులు విడుదల లేదా ఉపయోగం కోసం ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ జారీ చేసిన మార్గదర్శకాల ప్రకారం, ఎఫ్ ఎఫ్ సి అవార్డ్ క్రింద ఏదైనా వ్యయాన్ని చెల్లించటానికి ముందు గ్రామ పంచాయితీ అభివృద్ధి ప్రణాళిక (జిపిడిపి) తయారు చేయాలి. అందువల్ల, 14వ ఎఫ్ సి జిపిడిపి గరిష్ట ప్రాముఖ్యతను ఇచ్చింది ఆర్థిక స్థిరత్వాన్ని అందించడం మరియు అట్టడుగు స్థాయిలో సమర్థవంతమైన ప్రణాళికను సంరక్షించడం.

గ్రామీణ పంచాయితీలు తమ వార్షిక పంచ వర్ష ప్రణాళికల కోసం ఐదు వార్షిక మరియు వార్షిక పథకాలను ఏర్పాటు చేయాలని భావించారు. గ్రామ పంచాయితీలు తయారు చేసిన జిపిడిపి, వివిధ వనరుల భాగస్వామ్య ప్రణాళిక మరియు కలయికపై

ఆధారపడి ఉంటుంది. జిపిడిపి క్రింద, 14వ ఆర్థిక కమిషన్, స్టేట్ ఫైనాన్స్ కమిషన్, ఎంజిఎన్ఆర్ఐజిఎ, ఎన్ఆర్-ఎల్ఎం, స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ (గ్రామీణ) యొక్క ఆదాయాన్ని చేర్చడం ద్వారా అందుబాటులో ఉన్న ఆర్థిక మరియు మానవ వనరుల సంకలనం జరుగుతుంది, పంచాయితీ భవన్, అంత్యక్రియల ప్రదేశాలు అభివృద్ధి మరియు గ్రామ పంచాయితీల స్వీయ-ఉత్పత్తి ఆదాయం. జిపిడిపి యొక్క ప్రాథమిక ప్రయోజనాలు క్రింది విధంగా వివరించబడ్డాయి:

(ఎ) గ్రామ పంచాయితీల యొక్క మొత్తం మరియు సమగ్ర అభివృద్ధి, దీనిలో మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధి మాత్రమే కాకుండా సామాజిక, ఆర్థిక మరియు సమాజ అభివృద్ధి చెందింది.

(బి) నిర్ణయం తీసుకునే ప్రక్రియ యొక్క వికేంద్రీకరణతో కమ్యూనిటీని ఎన్నుకోవడం.

(సి) గ్రామ పంచాయితీ స్థాయిలో అవసరాల గుర్తింపును ప్రోత్సహించడం, సమీకృత ప్రణాళిక యొక్క ప్రాధాన్యత మరియు వనరుల కలయిక.

(డి) జిపిడిపి యొక్క సూత్రీకరణ మరియు అమలు చేస్తున్నప్పుడు, పెడ్యూల్డ్ తెగల మరియు పెడ్యూల్డ్ కులాల ప్రాథమిక సదుపాయాలతో పాటు ఇతర ముఖ్యమైన సందేశాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతుంది, జీవనో-పాధి, పేదరికం మరియు సామాజిక భద్రత పేదలు సహా.

ఎఫ్ ఎఫ్ సి అవార్డు గ్రామ పంచాయితీ స్థాయికి మరియు ప్రజలకు ప్రాథమిక సదుపాయాలను మరియు సేవలను అందించడానికి దాని నాయకత్వంతో కూడిన ఒక ప్రణాళికను సృష్టించింది. స్థానిక అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను ఏర్పాటు చేయడానికి మరియు అభివృద్ధి సమస్యలకు స్థానిక పరిష్కారాలను కనుగొనడంలో కమ్యూనిటీకి ఇది ఒక అవకాశం.

పంచాయితీ రాజ్ మంత్రిత్వశాఖ అన్ని వనరులను కలుపుకుగల సామర్థ్య భవనంలో పనిచేస్తోంది పంచాయితీలకు ఎఫ్ ఎఫ్ సి నిధులు, రాష్ట్ర గ్రాంట్లు, ఆదాయ వనరు (ఓఎస్ఆర్), ఎంజిఎన్ఆర్ఐజిఎస్ నిధులు. రాష్ట్ర

నిర్దిష్ట గ్రామ పంచాయితీ డెవలప్మెంట్ ప్రోగ్రామ్స్ (జిపిడిపి) ను రూపొందించడంలో సహాయ పడుతుంది. జిపిడిపి శిక్షణపై దృష్టి కేంద్రీకరించడానికి రాష్ట్రాలపై కూడా మంత్రిత్వ శాఖ కూడా ఆకట్టుకుంది. దీని కోసం మంత్రిత్వశాఖ క్లస్టర్లో ప్రయత్నాలు చేసింది, బ్లాక్ మరియు జిల్లా స్థాయిలు ప్రజల ఆధారిత పర్యావరణ వ్యవస్థ అభివృద్ధి కాబట్టి ప్రతి ఒక్కరూ ప్రణాళిక పాల్గొనేందుకు ఉండవచ్చు. అన్ని పాల్గొనే దేశాలు జిపిడిపి కోసం తమ మార్గదర్శకాలను ఖరారు చేశాయి. ఈ సందర్భంలో రాష్ట్రాల ప్రతిస్పందన చాలా ప్రోత్సాహకరంగా ఉంది. కేటాయింపుల ఇండెక్స్ పై

తక్కువ స్థాయిలో ఉన్న రాష్ట్రాలు గ్రామ పంచాయితీలకు అన్ని మద్దతును జిపిడిపి ఏర్పాటుకు విస్తృతంగా విస్తరించడంలో అత్యంత ఉత్సాహం చూపాయి. అస్సాం, ర్హార్లాండ్, ఉత్తరాఖండ్, తెలంగాణ, ఆంధ్ర ప్రదేశ్, త్రిపుర, సిక్కిం, మధ్య ప్రదేశ్, పహారాష్ట్ర, గోవా, గుజరాత్ మొదలైనవి ప్రత్యేకమైన రాష్ట్రాలు. వాటిని తీసుకునే సామర్థ్యం కోసం ప్రయత్నాలు మెచ్చుకొనదగినవి. ఇది క్రింది స్థాయిలో, స్థానిక సమస్యలను పరిష్కరించి, పురాతన సమస్యలను పరిష్కరించి గ్రామాలకు బయట పెట్టే ఆలోచన ఉంది.

జిపిడిపిను ఊహించి, రూపొందించేటప్పుడు అనేక గ్రామ పంచాయితీలు

వినూత్నమైన ఆలోచనలతో ముందుకు వచ్చాయి.

2015-16 సమయం లో, సుమారు 1.32 లక్షల జిపిడిపిలు సిద్ధం కాగా, 2016-17 లో, 2.44 లక్షల జిపిడిపిలు సిద్ధం కాగా, 2017-18 నాటికి 2.42 లక్షల జిపిడిపిలు దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో గ్రామ పంచాయతీలలో ఇప్పటికే సిద్ధం చేయబడ్డాయి.

గ్రామ పంచాయతీలను ప్రోత్సహించేందుకు, గ్రామ పంచాయతీ డెవలప్మెంట్ ప్లాన్ (జిపిడిపి) అవార్డును కొత్త అవార్డును ప్రవేశపెట్టారు. ఎమ్మెల్యే జారీ చేసిన సమూహ మార్గదర్శకాల ప్రకారం రాష్ట్రాలు/కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు వారి నిర్దిష్ట

భాష్య కేటాయింపులకు మించి పని చేస్తాయి మరియు ముఖ్యంగా ప్రస్తుత రూపకల్పన మరియు సామర్థ్య భవనం యొక్క దృష్టిని మార్చడం. సాంఘిక మరియు ఆర్థిక అభివృద్ధికి భిన్నంగా స్థానిక వాటాదారులూ, కీలక సాంస్కృతిక విలువలను ప్రోత్సహించడంలో కీలక పాత్ర పోషిస్తారు (వారసత్వం, వైవిధ్యం, సృజనాత్మకత మరియు పరిజ్ఞాన బదిలీ) నిరంతర మరియు విస్తారమైన అభివృద్ధి యొక్క డ్రైవర్లు మరియు ఎనేబ్లర్లు. అన్ని కలిసిన స్థానిక అభివృద్ధి ప్రణాళికను అభివృద్ధి చేయడం, ఈ లక్ష్యాలను సాధించడానికి మరియు స్థానిక పాలక సంస్థలు, పౌర సమాజ సంస్థలు (సిఎన్ఓలు), ప్రైవేట్ రంగం, విద్యా-

తెలియజేయాలని సూచించారు. పంచాయతీ రాజ్ వ్యవస్థ మూడు దశల మధ్య స్థానికంగా ఎన్నుకోబడిన ప్రతినిధుల కంటే 31 లక్షల మందికి పైగా ప్రజల-సెంట్రల్ డెవలప్మెంట్, ప్రపంచంలోని అతి పెద్ద పరిపాలనా విభాగంలో 14 లక్షల మందికి మహిళల ప్రతినిధులు ఉన్నారు. జిపిడిపి యొక్క చక్రం మరియు కార్యక్రమాల లింగ ప్రధాన ప్రసారం, మంచి పాలనను, పౌరదర్శకత మరియు జవాబుదారీతనం మరియు స్త్రీల హక్కులను సమాన పౌరులుగా ప్రోత్సహిస్తుంది మరియు ప్రజల సేవల యొక్క సమర్థత మరియు సమర్థతను మెరుగుపరచడం అలాగే 2030 నాటికి ప్రపంచ ఎన్డిజిల కార్యక్రమాలను సాధించేందుకు సంస్థాగత, వ్యక్తి మరియు కార్యాచరణ సామర్థ్యాలను నిర్మించడం చేస్తుంది. జిపిడిపి, ప్రభుత్వ పథకాలు మరియు ప్రధాన కార్యక్రమాలు, పంచాయతీల పౌరసేవల వద్ద వనరుల ఎన్వెలప్ మరియు జవాబుదారీతనం చర్యలపై ఆప్రమత్తమైన కమ్యూనిటీలు మరియు మహిళలపై లక్ష్యంగా దృష్టి పెట్టడం తప్పనిసరి.

సమగ్ర జిపిడిపి యొక్క సంభాషిత కారణంగా, పంచాయతీ రాజ్ మంత్రిత్వశాఖ, పీపుల్స్ ప్లాన్ ప్రచారం ప్రారంభించబోతోంది-గ్రామీణ భారతదేశంలో విప్లవాత్మక పరివర్తనను తెచ్చేందుకు అక్టోబర్ 2 నుంచి డిసెంబరు 31, 2018 వరకు సబ్సిడైజ్డ్ యోజన సబ్సి వికాస్. ఈ కాలంలో, ప్రతి పంచాయతీ ద్వారా సమగ్ర జిపిడిపి తయారు చేయబడుతుంది. ఆరవ షెడ్యూల్ ప్రాంతాలలో, జిపిడిపి సంబంధిత గ్రామీణ కొన్నిల్స్ లేదా అథారిటీ ద్వారా తయారు చేయబడుతుంది. పంచాయతీ యొక్క అభివృద్ధి అవసరాలను అనుబంధిత మంత్రులు మరియు విభాగాల నుండి వారి వనరులను కలపడం ద్వారా పంచాయతీ యొక్క ప్రణాళిక అవసరమవుతుంది. వారి అభివృద్ధి కోసం జిపిడిపి ప్రచారం 31 లక్షల మందిని ఎంచుకున్న ప్రతినిధులు గ్రామ సభలలో నాయకత్వం వహిస్తారు, కానీ 5.25 కోట్ల మహిళల నెట్వర్క్ సహాయంతో దీని దయాల్ అంత్యోదయ యోజనాకు మద్దతు ఇస్తుంది. ♦

జిపిడిపి మార్గదర్శకాలను అభివృద్ధి చేశాయి. ఈ ఏడాది జాతీయ పంచాయతీ రాజ్ దినోత్సవ సందర్భంగా మూడు ఉత్తమ జిపిలను జిపిడిపి అవార్డును ప్రధానం చేశారు.

జిపిడిపి భాగస్వామ్య ప్రణాళికకు దోహదం చేస్తుంది మరియు క్షేత్రస్థాయిలో ప్రజాస్వామ్యాన్ని వ్యవస్థీకరించడం. జిపిడిపిని సస్టైనబుల్ డెవలప్మెంట్ గోల్స్ ను స్థాపించటానికి మరియు గ్రామ పంచాయతీల స్థానిక ప్రభుత్వాల యొక్క నిజమైన సంస్థలుగా మారడానికి మరియు సహాయం చేయడానికి శక్తివంతమైన సాధనాల్లో ఒకదానిని ఎలా ఉపయోగించాలో మరియు ఏ విధంగా ఏకాభిప్రాయంతో చర్చించాము మరియు పథకాలు, హక్కులు మరియు

సంస్థలు మరియు ఇతర సంబంధిత వాటాదారుల మధ్య భాగస్వామ్యాన్ని, జవాబుదారీతనం మరియు సహకారాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది.

పర్యవసానంగా గ్రామ పంచాయతీలు సమగ్రమైన మరియు ప్రభావవంతమైన జిపిడిపిల ఏర్పాటుకు, ప్రతి పంచాయతీ అధికార పరిధిలో ఖర్చు చేయటానికి కేటాయించిన నిధులకి సంబంధించిన సమాచారం మరియు అక్కడ చేపట్టవలసిన చర్యలు, బహిరంగంగా ప్రతి పంచాయతీకి తెలియజేయాలి. అందువల్ల వివిధ మంత్రిత్వశాఖల ద్వారా అమలు చేసిన పథకాల క్రింద రాష్ట్రాలకు కేటాయించిన నిధులను పంచాయతీతో సంబంధిత రాష్ట్ర శాఖలతో సంప్రదించి, సంబంధిత గ్రామ పంచాయతీలకు

గ్రామ సాధికారత

ప్రభుత్వం యొక్క రిజల్యూషన్: పీఠం

జాతీయ పంచాయతీ రాజ్ దివస్, 24 ఏప్రిల్, 2018

పంచాయతీ రాజ్ రోజు 24 ఏప్రిల్, 2018 న జరుపుకుంది. ఈ సందర్భంగా ప్రధాని రాష్ట్రీయ గ్రామ స్వరాజ్ అభియాన్ ను ప్రారంభించారు. ఆయన దేశంలో 2.5 లక్షల పంచాయతీలకు తన శుభాకాంక్షలు తెలియజేశారు. మహాత్మా గాంధీ తన గ్రామాలతో భారత్ ను గుర్తించినందున, గౌరవనీయమైన బాపూ యొక్క కలలు గ్రహించటానికి అది ఒక ముఖ్యమైన సంఘటన అని అన్నారు. రాష్ట్రీయ ఇ-పంచాయతీ పురస్కారం, సర్వాసరత పంచాయతీ పురస్కార్ యోజనలో గ్రామ పంచాయతీ వికాస్ పురస్కార్ యోజన విజేతలను కూడా సన్మానించారు.

ఈ సంవత్సరం జాతీయ పంచాయతీ రాజ్ దినోత్సవం సందర్భంగా గౌరవప్రదమైన ప్రధాన మంత్రి రాష్ట్రీయ గ్రామ స్వరాజ్ అభియాన్ (ఆర్ జిఎస్ పి) మరియు స్థానిక ప్రభుత్వ డైరెక్టరీ (ఎల్ జిడి) యొక్క పునర్వ్యవస్థీకృత పథకాన్ని ప్రారంభించారు. ప్రధాన మంత్రి జిపిడిపి అవార్డులతో ఈ-పంచాయతీ పురస్కారం మరియు గ్రామ పంచాయతీలతో మంచి ప్రదర్శనగల రాష్ట్రాలను సన్మానించారు. గౌరవప్రదమైన ప్రధాన మంత్రి ఈ సమావేశంలో దేశ వ్యాప్తంగా అన్ని గ్రామ సభల గురించి ప్రసంగించారు.

పశ్చిమ బెంగాల్, కర్ణాటక మరియు సిక్కిం నుండి ఒక్కొక్క గ్రామ పంచాయతీకి జిపిడిపి అవార్డులు

లభించాయి. నానాజీ దేశ్ ముఖ్ రాష్ట్రీయ గౌరవ గ్రామ సభ పురస్కారం (ఎన్ డి ఆర్ జిఎస్ పి) గ్రామ పంచాయతీలు 21 గ్రామ పంచాయతీలకు ప్రధానం చేయబడ్డాయి, అత్యుత్తమ ప్రదర్శన కోసం గ్రామ పంచాయతీలను అభినందించి ప్రోత్సహించారు.

దీన్ దయాల్ ఉపాధ్యాయ పంచాయతీ సశక్తికరణ పురస్కారం (డిడియుపిఎస్ పి) తీసుకున్నది 191 ఉత్తమ పంచాయతీలు (జిల్లా, ఇంటర్మీడియేట్ మరియు గ్రామ పంచాయతీ) మంచి పనులను గుర్తించి, సాధారణ మరియు తొమ్మిది నేపథ్య వర్గాల క్రింద సేవలు మరియు ప్రజా వస్తువుల పంపిణీని మెరుగుపర్చడానికి ప్రదర్శించారు.

పంచాయతీ రాజ్ దినోత్సవంలో తన ప్రసంగం నుండి కొంత భాగాన్ని అనుసరిస్తున్నారు:

‘గ్రామోదయం నుండి రాష్ట్రోదయం’ కలను గ్రహించ గలిగే ప్రోత్సాహాన్ని మహాత్మా గాంధీ మనకు ఇచ్చారు. వారి గ్రామాల అభివృద్ధికి, మీ గ్రామాల ప్రజల సాధికారతకు మరియు తీర్మానాలను నెరవేర్చడానికి భారత ప్రభుత్వం వారికి మద్దతునిస్తుంది.

● ‘గ్రామోదయం నుండి రాష్ట్రోదయం’ కలను గ్రహించ గలిగే ప్రోత్సాహాన్ని మహాత్మా గాంధీ మనకు ఇచ్చారు. వారి గ్రామాల అభివృద్ధికి, మీ గ్రామాల ప్రజల సాధికారతకు మరియు తీర్మానాలను నెరవేర్చడానికి భారత ప్రభుత్వం వారికి మద్దతునిస్తుంది.

● పంచాయతీ రాజ్ రోజు తీర్మానాలు తీసుకునే రోజుగా ఉండాలి.

● మేము ప్రజలను సేవించడం కోసం ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేయడానికి ఎన్నుకోబడతాము. అందువల్ల, మా శక్తి మరియు సమయం అదే పనిని చేస్తే మన గ్రామాల రూపాన్ని మార్చగలము.

● అసలు ఆందోళనలకు నిర్దిష్ట కాల పరిమితిలో డబ్బును నడపడం గురించి ఈ రోజు ఆందోళన ఉంది.

● గ్రామంలో ఏ కుటుంబానికి జన్ ధన్ బ్యాంకు ఖాతాలో మరియు భీమా పరంగా కనీసం 90 పైసలు కూడా ఉండదు. ఆ కుటుంబాన్ని దురదృష్టకర సంఘటనతో కలిస్తే, అది 2 లక్షల రూపాయల ఆర్థిక సహాయం పొందుతుంది.

● మనమంతా దేశాన్ని మార్చడానికి గ్రామాలను మార్చేందుకు కృషి చేయాలి. గ్రామాలలో నిధులు సరిగ్గా ఉపయోగించుకోవాలి. గ్రామాలలో ‘జై జవాన్, జై కిసాన్, జై విగ్యాన్’ మంత్రం తో మనమందరం ముందుకు వెళ్లాలని నేను కోరుకుంటున్నాను. ♦

గ్రామ పంచాయతీల ద్వారా గ్రామీణ మహిళల సాధికారత

అవలోకనం: గ్రామీణ మహిళల పరిస్థితి

యుఎస్ మహిళా నివేదిక ప్రకారం, గ్రామీణ జీవనోపాధులను అవలంబించడం: జాతీయ గ్రామీణ జీవనోపాధి మిషన్ యొక్క లింగ బాధ్యత అమలుకు మద్దతు, భారత-దేశంలో గ్రామీణ మహిళల సంఖ్యలో 79% మంది వ్యవసాయంలో పాల్గొంటున్నారు. పురుషులు సంపాదించిన వారిలో 50-75% వేతనాలు మాత్రమే సంపాదిస్తారు. కేవలం 9% గ్రామీణ మహిళల సొంత ఆస్తి మరియు చాలా కొద్ది మంది మహిళలు భూమి లేదా ఉత్పాదక ఆస్తులపై యాజమాన్యం లేనందున సంస్థాగత రుణాలను పొందగలుగుతున్నారు. గ్రామీణ వ్యవసాయ కార్మికుల్లో 80% ఎన్ఎస్ఐ, ఎన్టీలీలు, ఇతర వెనుకబడిన వర్గాల వంటి వర్గీకృత వర్గాలకు చెందినవారు. భారతదేశంలో గ్రామీణ మహిళలు ఎక్కువగా నిరుద్యోగంతో తక్కువ వ్యయంతో పని చేస్తారు, సమాన వేతనాలు, మంచి పని మరియు సమాన అవకాశాలు చాలా

తక్కువగా ఉంటాయి. వారు చెల్లించని పనిని చేస్తారు, ప్రాథమిక సంరక్షకులు మరియు గ్రామీణ భారతంలో వ్యవసాయ కార్మికులు మరియు రైతుల్లో అధికభాగం ఉన్నారు. ఇంకా వారు భారతదేశంలో గుర్తించబడని శ్రామిక శక్తిగా ఉంటారు. ప్రపంచంలోని 188 దేశాలలో 125 స్థానాల్లో భారతదేశపు లింగ సమానత్వం సూచిక ప్రపంచంలోని అత్యల్ప స్థాయిలో ఒకటి.

భారత ప్రభుత్వం అసంతృప్తి, పేదరికం మరియు సాంఘిక సమస్యలను పరిష్కరిస్తుంది గ్రామీణ మహిళలు

ఎదుర్కొంటున్న అన్యాయం మరియు గ్రామీణ మహిళల ఆభివృద్ధి మరియు సాధికారతకు ఉద్దేశించిన అనేక ప్లాగ్స్టిప్ కార్యక్రమాలు మరియు కేంద్రీకృత ప్రోత్సాహక పథకాలను ప్రారంభించారు. వీటిలో కొన్ని బేటి బచావో బేటి పడావో, ప్రధాన్ మంత్రి మాతృ వందన యోజన, మహిళా శక్తి కేంద్రా, ఉజ్వల, యంజిఎ-న్ ఆర్ ఈజిఎ, ఐసిడిఎస్, యండి-యంలు, ఇతరులు. పంచాయతీ రాజ్ సంస్థ (పిఆర్ఐ) లో ఎన్నికల ద్వారా కనీసం మూడవ వంతు మహిళా రిజర్వేషన్లు (ఎన్ఎస్ఐ/ఎన్టీలీ మహిళలకు కేటాయించిన స్థానాలు) 73వ సవరణ (ఆర్టికల్ 243డి) తప్పనిసరి చేసింది. ప్రస్తుతం పిఆర్ఐలలో మహిళలకు 50% రిజర్వేషన్లు కల్పించిన ఇరవై రాష్ట్రాలు ఉన్నాయి. 1.5 మిలియన్ల కన్నా ఎక్కువ మంది మహిళలు పిఆర్ఐల వివిధ స్థాయిలలో కార్యాలయానికి ఎన్నికయ్యారు. ఇది ప్రపంచంలోని స్థానిక పరిపాలనలో మహిళల అతి పెద్ద ప్రాతినిధ్యం. పంచాయతీ రాజ్ మంత్రిత్వ శాఖ గణాంకాల ప్రకారం, మొత్తం 31,00,804 ఎన్నుకునే ప్రతినిధులలో 1,426,000 మంది ఎన్నికైన మహిళా ప్రతినిధులు (ఉడబ్బులలో) (46%) ఉన్నారు మరియు దేశంలో 1,05,676 మంది మహిళా చైర్మన్లు (సర్పంచ్) 1 జనవరి, 2018 నాటికి. రాజకీయ ప్రాతినిధ్యం మరియు పాల్గొనడం ద్వారా మహిళల సాధికారతకు ఈ మైలురాళ్ళు ఉన్నప్పటికీ, గ్రామీణ మహిళల ఎదుర్కొంటున్న అనేక సవాళ్లు ఉన్నాయి. మహిళల ప్రాతినిధ్యాన్ని పిఆర్ఐలలో (అన్ని స్థానాల్లో మూడింట ఒక వంతు కట్టుబాటు ప్రకారం) సరి పోతుంది కానీ స్థానిక పాలనలో గ్రామీణ మహిళల భాగస్వామ్యం తగినంతగా ఉండదు.

సంభావ్య గ్రామీణ మహిళల నాయకులు మరియు ఇడబ్బులలో ఎదుర్కొంటున్న కీలకమైన అడ్డంకులను రంగంలో విద్యావంతులైన విద్యావేత్తలు, పౌర సమాజం, అంతర్జాతీయ ఏజెన్సీలు, దాత సంస్థలు మరియు అభ్యాసకుల పరిశోధన అధ్యయనాలచే సృష్టించబడిన సాక్ష్యం-ఆధారిత జ్ఞానం ఉంది. వీరిలో కొందరు పితృస్వామ్య పటిమలు మరియు ఇడబ్బులలో యొక్క పబ్లిక్ మరియు లింగ పాత్రల అవగాహన వారి బాధ్యతలను, వారి ప్రభుత్వ పనులను మరియు అవగాహన, రాష్ట్ర సంస్థ కార్యకర్తల యొక్క వైఖరి మరియు ప్రతిస్పందనను అమలు చేయడానికి మద్దతునిచ్చే వారి అర్హతను ఇడబ్బు

ఆర్లు కలిగి ఉన్నాయి. గ్రామీణ పంచాయితీ ప్రణాళిక ప్రక్రియ, వనరు మ్యాపింగ్ మరియు కేటాయింపు, అమలు మరియు ప్రాజెక్టుల పర్యవేక్షణ వంటివి సాంఘికీకరణ విధానం, విద్య మరియు నైపుణ్యం అభివృద్ధికి అందుబాటులో లేవు. ఇది తరచూ సామాజిక సాహసాలను మరియు మహిళలను పేద నాయకులుగా గుర్తిస్తుంది. ప్రాథమిక సంరక్షకులుగా ఉండగా ఇడబ్ల్యుఆర్లు అధికారిక బాధ్యతలను కలిగి ఉంటారు మరియు ఇంటి పరిస్థితి యొక్క పూర్తి భారాన్ని అలాగే కుల, గుర్తింపు, శక్తి గతిశీలత మరియు గ్రామాలలో నిర్మాణ అసమానతలు సుండి తలెత్తే వివక్షను ఎదుర్కోవడమే వుంచి పడ్డతి. ఇడబ్ల్యుఆర్లలో చాలా మందికి ప్రాతినిధ్యం వహించడం అర్హతమైన భాగస్వామ్యానికి దారి తీయదని ఈ క్షేత్రం నుండి ఆధారాలు సూచిస్తున్నాయి. స్థానిక పరిపాలనలో గ్రామీణ మహిళల భాగస్వామ్యం కోసం (ఐసిఆర్డబ్ల్యు & యుఎన్ మహిళ, ఎన్. ఏ.) పాల్గొనడానికి తగిన పరిస్థితులు సృష్టించడం ఒక సవాలు లాంటిది. గ్రామీణ మహిళలను ప్రతికూలంగా ప్రభావితం చేస్తున్న సమస్యల పరిధి చాలా పెద్దదిగా ఉన్నందున, పాలన ప్రక్రియలో రాజకీయ భాగస్వామ్యాన్ని, పంచాయితీ స్థాయిలో నిర్ణయం తీసుకోవటానికి మరియు గ్రామీణ మహిళలలో ఎక్కువ ఏజెన్సీలను సృష్టిస్తూ క్రింది విభాగాన్ని వెలుగులోకి తెస్తుంది. గ్రామీణ మహిళల సాధికారతను పెంపొందించేందుకు ఇప్పటికే ఉన్న ప్లాట్‌ఫారమ్ల వ్యూహాత్మక, సమర్థవంత-

మైన వినియోగానికి ఈ చర్చ ప్రాధాన్యత-నిస్తుంది.

గ్రామీణ మహిళల సాధికారత కోసం వేదికలుగా జిపిలు

ఆర్థిక అభివృద్ధి మరియు సామాజిక న్యాయం కోసం భరోసా ఇవ్వటానికి రాజ్యాంగబద్ధమైన ఆదేశాలను పిఆర్ఐలు కలిగి ఉన్నాయి. పంచాయితీలకు అధికార బలగాలపై రాజ్యాంగంలోని 243జి, పార్ట్ IX స్థానిక స్వయం పాలనా సంస్థల వంటి సమర్థవంతంగా పని చేయాడానికి స్వయంప్రతిపత్తి, అధికారం మరియు అధికారంతో పంచాయితీలను అందించడానికి రాష్ట్రాలను ఆదేశించింది. రాజ్యాంగ ఆదేశంతో పాటు, భారతదేశంలోని పంచాయితీలు రాష్ట్ర ఆర్థిక మండలాలు, ధన్నాలుగవ ఫైనాన్స్ కమిషన్, ప్రభుత్వ ప్రధాన పథకాలు మరియు కార్యక్రమాల కింద గ్రామాల అభివృద్ధికి మరియు తమ సొంత ఆదాయ వనరుల ద్వారా వినియోగించటానికి గణనీయమైన నిధులు ఉన్నాయి. పిఆర్ఐలు కూడా భాగస్వామ్య ప్రణాళిక, వనరు కేటాయింపు, పెంపు మరియు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు పనులు మరియు ప్రభుత్వ పథకాలను పర్యవేక్షించడం వంటి స్థానిక సంస్థలు. ఇది పంచాయితీలు లింగ ప్రతిస్పందించే పాలన యొక్క చర్య మరియు అమలు కోసం ఒక ముఖ్యమైన వేదికగా చేస్తుంది. ముఖ్యంగా, గ్రామ పంచాయితీలు చివరి భాగాన్ని తీసువేసేందుకు, ఇక్కడ స్థానికీకరణ మరియు సమాజ సభ్యుల ప్రోయాక్టివ్ భాగస్వామ్యంతో ఎన్డిజిల యొక్క వాస్తవికరణ జరుగుతుంది.

గ్రామీణ మహిళల సాధికారత కోసం గ్రామ పంచాయితీలు వ్యూహాత్మక ప్లాట్‌ఫారంలు చేసే కొన్ని కారణాలు ఇవి.

ఇడబ్ల్యుఆర్లు, సంభాష్య మహిళా అభ్యర్థుల హ్యాండ్ హోల్డింగ్ మద్దతు మరియు సామర్థ్యం భవనం మరియు మహిళా సామూహిక, మహిళల సమిష్టి (ఎస్ హెచ్ జిలు, ఫెడరేషన్స్, పర్యవేక్షణ కమిటీలు) మరియు గ్యాస్ట్రూల్ సంస్థలలో మహిళల పటిష్ట భాగస్వామ్యంతో ఎన్నికలలో తిరిగి పోటీ చేయాలని కోరుతున్న ఆ మహిళలు, కార్యక్రమాలు రూపకల్పన మరియు అమలులో ప్రోత్సహించడం మరియు చేర్పడం అవసరమవుతుంది. లింగ సమానత్వం మరియు సాధికారత పట్ల గ్రామ పంచాయితీలు అమలుచేసిన పథకాలు మరియు కార్యక్రమాల కలయిక కోసం ఒక బలమైన అవసరం ఉంది. పంచాయితీలు అన్ని కార్యక్రమాలు మరియు కార్యక్రమాలు లింగ విశ్లేషణ అవసరం మరియు ఈ అసమానతలు తగ్గించేందుకు రూపొందించబడ్డాయి. పంచాయితీ స్థాయి కార్యకలాపాలు మరియు కార్యక్రమాల యొక్క సమాచారాన్ని సేకరించడం జరుగు-తుంది.

గ్రామ పంచాయితీ అభివృద్ధి ప్రణాళిక (జిపిడిపి) ను వ్యూహాత్మకంగా ఉపయోగించుకోవలసిన మరో ప్రక్రియ గ్రామ పంచాయితీలచే వికేంద్రీకృత వికేంద్రీకరణ పథకానికి ఒక విధానం. జిపిడిపికి సంబంధించి జెండర్డ్ అప్రోచ్ స్థానిక పరిపాలనలో గ్రామీణ మహిళలు పాల్గొనేలా చేస్తుంది, నిర్ణయం తీసుకోవడం మరియు వారి సంస్థ మరియు స్వయంప్రతిపత్తి యొక్క అభివృద్ధిని సాధించటం చేస్తుంది. జిపిడిపి లోకి లింగం యొక్క ఏకీకరణ ఒక ప్రత్యేక లేదా ఒక సమాంతర ప్రక్రియ కాదు

మరియు ఇది ముఖ్యంగా కొనసాగుతున్న జీపీడీపీ ప్రక్రియలలో లింగం ప్రధానంగా ఉంది. ఒక లింగ సున్నితమైన జీపీడీపీ పురుషులు మరియు మహిళలు ఏ సాంఘిక, మత మరియు సాంస్కృతిక విభేదాల వలన భిన్నమైన వనరులను పొందడం మరియు బి) ప్రణాళికా రచన మరియు బడ్జెట్ కార్యకలాపాలు గ్రామానికి చెందిన వ్యక్తుల విభాగాల యొక్క భేదాత్మక అవసరాలకు స్పందిస్తాయి. లింగ అసమానతలను పరిష్కరించడానికి ప్రత్యేకమైన కార్యకలాపాలు ఉంటాయి. జీపీడీపీ ప్రక్రియల్లో లింగ సమైక్యత గ్రామీణ మహిళలు జీపీడీపీ మరియు అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు మరియు పథకాల ప్రణాళిక, బడ్జెట్, అమలు మరియు పర్యవేక్షణలో పాల్గొంటుందని నిర్ధారిస్తుంది. బడ్జెట్లు మరియు పాల్గొనేవారికి లింగం యొక్క ఏకీకరణ గ్రామీణ పద్ధతులు మరియు అభివృద్ధి చేసిన లింగ కార్యచరణ ప్రణాళిక, లింగం యొక్క మంచి సూచికలు మరియు జీపీడీపీ కోసం చెక్ లిస్ట్లు లింగ సున్నితమైన జీపీడీపీ అభివృద్ధి కోసం కీలకమైన చర్యలు. గ్రామ పంచాయితీలకు గ్రామ పంచాయితీలు సహాయపడతాయి, ఇక్కడ వారు క్లిష్టమైన ప్రశ్నలను పెంచుకోవటానికి మరియు వారి సామర్థ్యాన్ని మరియు పంచాయితీల యొక్క కార్యక్రమాలలో మరియు కార్యక్రమాలలో అర్థవంతంగా పాల్గొనడానికి వీలుగా గ్రామీణ మహిళలకు మద్దతు ఇస్తుంది.

గ్రామీణ మహిళల సాధికారికంగా గ్రామ పంచాయితీలకు సహాయపడటం

గ్రామీణ మహిళల అసమర్థత మరియు ఉపాంతీకరణ సమస్యలు సంక్లిష్టమైనవి మరియు సమగ్ర మరియు బహుళ రంగాల లింగ ప్రతిస్పందించే విధానానికి అవసరం. ఆలోచనలు మరియు సాధ్యమైన పరిష్కారాలు గ్రామీణ

మహిళల సాధికారికతపై మరింత పని చేయడానికి విధానాలు మరియు పరిశోధనా రంగాల నుండి ఎక్కువ మద్దతు అవసరమని సూచించింది. గ్రామ పంచాయితీలు మహిళల చారిత్రక శకలాలు విడగొట్టడానికి సమర్థవంతమైన ప్లాట్ఫారమ్ను కలిగి ఉంటారు, మహిళల మాత్రమే దేశీయ ప్రదేశాలకు మరియు హోమ్ మేకర్స్ పాత్రలో పడగొట్టే లోతైన పోషించిన గతానుగతిక నిబంధనలను సవాలు, గృహంలో కార్మికులు మరియు సేవలను సంరక్షకులు మరియు సేవకులు అందించేవారు. పిఆర్ఐ కార్యకర్తల గ్రామ పంచాయితీలలో ప్రయత్నాలు కూడా పరిశోధన, విధానాలు మరియు ప్రభుత్వ సంస్థలకు మద్దతు అవసరం.

పాలసీ స్థాయిలో, అన్ని రాష్ట్రాలు మరియు యుటి లలోని పిఆర్ఐలలో మహిళలకు 50% రిజర్వేషన్లు కల్పించటానికి ప్రయత్నాలు కేంద్రీకరించాలి, సామర్థ్యం పెంపు కోసం ఎక్కువ నిధుల కేటాయింపు, బహిర్గత సందర్శనల మరియు ఇడబ్ల్యుఆర్ ల శిక్షణ, ప్రభుత్వ

సంస్థలలో లింగ బడ్జెట్ సెల్లింగ్ మరియు ప్రజా సంస్థల లింగ ఆడిటింగ్ సమ్మతి. ప్రణాళికలు, బడ్జెటింగ్ మరియు కార్యక్రమాల అమలు మరియు జవాబుదారీతనం యంత్రాంగాల వారి పనులలో లింగ ప్రతిస్పందించే చర్యలను ప్రభుత్వం చేపట్టవచ్చు. అభివృద్ధి, సామాజిక న్యాయం కోసం మహిళల అర్థవంతమైన రాజకీయ పాత్రను అనుమతించక పోవడంపై సాక్ష్యం సృష్టించే ప్రదేశంగా జోక్యం మరొక కీలకమైన ప్రదేశం. ప్రభుత్వ విభాగాలు మరియు పిఆర్ఐలు తమ కార్యకలాపాలలో మరియు జోక్యాలపై లింగ కోణాన్ని సమగ్రపరచడానికి ప్రభుత్వ సంస్థల మార్గాలను సృష్టించడం అవసరం. మహిళల భాగస్వామ్యాన్ని నిర్ధారించడానికి మరియు పర్యవేక్షించడానికి మరియు విశ్లేషణ మరియు లింగ ప్రతిస్పందించే పరిపాలనకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వడానికి పిఆర్ఐల స్థాయిలో జవాబుదారీత్యాన్ని చేపట్టడానికి ఒక బలమైన అవసరం ఉంది.

అభివృద్ధి చెందిన మరియు సాంఘికంగా కేవలం సమాజం మహిళల క్రియాశీల భాగస్వామ్యంతో మరియు సహకారంతో సృష్టించబడుతుంది మరియు ఇది భారతదేశంలో చాలా ముఖ్యమైన నిజం, ఇక్కడ మహిళలు గ్రామీణ జనాభాలో 48% కంటే ఎక్కువగా ఉన్నారు. గ్రామ పంచాయితీలు గ్రామీణ మహిళల భాగస్వామ్యంతో సాంఘిక న్యాయం మరియు ఆర్థిక అభివృద్ధి యొక్క రాజ్యాంగ ఆదేశం మాత్రమే సాధించగలరు. ♦

Reference: Aajeevika & UN Women, (2014). Engendering Rural Livelihoods: Supporting Gender Responsive Implementation of the National Rural livelihoods Mission. Accessed on 5 April 2018. Retrieved from http://aajeevika.gov.in/sites/default/files/nrlp_repository/Engendering-Rural-Livelihoods-Final.pdf
Bhattacharyya, A. (undated). Rural Women in India: The Invisible Lifeline of Rural Community.

సాశ్వతి మిశ్రా
(ప్రోగ్రామ్ విశ్లేషకుడు (లింగం)
యంబిఎఆర్-యుఎన్ మహిళలు

సొంత-వనరుల ద్వారా స్వీయ ఆధారపడటం - భోవై జిపి

“స్వయంగా ఉత్పత్తి చేసే ఆదాయాలను ఈ పంచాయితీ సమితి సంపన్నం చేసి వాగ్దానం చేస్తాయి”

ఆర్థిక స్వీయ-ఆధారణ పెరుగుదల ఒక కదిలే కారకంగా ఉంది, త్రిపురలోని భోవై జిల్లా పరిధిలో ఉన్న భోవై పంచాయత్ సమితి (ఇంటర్మీడియట్ బ్లాక్) అభివృద్ధి మరియు స్థిరత్వం. ఫండ్ యొక్క లోటును అధిగమించడానికి స్వయం-ఉత్పాదక స్థిరమైన ఆదాయ వనరును కల్పించడం ద్వారా “సుస్థిరమైన మంచి పాలన” గురించి భోవై పంచాయితీ సమితి ఒక అద్భుతమైన ఉదాహరణను నెలకొల్పింది.

పంచాయితీ సమితి పార్క్, మార్కెట్ దుకాణము, కమ్యూనిటీ హాల్, ఫిషింగ్, మామిడి తోట మొదలైన ఆస్తులు కలిగి ఉంది. ఈ పార్క్ లో స్థాపించిన బనాబితి ఎకో పార్క్ రాష్ట్రం స్థానికుల దృష్టిని ఆకర్షించింది. రాష్ట్రంలోని వేర్వేరు ప్రాంతాల నుండి చాలా మంది ప్రజలు ఈ ప్రాంతాన్ని సందర్శిస్తున్నారు. ఈ పార్కు సమాజ సేకరణ, సడలింపు, వినోదం మరియు పిక్నిక్ కోసం ఒక మంచి స్థలం. ఈ పబ్లిక్ పార్కు పంచాయితీ చేత నిర్వహించబడుతుంది.

పంచాయితీ ప్రవేశ టికెట్లకు నామమాత్ర రేట్లు విధించింది. ఉద్యానవనాన్ని అన్వేషించడానికి మరియు పార్కు రెండు ప్రదేశాలు పిక్నిక్ స్పాట్లలో గడపడానికి ప్రజలు 10 రూపాయలు చెల్లించాలి. ప్రధాన సంఘటనలు కూడా అనుమతించబడతాయి, ఇక్కడ పార్టీని నిర్వహిస్తే రూ.500 చెల్లించాలి.

ఇంటర్మీడియట్ బ్లాక్ యొక్క ఇంకొక స్వీయ-ఉత్పత్తి వనరు విభాగం ఫిషరీ. పునరావృతమయ్యే పరస్పర విరామంలో పంచాయితీ మంచి ఆదాయాన్ని సేకరించేందుకు చేపలు పట్టే వాళ్ళు సహాయం చేస్తారు. పంచాయితీ సమితికి చెందిన అన్నీ మూడు చేపల పెంపకం, స్థానిక ప్రజలకు అద్దెకు ఇవ్వడానికి లీజుకు ఇస్తారు. మూడు చేపల పెంపకదారులు సంతృప్తికరమైన ఆదాయాన్ని, రూ.55,000, రూ.52,000 మరియు రూ.30,000 3 ఫిషరీస్ నుండి ఉత్పత్తి చేస్తారు.

సమాజ సేకరణ మరియు సంతోషకరమైన పర్యావరణాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు, పంచాయితీ

అనేక సంఘటనలు మరియు పండుగలను వేడుకగా సంఘ సమావేశాన్ని నిర్మించింది. రూ.500 ప్రతి ఈవెంట్ కు ప్రతి నివాసి ద్వారా జమ చేయబడుతుంది.

స్వీయ ఉత్పాదక ఆదాయంలో మరో ఎంపిక మార్కెట్ స్టాల్స్ మరియు బ్యాంకుల నుండి వస్తుంది. పంచాయితీకి 12 మార్కెట్ స్టాల్స్ ఉన్నాయి మరియు వారు ప్రతి దుకాణము నుండి రూ.1000 వసూలు చేస్తారు. రూ.2000 బ్యాంకు నుండి అద్దెకు తీసుకోబడుతుంది. పంచాయితీ సమితిలో మామిడి తోటలు మరియు భారీ తోటల వంటి చిన్న ఆదాయాలు ఉన్నాయి.

2015-16 ఆర్థిక సంవత్సరంలో, రూ. ఆదాయ వనరు ద్వారా పంచాయత్ సమితి ద్వారా 1,000,000 రూపాయలు సంపాదించింది. సొంత ఆదాయ వనరులను పెంచుకోవటానికి ఈ బ్లాక్ తీసుకున్న చొరవ గమనార్హమైనది. ఇది పంచాయత్ సమితికి ఆర్థికంగా శక్తినివ్వలేదు, స్థానిక విక్రయదారుల వ్యాపారం కోసం అవకాశాలను కూడా సృష్టించింది.

కొద్ది కాలంలోనే, వివిధ అభివృద్ధి పథకాలకు మద్దతుతో, భోవై పంచాయితీ సమితి, స్వయంగా ఆదాయం యొక్క స్థిరమైన వనరును అభివృద్ధి చేయగలిగింది. దాని సొంత అడుగులపై నిలబడి, భోవై పంచాయితీ సమితి పూర్తిగా పెరుగుదల ప్రవాహం మరియు స్థిరమైన ఆదాయం వైపు భరోసా ఇచ్చింది, విస్తరణ మరియు అభివృద్ధి అవకాశాన్ని తన స్వంత ఆదాయాల ద్వారా పొందవచ్చు. ♦

సమయానికి పన్ను చెల్లింపు యొక్క ప్రాముఖ్యత గురించి గ్రహించుట

“స్థానిక వనరుల ఎన్వలప్ స్వీయ-నిర్మిత రెవెన్యూ జనరేషన్ ద్వారా, సంపదకు దారి తీస్తుంది”

వ్యవస్థీకృత పన్నులపై చెందిన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను సృష్టించగల లేదా విచ్ఛిన్నం చేయగల కీలకమైన కారకం ఆదాయం. ఈ అంశం ఎల్. కె. పి. పండ్లపురు గ్రామ పంచాయితీ యొక్క ముఖ్య అంశం. బయటి ఆదాయం కోసం ఎదురు చూస్తూ, ప్రభుత్వ లేదా ఇతర సంస్థల నుండి ఆర్థిక సౌకర్యాలపై పూర్తిగా ఆధార పడటానికి బదులు, ఎల్. కె. పి. పండ్లపురు గ్రామ పంచాయితీ దాని స్వంత పాదాల మీద నడుపుటకు, జీపీ లో నుండి వనరులను జతచేయటానికి నిర్ణయించుకుంది.

ఫలితం - జిపి ఒక స్వీయ-ఉత్పత్తి రాబడి నమూనాగా మారింది, స్థానిక వనరుల ఎన్వలప్ అభివృద్ధి కోసం మరియు నివాసితుల ఉపాధి తరం కోసం ఉపయోగ పడింది.

ఇక్కడ ఎలా - పంచాయితీ రాబడి వనరులను సొంత వనరులు, సాధారణ ప్రయోజన నిధులు, తాగునీరు, పారిశుధ్యం, వీధి దీపాలు, ఇతర వస్తువులు, కేంద్ర, రాష్ట్ర ఆర్థిక నిధుల,

కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రోత్సాహక పథకాలకు, బ్యాంకు వడ్డీకి నిధులు ఉంటాయి.

గృహ పన్ను, వృత్తి పన్ను, బిల్డింగ్ అనుమతి ఫీజు, ప్రైవేట్ ట్యాప్ ఫీజు, లైటింగ్ ట్యాక్స్, వాటర్ ట్యాక్స్, డ్రైనేజ్ ట్యాక్స్, లైసెన్స్ ఫీజు మొదలైనవి పంచాయితీ యొక్క స్థానిక వనరుల ఎన్వలప్.

పన్ను చెల్లింపుదారులు పన్నుల సకాలంలో చెల్లింపు కోసం సున్నితమైనవారు. పన్ను చెల్లింపుదారుల కోసం పంచాయితీ కూడా స్టాబ్ అప్లికేషన్ పెట్టి డిజిటల్ వాడుతోంది. స్థానిక ఆదాయం సమీకరణలో స్థిరమైన పెరుగుదల సమోదాయం. గత మూడు ఆర్థిక సంవత్సరాల్లో పంచాయితీ 100% పన్నులను సేకరించింది.

అంతే కాకుండా, కమ్యూనిటీలలో మంచి పరిశుభ్రత మరియు పారిశుధ్యం యొక్క సరైన నెట్వర్క్ను నిర్వహించడం కోసం జిపి తనకు తానుగా కట్టుబడి ఉంది. సాంఘిక సంక్షేమ కార్యక్రమాల కోసం, వీధి దీపాలు, రహదారుల నిర్వహణ,

సాధారణ ప్రయోజనాల వినియోగాన్ని నిర్మాణానికి జీపీడిపి (గ్రామ పంచాయితీ డెవలప్మెంట్ ప్లాన్) కూడా ఉపయోగించుకుంది.

జీపి స్వీయ జీవనోపాధి పద్ధతి వైపు సాగుతోంది. జీపి లో మహిళా జానపద స్థానిక వనరుల ఉత్పత్తి ప్రయోజనాలపై విద్యాభ్యాసం చేస్తున్నారు. కలుపుకొని ఉన్న సంఘం ఈ జీపి లో రూపొందించిన సంతరించుకుంది, మరియు వనరులు పంచుకోవడం ద్వారా దృష్టి పెట్టడం భవిష్యత్తులో మెరుగుదలలు మరియు శ్రేయస్సుపై అమర్చబడతాయి. ♦

ఈ-గవర్నెన్స్ ద్వారా నా గ్రామం నుండి ప్రపంచానికి కనెక్ట్ చేస్తూ ఉంది

ఉత్తరాఖండ్, కేదార్వాల గ్రామ పంచాయితీ యొక్క ఈ-కార్యక్రమం

బయటి ప్రపంచంతో ప్రజల అనుసంధానం కోసం ఉత్తరాఖండ్ లోని కేదార్వాల గ్రామ పంచాయితీ ఒక సాంకేతిక అవగాహన గ్రామ పంచాయితీగా రూపొంతరం చెందింది. ప్రారంభించేటప్పుడు, పంచాయితీ తన సొంత పాలనను మెరుగుపరిచింది మరియు సేవల యొక్క వేగవంతమైన డెలివరీను అందించింది. గ్రామ పంచాయితీ దాని వెబ్సైట్ www.kedarawala.grampanchayat.org ను ప్రారంభించింది. గ్రామ పంచాయితీ ప్రతినిధులు తమ ప్రజలను ఫేస్ బుక్ మరియు వెబ్సైట్ లో దాని కార్యక్రమాలపై అభిప్రాయాన్ని అందించమని ప్రోత్సహిస్తున్నారు. ఈ గ్రామ పంచాయితీ కార్యక్రమాల్లో ఒకటి ప్రజలకు వారి ఆధార్ కార్డును అందజేయడానికి ప్రజలను ప్రోత్సహించడమే. అదే విధంగా, ఉద్యోగం-లేని యువత నైపుణ్యం మరియు కాన్సెలింగ్ కార్యక్రమాలు ఎప్పటికప్పుడు తీసుకోబడతాయి.

స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ కింద, గ్రామ పంచాయితీ అవగాహన డ్రైన్ నుండి టాయిలెట్ నిర్మాణం మరియు ఘన మరియు ద్రవ్య వ్యర్థ నిర్వహణ వరకు అనేక చర్యలు చేపట్టింది. సరైన పారిశుధ్యం మరియు వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత స్వీకరించడం లేదు అనే దుష్ప్రభావాలు మరియు ఆరోగ్య పర్యవసానాల గురించి ప్రజలు అర్థం చేసుకోవటానికి ఒక చర్చ పోటీ కూడా నిర్వహించబడింది. గ్రామ పంచాయితీ వెంటనే ఓపెన్ డెఫెకేషన్ యొక్క స్థితిని చేరుకోవడానికి లక్ష్యంగా ఉంది.

త్రాగునీటి లభ్యత ప్రజలకు పెద్ద సమస్య. మహిళలు నీటిని సేకరించడానికి చాలా సమయం గడపవలసి ఉంది. ఈ సమస్యను అధిగమించేందుకు జీపి, ఆర్థిక మరియు సాంకేతిక మద్దతు కోసం డిమాండ్ మెంట్ తో సమన్వయంతో ఉంది. ప్రతి ఇంటికి పైప్లైన్ త్రాగునీటి లభ్యతని నిర్ధారించడానికి, గ్రామ పంచాయితీ నిర్మాణానికి మరియు క్రమంగా ఓవర్-హెడ్ ట్యాంక్ ను నిర్వహిస్తుంది.

మరో ముఖ్యమైన సామాజిక ఉద్యమం జీపి ను ఆల్కహాల్ లేకుండా తయారు

చేయడం. దీనికి పౌరసత్వం, చర్చ మరియు నియంత్రణ చర్యలు కూడా చేపట్టాయి. జీపి అంగన్ వాడీ పనితీరును పర్యవేక్షిస్తుంది, గర్భిణీ మరియు పాలిచ్చే తల్లులకు ఆరోగ్య సేవల సరఫరా, ఎప్పటికప్పుడు ఆరోగ్య కార్యకర్తలు ఇమ్మునైజేషన్ మరియు కాన్సెలింగ్ సహా అందజేస్తున్నారు.

గ్రామ యొక్క సాంఘిక రంగ కార్యక్రమాలు లింగ అభివృద్ధికి మూలధనం పంచాయితీ. 6-14 వయస్సులో ఉన్న బాలికలందరూ పాఠశాలలో చేరి, పాఠశాలకు హాజరు కావచ్చని జిపి నిర్ధారిస్తుంది. పాఠ పనులకు మరియు సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉన్నవారికి ప్రభుత్వ పథకం నుండి లబ్ధి పొందారని నిర్ధారించడానికి జిపి ద్వారా ప్రత్యేక ప్రయత్నాలు చేపట్టబడ్డాయి. అదే విధంగా, ఆహార భద్రత విభాగంతో సమన్వయం ద్వారా, అన్ని అర్హతగల కుటుంబాలకు రేషన్ కార్డులు లబ్ధిస్తాయని జిపి నిర్ధారిస్తుంది. చేపట్టిన కనికరాలేని ప్రయత్నాలకు గురింపుగా, గ్రామ పంచాయితీ మోడల్ పంచాయితీగా రాష్ట్రం చే ఇవ్వబడింది. ♦

3 చెరువు వ్యవస్థ గ్రామాన్ని శుభ్రం చేస్తుంది, ఇతర గ్రామాలను దత్తత చేసుకోవటానికి ప్రోత్సహిస్తుంది

“ప్రజలు పాల్గొనడం ద్వారా గ్రామం మారుతుంది”

చంద్రమండ్ గ్రామ పంచాయితీ, జిల్లాలో కర్నూల్ ప్రజల భాగస్వామ్యంతో ఉన్న అద్భుతమైన నాయకుడి మంచి పాలనను ఎలా ఉపయోగించుకోవచ్చనే దానిపై ఒక మంచి ఉదాహరణ అధోకరణం చెందుతున్న ప్రాంతాలు వనరు-సమృద్ధిగా చేస్తాయి మరియు సాధికారత మరియు ప్రేరణ ద్వారా వారి ప్రజల భవిష్యత్తును మార్చివేస్తాయి.

చంద్రమండ్ కర్నూల్ జిల్లాలోని ఇందిరి బ్లాక్లో ఉన్న ఒక గ్రామం. ఇది 415 గృహాల కలిగిన 2248 మంది ప్రజలతో ఉంది. పంచాయితీ దాని గ్రామాల ప్రజల సంక్షేమం మరియు పెరుగుదల కోసం తన ప్రయత్నాలకు ప్రసిద్ధి చెందింది.

ప్రజల నిరసనలను ఆహ్వానిస్తూ అన్ని బహిరంగ ప్రదేశాల్లోని వ్యర్థాలతో వ్యర్థజలాల నిర్వహణ ప్రధాన సమస్యగా ఉద్ఘాటించింది. వ్యర్థ జలాన్ని అక్రమంగా పారవేయడం వలన నిండిన చెరువులు మరియు నీరు-లాగిన వీధుల యొక్క మురికి సైట్ వారి గ్రామంలో ఒక సాధారణ దృష్టాంతంగా ఉంది. ఈ పరిస్థితిలో, గ్రామ పంచాయితీ నిర్వహణగా పరిష్కారాలను అన్వేషించినప్పుడు, శ్రీ పాండ్ సిస్టం అనే ప్రాజెక్ట్, గ్రామీణ పంచాయితీలో

పారిశుధ్య రంగంలో ఎంజిఎన్ఆర్ఈజిఎ కింద బూడిద నీటిని చికిత్స చేయడానికి, కిచెన్ గార్డెన్ మరియు నీటిపారుదల అవసరాలు.

అందువల్ల, ఈ వ్యర్థ జలాలను సరిగ్గా పారవేసేందుకు మరియు ఇప్పటికే ఉన్న మురికి చెరువులను ఒక వనరుగా ఉపయోగించుకోవడం మరియు అభివృద్ధి చెందుతున్న వ్యాధులు, స్వచ్ఛ భారత్ అభియాన్ నేతృత్వంలోని ప్రధాన కార్యక్రమాలలో ఒకటి సోలిడ్ అండ్ లిక్విడ్ వేస్ట్ మేనేజ్మెంట్ (ఎస్ఎల్-డబ్ల్యుఎం) ప్రాజెక్టులు ప్రతి గ్రామ పంచాయితీ (జీపీ) గృహాల సంఖ్య ఆధారంగా జీడీపీకి ఆర్థిక సహాయంతో. అందువల్ల, పంచాయితీకి స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్లో భాగంగా జాతీయ ప్రాముఖ్యతకు ఇది ఒక ముఖ్యమైన ప్రణాళిక. గ్రామాలలో వ్యర్థ నీరు సమస్య పరిష్కారం కాకుండా, ఈ ప్రాజెక్టు మహాత్మా గాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ పథకం (ఎంజిఎన్ఆర్ఈజిఎన్) కింద గ్రామస్థులకు ఉపాధి కల్పించింది.

వ్యర్థాల స్థిరీకరణ చెరువులు (డబ్ల్యు-ఎస్పీలు) సాధారణంగా గ్రామాల్లో దేశీయ వ్యర్థ చికిత్సకు తగిన పద్ధతిగా చెప్పవచ్చు, సహేతుకమైన అవకాశాల ఖర్చులో తరచుగా భూమి లభిస్తుంది

మరియు నిపుణులైన కార్మికులు స్వల్ప సరఫరాలో ఉంటారు. తక్కువ వ్యయం (సాధారణంగా తక్కువ వ్యయం), తక్కువ నిర్వహణ, అత్యంత సమర్థ-వంతమైన, పూర్తి సహజ మరియు అత్యంత స్థిరమైనది.

ఈ ప్రాజెక్టులో ప్రత్యక్ష సారశక్తిని వినియోగిస్తారు, అందుచే వారు ఏ ఎలక్ట్రోమెకానికల్ పరికరాలు అవసరం లేదు, తద్వారా విద్యుత్తు మరియు వరింత వైపున కలిగిన కార్యకలాపాలకు ఖర్చు చేయడం. చంద్రమండ్ గ్రామంలో 3 పాండ్ల నిర్మాణంలో కట్టబడిన మొత్తం భూమి (1 ఎకరంలో 1వ చెరువు, 0.5 ఎకరాలలో 2వ చెరువు మరియు 1.5 ఎకరాలలో 3వ వంతు) ఉంది. అదనంగా, పై వ్యవస్థ యొక్క నిర్మాణ వ్యయం సుమారుగా 15-20 లక్షలుగా ఉంటుంది.

ఎలా మూడు చెరువు వ్యవస్థ పని చేస్తుంది

మూడు-చెరువుల వ్యవస్థ, పేరు సూచించినట్లుగా, మూడు చెరువులు అనగా అనారోబిక్, ఫ్యాకల్టీటీవ్ మరియు మెట్రోషన్ చెరువులు ఉన్నాయి. ఈ శ్రేణిలో మూడు దశల వరకు వివిధ పద్ధతులను సాధించేందుకు, ఇన్పుట్

వ్యర్థాల యొక్క సేంద్రియ శక్తి మరియు ప్రసరించే నాణ్యత లక్ష్యాల ఆధారంగా రూపొందించబడింది. మొదటి దశలో వాయురహిత చెరువుల నుంచి మినహాయింపు అనేది ద్వితీయ అధ్యాపక చెరువులుగా, ఇది జీవ చికిత్స యొక్క రెండవ-దశలో ఉంటుంది. ఫ్యాకల్టీటీవ్ చెరువుల తరువాత, తృతీయ చికిత్స అందించడానికి పరిపక్వత చెరువులను పరిచయం చేయనున్నారు. డబ్ల్యుఎస్పీ లోని కార్యకలాపాలు బ్యాక్టీరియా మరియు అల్గే యొక్క సంక్లిష్టమైన సహజీవనం, ఇది వ్యర్థాలను స్థిరీకరించి వ్యాధికారకాలను తగ్గిస్తుంది.

70% గృహాల ప్రయోజనం పొందాలి

మరుగుదొడ్లు, వంటశాలలు మరియు స్నానపు గదులు నుండి వచ్చే మరుగుదొడ్డికి చికిత్స చెరువులు ఉంటుంది మరియు వాటిలో అధికభాగం ప్రాముఖ్యమైన విషయం కలిగి ఉంటుంది. చివ్వులు వంటి పరిసర సహజ వడపోత విధానాలలో చేరడానికి ముందు ఈ నీరు చికిత్స చేయాలి పరిసర పర్యావరణానికి హాని కలిగించకుండా మరియు కాలావ్యయం నివారించకుండా ఒక పునర్నియోగ పరచలేని ప్రసరించే ఉత్పత్తిని చేయాలి. దీనితో మురికినీరు మరియు మురుగునీటి నుండి కలుషితాలను తొలగించే ప్రక్రియ, రెండు పరుగులు మరియు దేశీయమైనది. ఈ కలుషితాలను తీసివేయడానికి ఇది శారీరక, రసాయన మరియు జీవ ప్రక్రియలను కలిగి ఉంటుంది. ఇది గ్రామంలోని 70% గృహ నీటి నిర్వహణను వృధా చేస్తుంది.

అందుమైన చెరువుల కోసం, ఒక గ్రీన్ బెల్ట్ చెరువు చుట్టూ అభివృద్ధి చేయబడింది. గ్రామస్థులకు పరిశుభ్రమైన పర్యావరణాన్ని అందించడంతో పాటు, మూడు చెరువుల వ్యవస్థ భూగర్భ నీటిని రీఛార్జ్ చేస్తుంది.

ఎదుర్కొన్న సవాళ్లు

వారి గ్రామంలో మూడు-చెరువుల వ్యవస్థ నిర్మించడానికి చంద్రమంద్ పంచాయతీ పలు అడ్డంకులను ఎదుర్కొంది. కూలీలు షిఫ్ట్ మేషిన్లను లేకపోవడం వల్ల మూడు

చెరువు వ్యవస్థను నిర్మించడానికి సర్పంచ్ ఎదుర్కొన్న పరిమితులలో ఇది ఒకటి. యంజీఎన్ఆర్ ఈజిఎ కింద నియమించిన కార్మికులను వ్యవస్థను నిర్మించేందుకు దాదాపు ఒక సంవత్సరం పట్టింది. ఈ ప్రాజెక్టులో తగినంత నిధులు లేవు, అక్కడ పంచాయతీ తన సొంత నిధులను ఉపయోగించుకుంది మరియు జిల్లా కమిషనర్ కార్యాలయం నుండి ఆరోగ్య పారిశుధ్య కార్యక్రమం కింద ఐదు లక్షలను ఉపయోగించింది. ప్రధాన ముడి పదార్థం ఇటుకలు, ఆర్ఎస్సి పోల్స్, తీగలు, పిపిసి పైప్స్ మొదలైనవి. అంతే కాకుండా, సబ్మెర్సిబుల్ మోటార్, 180 అడుగుల క్రింద బోరు వేసి, అక్కడ చిన్న మొక్కలను నాటడం కోసం ఏర్పాటు చేయబడింది. సర్పంచ్ మరియు ఇంజనీర్లు పైన చెప్పిన సమస్యలను గమనించారు మరియు విజయవంతంగా ఈ వ్యవస్థ యొక్క కార్యాచరణను నడిపించారు.

గ్రామీణ జీవితం ఉధృరించడం

గ్రామ పంచాయతీ మంచి అవస్థాపన, పారిశుధ్యం మరియు ఉపాధి పట్ల తన కృషిలో విజయవంతమైంది. గ్రామ మౌలిక సదుపాయాల అభివృద్ధికి సంబంధించి, సర్పంచ్ చంద్రమంద్ ప్రగతిశీల ఫలితాలను చూపించారు. గ్రామంలో ఐదు కార్యనిర్వాహక పంచాయతీ సమితులు ఉన్నాయి, వీటిలో సామాజిక సమావేశాల, వివాహాలు మొదలైన వివిధ ప్రయోజనాల కోసం ఉపయోగిస్తారు. అలాగే, గ్రామ సభలు రహదారులను మరమ్మత్తు చేయడానికి మరియు పక్కా రహదారుల నిర్మాణం గ్రామంలో నిర్మాణాత్మకంగా మరియు అంకితమైన కృషిని చేశాయి. పరిశుభ్రత ప్రచారాన్ని కొనసాగించడం, స్వచ్ఛ భారత్ అభియాన్ ప్రాధాన్యతగా, ఈ భవనాల్లో పురుషులు మరియు మహిళల ప్రత్యేక మరుగుదొడ్లు కోసం ఒక నియమం నిర్వహించబడింది. స్వచ్ఛ భారత్ అభియాన్ యొక్క సౌకర్యాల ద్వారా, పంచాయతీ ప్రాంతం యొక్క కుటుంబాలకు ఆరోగ్యకరమైన త్రాగునీటిని అందించడంలో విజయవంతమైంది. యంజీఎన్ఆర్ ఈజిఎ కింద గ్రామస్థులకు మూడు చెరువుల నిర్మాణానికి కూడా ఉపాధి అవకాశాలు కల్పించాయి.

గ్రామంలో విద్యను ప్రోత్సహించటంలో, పంచాయతీ చాలా ప్రయత్నాలు చేసింది. గ్రామీణ పిల్లలు పని చేస్తున్న పాఠశాల ఒకటి వ తరగతి వరకు సౌకర్యం కల్పిస్తోంది. 12వ తరగతి వరకు పాఠశాలను విస్తరించడానికి పథకాలు ప్రారంభించబడ్డాయి. విలువ ఇవ్వడం చూస్తే, ఈ రోజుల్లో క్రిడల ప్రాముఖ్యతను చూస్తూ, 8 ఎకరాల స్టేడియం పాఠశాల పిల్లలకు వారి దాగి ఉన్న ప్రతిభను అన్వేషించడానికి నిర్మాణంలో ఉంది. పంచాయతీ సొంత వనరుల నిధి నుండి ఈ పాఠశాలను నిర్మించారు. నీటి సౌకర్యాల కోసం ఆర్ఎం వంటి పాఠశాలలో విద్యార్థులకు అనేక సౌకర్యాలు అందించబడ్డాయి, ఇన్స్పెక్టర్, హ్యాండ్ పంప్స్, ఫ్లెగ్రాండ్స్ మరియు సోలార్ ప్యానల్ టెక్నిక్ కూడా ఉపయోగించబడుతుంది. స్వచ్ఛ భారత్ అభియాన్ యొక్క పరిధి నుండి, బాలికల మరియు బాలర కోసం ప్రత్యేక మరుగుదొడ్లు శుభ్రత నిర్వహించడానికి మరియు అనేక వ్యాధులు వ్యాప్తి చెందకుండా నిరోధించడానికి గ్రామం యొక్క భవిష్యత్తు తరం కోసం నిర్మించబడ్డాయి.

సవాలు అనేది మన జీవితాల్లో భాగం మరియు పురోగతికి మార్గం అని చెప్పబడింది. ఈ భూమి పంచాయతీ బాగా విలువైనదిగా ఉపయోగపడింది, కొంత విలువను సంపాదించి దాని నుండి ప్రయోజనం పొందింది. 68 ఎకరాలను ఏడాదికి 12 లక్షల ఆదాయాన్ని ఆర్జించింది. స్టేడియం నిర్మాణం కోసం 8 ఎకరాల భూమి వినియోగించబడింది, పాఠశాలకు 5 ఎకరాలు మరియు చేపల పెంపకం కోసం 4 ఎకరాల భూమి వినియోగించబడింది. మిగిలిన భూమిని పశువులు మరియు జంతువులకు మేపడానికి వాడతారు.

అందువల్ల, చంద్రమంద్ గ్రామ పంచాయతీ వారి పీర్ పంచాయతీలలో అభివృద్ధి మరియు వృద్ధి చెందుతున్న ప్రాంతాలలో వారి అద్భుతమైన ప్రత్యేక ప్రయత్నాలతో ఒక అసాధారణ ఉదాహరణని పేర్కొంది. గ్రీట్ మరియు సంకల్పంతో, ఈ పంచాయతీ అత్యధిక స్థాయి గుర్తింపు పొందింది. ♦

సన్నాద్ ఆదర్శ గ్రామ యోజన చపకా జిపి: కమ్యూనిటీ శ్రమ ద్వారా నీటిపారుదల నమూనా అభివృద్ధి ఎంపి యొక్క ప్రయత్నం

చపకా పంచాయతీ ప్రతి సంవత్సరం 1500 సెం.మీ. వర్షపాతం పొందుతున్న మార్కండేయ నది ఒడ్డున ఉంది. అయినప్పటికీ, గ్రామంలోని 90% కన్నా ఎక్కువ వ్యవసాయ గ్రామీణ ప్రాంతాలను నిర్మూలించలేదు.

చపకా గ్రామ పంచాయతీ భవన్

లోక సభ సభ్యుడు శ్రీ దినేష్ కశ్యప్ ఎంతో గౌరవప్రదమైన యంపి గా ఛత్తీస్ గఢ్ లో బస్తర్ జిల్లా నుండి చపకా గ్రామ పంచాయతీ ఎస్ ఎజెవై I దశ కింద ఎన్నికయ్యారు. చపకా గ్రామ పంచాయతీలో 1942 జనాభా మరియు 458 గృహాలతో 1 గ్రామం ఉంది. ప్రతి సంవత్సరం 1500 సెం.మీ. వర్షపాతాన్ని అందుకున్నప్పటికీ, గ్రామంలోని 90 శాతం కన్నా ఎక్కువ శాతం గ్రామీణ ప్రాంతాలను నిర్మూలించలేదు.

ఎస్ ఎజెవై ద్వారా రూపాంతరం

ఈ పంచాయతీ ద్వారా దత్తత తీసుకున్న తరువాత, అన్నింటి కోసం నీటిపారుదల సౌకర్యం అందించడానికి ఒక వరుస దశలను ప్రారంభించారు. విలేజ్ డెవలప్ మెంట్ తయారీ సమయంలో పథకం (విడిపి), గ్రామీణ రైతులతో కూడిన గ్రామంలో ఒక నీటిపారుదల సంఘం ఏర్పడింది, వ్యవసాయ

విశ్వవిద్యాలయ నిపుణులు, మహాత్మా గాంధీ జాతీయ గ్రామీణ ఉపాధి హామీ చట్టం (యంజిఎన్ఆర్ఈజిఎ) క్లస్టర్ ఫెసిలిటేషన్ బృందాలు (సిఎఫ్ టిలు), ఇరిగేషన్ శాఖ సబ్-ఇంజనీర్. సమగ్ర గ్రామీణ నీటిపారుదల ప్రణాళిక రూపొందించారు. పంచదార కందకాలు నిర్మించడం ద్వారా రెయిన్ వాటర్ ను పండించడంతో, ఆకృతి బండ్స్, అస్థిరమైన కందకాలు, పెర్కాలేషన్ ట్యాంకులు, గబియాన్ నిర్మాణాలు, వ్యవసాయ చెరువులు మరియు సాంప్రదాయక చిన్న నీటిపారుదల నిర్మాణాల పునరుద్ధరణ ఈ ప్రణాళిక యొక్క మొదటి భాగం.

ప్రణాళిక యొక్క రెండవ భాగం ఏర్పాటు బృందాలు వ్యవహరించడం మరియు సామూహిక చర్యలను సులభతరం చేయడం నది నీరు మరియు అనకట్ల నుండి డిజిల్ మరియు ఎలక్ట్రిక్ పంపులను ఉపయోగించి పాఖంబారి పథకం మరియు బిఆర్ జిఎఫ్ నుండి నిధులు ద్వారా నీటిని పెంచుతూ ఉండడం. నీటిపారుదల సంవత్సరానికి నీటి లభ్యత మరియు 15 సూక్ష్మ నీటిపారుదల యూనిట్లు ఏర్పాటు చేయటానికి, 200 హెక్టార్లలోని ఫిల్ట్ ఛానల్ నిర్మాణాలు యంజిఎన్ఆర్ఈజిఎ కింద ప్రారంభించబడ్డాయి. ఈ ప్రొత్సాహకాలు ఈ ప్రాంతంలో వ్యవసాయాన్ని బలోపేతం చేసేందుకు

మట్టి-ఫ్లేక్ హోల్టర్ సహకారాలు మరియు చర్యల ద్వారా చేపట్టబడ్డాయి. ఇవి దుమ్ము నీటిపారుదల వ్యవస్థలతో గొట్టపు నీటిని సరఫరా చేస్తాయి మరియు డిజిల్ మరియు విద్యుత్ పంపులను చిన్న మరియు సన్నకారు రైతులకు పంపిణీ చేస్తాయి. 200 రైతులు పంటలో శిక్షణ పొందారు మరియు వ్యక్తిగత వ్యవసాయ సామగ్రిని అందించారు.

ఎస్ ఎజెవై ఇంటర్ వెన్స్ యొక్క చెల్లింపులు

సంవత్సరం పొడవునా నీటిపారుదల కోసం నీటి లభ్యతతో, చపకా రైతులు ఇప్పుడు ఆహారం మరియు నగదు పంటలను పండించడం కోసం ఎదురు

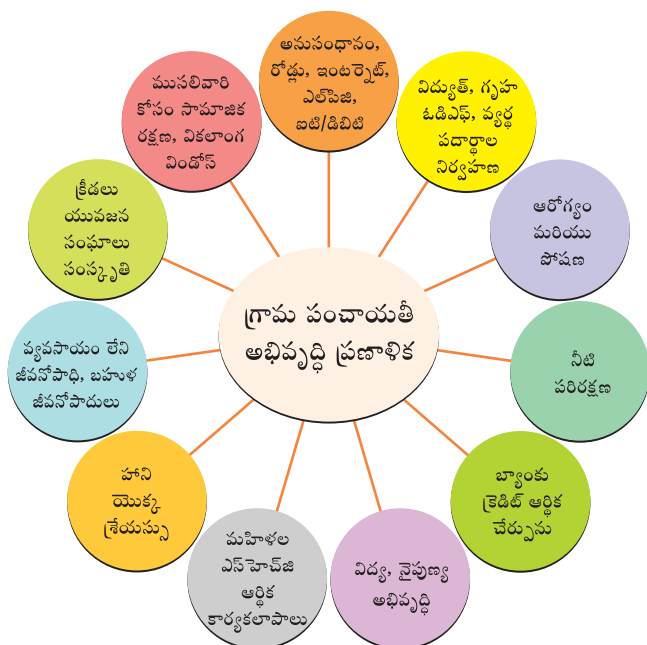
చూస్తున్నారు. శ్రీ వరిసాగు, సేంద్రీయ వ్యవసాయం, మెరుగైన విత్తనాలు మరియు వ్యవసాయ యాంత్రీకరణ వంటి మంచి సాగు పద్ధతులను అనుసరించడం. పార్లమెంటు సభ్యుడి నేతృత్వంలోని సమిష్టి బృందం చేపట్టిన ప్రయత్నాల కారణంగా ఇది సాధ్యమయ్యింది. ♦

గ్రామ పంచాయితీ అభివృద్ధి ప్రణాళిక

ప్రజల ప్రణాళిక ప్రచారం

2 అక్టోబర్ నుండి 31 డిసెంబర్, 2018

పేదరిక ఉచిత గ్రామ పంచాయితీలు

లక్ష్యాలు:

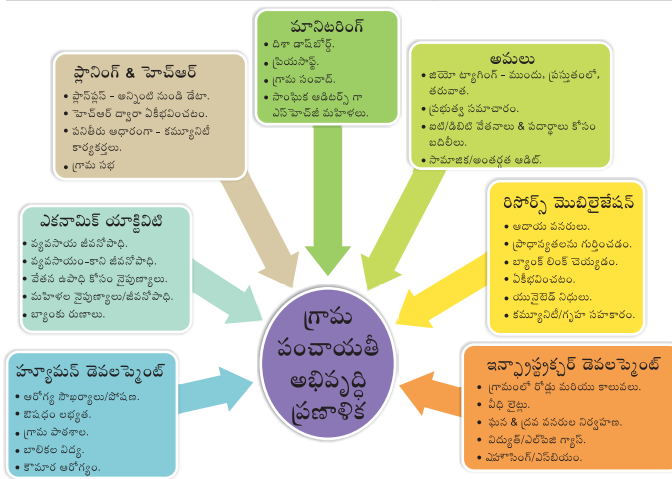
- 31 లక్షల ఎన్నుకునే పంచాయితీ నాయకుల పాత్రను బలోపేతం చేయడం మరియు సమర్థవంతమైన గ్రామ సభలో డే-యన్ ఆరియల్ యం కింద 5.25 కోట్ల ఎస్ హెచ్ జి మహిళలు ఉన్నారు.
- 2018-19 లో చేసిన సాక్ష్యం ఆధారిత అంచనా పురోగతి మరియు XI షెడ్యూల్ మొత్తం 29 విషయాలలో 2019-20 కోసం ప్రతిపాదనలు ఉన్నాయి.
- ప్రభుత్వ సమాచారం ప్రచారం-గ్రామ పంచాయితీ కార్యాలయంలోని అన్ని కార్యక్రమాల పథకాలు, ఆర్థిక వ్యవహారాలపై పథకాలపై విలేజ్ డిస్ ప్లే బోర్డు పబ్లిక్ బహిరంగ ప్రకటన మరియు గ్రామసమ్మన్స్ యాప్ మొదలైనవి ఉన్నాయి.
- నిర్మాణాత్మక గ్రామ సభ సమావేశాలు అక్టోబరు 2, డిసెంబరు 31 తేదీన 2018 నాటికి, XI షెడ్యూల్లోని అన్ని 29 విభాగాల ఫ్రంట్లైన్ కార్మికులు/సూపర్ వైజర్స్ ద్వారా భౌతిక ఉనికిని మరియు ప్రదర్శనలతో విస్తరించాయి.
- ప్లాన్ డ్లస్ పద్ధతి మరియు సంపూర్ణమైన గ్రామీణ పంచాయితీ అభివృద్ధి ప్రణాళిక కోసం అందించడానికి బలోపేతం చేయబడింది.

XI షెడ్యూల్లో మొత్తం 29 విభాగాలను చేర్చడానికి జీపీడిపీ ప్రణాళిక

XI షెడ్యూల్లో 29 విభాగాలు	సంబంధిత మంత్రిత్వ శాఖ	పథకాలు/నిధులు
భూమి అభివృద్ధి	గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ, భూమి వనరులు శాఖ	SHC, DILRMP
గ్రామీణ గృహ	గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ	PMAY(G)
త్రాగు నీరు	త్రాగునీరు మరియు పారిశుధ్యం మంత్రిత్వ శాఖ	NRWP
రోడ్లు	అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ	PMGSY, SAGY, MGNREGA
గ్రామీణ విద్యుత్ కరణ	విద్యుత్ మంత్రిత్వ శాఖ	UJALA, IPDS, DOUGJY, Saubhagya
విద్య	మానవ వనరుల అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ	ICDS, SSM, SSA, SBM, MDMS
ఒకే పసల్ విద్య	నైపుణ్య అభివృద్ధి మరియు వ్యవస్థాపక మంత్రిత్వ శాఖ	PMKVY
మార్కెట్టు మరియు నేడుకలు	వస్త్ర మంత్రిత్వ శాఖ, గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ	NRLM
ఆరోగ్యం మరియు పారిశుధ్యం	ఆరోగ్యం మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ, త్రాగునీరు మరియు పారిశుధ్యం మంత్రిత్వ శాఖ	NRHM/NHM, NRWP, Mission Indradhanush, ICDS, SBM
మహిళలు మరియు పిల్లల అభివృద్ధి	మహిళల మరియు పిల్లల అభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ, ఆరోగ్యం మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ	BBBP, ICDS, OSTC, UJJAWALA, Swadhar Greh, Mahila E-Haath, MSK, STEP
సామాజిక సంక్షేమం	సామాజిక న్యాయం మరియు సాధికారత మంత్రిత్వ శాఖ	IPOP, Scholarship Programmes, SRMS
ప్రజా సంపద వ్యవస్థ		

XI షెడ్యూల్లో 29 విభాగాలు	సంబంధిత మంత్రిత్వ శాఖ	పథకాలు/నిధులు
వ్యవసాయం	వ్యవసాయం మరియు రైతులు సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ	PKVY, PMKSY, PMFBY, MMAS, NFSM, MIDH, NMAET, NLM, e-NAM
శుభసంరక్షణ		
సంప్రదాయం -కాని శక్తి	సూతన మరియు పునరుత్పాదక శక్తి మంత్రిత్వ శాఖ	
సేదరిక నిర్మాణ కార్యక్రమం	గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ	MDMS, MGNEGS, DAY-NRLM, NSAP
సమాజ ఆస్తుల నిర్వహణ	పంచాయితీ రాజ్ మంత్రిత్వ శాఖ	FFC
కుటుంబ సంక్షేమం	ఆరోగ్యం మరియు కుటుంబ సంక్షేమ మంత్రిత్వ శాఖ	PMUY
బలహీన వర్గాల సంక్షేమం	ఆర్థిక మంత్రిత్వ శాఖ	PMSBY, PMJBV, HKKP
ఫైదరీస్		
సామాజిక అటవీ		
చిన్న తరహా పరిశ్రమలు	వస్త్ర మంత్రిత్వ శాఖ, గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ	PMEGP
ఖాదీ, గ్రామ మరియు కుటీర పరిశ్రమలు		PMEGP
ఇంధనం, పశుగ్రాసం		
అడల్త్ మరియు అసంపాదక విద్య		
గ్రంథాలయాలు		
సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు		

గ్రామ పంచాయతీ అభివృద్ధి ప్రణాళిక

Public Information Board

ప్రజల ప్రణాళిక ప్రచారం: కార్యకలాపాలు మరియు చర్య అంశాలు

- వెబ్ పోర్టల్ (www.gpdp.nic.in) పై ప్రచారం మరియు సమాచార కొరకు నోడల్ అధికారుల నియామకం
- ప్రతి గ్రామ పంచాయతీ/గ్రామీణ స్థానిక సంస్థ కోసం సులభతరం చేసే నియామకం
- గ్రామ సభల నిర్వహణ కోసం గ్రామ పంచాయతీ వారి క్యాలెండర్ తుది నిర్ణయం
- నియమించబడిన రోజులలో గ్రామ సభ సమావేశాలలో నిర్మాణాత్మక ప్రదర్శన కోసం పదకొండవ షెడ్యూల్ యొక్క 29 మందికి సంబంధించిన అన్ని విభాగాల యొక్క ఫ్రంట్‌లైన్ కార్మికుల నియామకం
- ప్రతి గ్రామ పంచాయతీలో ప్రజా సమాచార బోర్డు యొక్క ప్రదర్శన మరియు వెబ్ పోర్టల్ దాని యొక్క జియో-ట్యాగ్డ్ ఛాయాచిత్రాల అప్‌లోడ్ అవుతూ ఉన్నాయి
- గ్రామ సభ్యుల సమావేశాల యొక్క జియో-ట్యాగ్డ్ ఛాయాచిత్రం (చిత్రాలు) ను అప్‌లోడ్ చేస్తోంది
- ఆమోదించిన ప్రణాళిక ప్లాన్ ప్లన్ దరఖాస్తుపై ప్రచురణ

పాల్గొనే మంత్రిత్వ శాఖలు & విభాగాలు

ఫెసిలిటేటర్ల పాత్ర:

- యంఏ ఫార్మాట్ ను ఉపయోగించి మిషన్ అంత్యోదయ (యంఏ) కింద సర్వే నిర్వహించండి.
- నియమించబడిన రోజులో జిపిడిపీ కోసం ప్రత్యేక గ్రామసభకు వీలు కల్పించండి.
- గ్రామ సభలో ఎన్.సి, ఎన్.టి, మహిళలు వంటి దుర్బలమైన విభాగాలతో సహా సమాజ సమీకరణకు హామీ ఇవ్వాలి.
- పోర్టల్ లో గ్రామ సభ ప్రవర్తన గురించి ఒక నివేదికను సమర్పించండి.

ఒడిషా సాంప్రదాయక జ్ఞానం విత్తన మూలాల నమూనా ద్వారా మంచి ఉత్పత్తులను మెరుగుపరుస్తుంది

ఆదివాసీ స్త్రీలు సాంప్రదాయకంగా విత్తనాలను
 కాపాడి భద్రపరచారు. వారికి విత్తనాల సంరక్షణ
 స్వాభావిక జ్ఞానం ఉంది. ఒరిస్సా స్వాభావిక జ్ఞానం
 కలిగిన కొంత మంది వనరులను గుర్తించి విత్తనాల
 సేకరణ మరియు సంరక్షణ సంప్రదాయ ప్రక్రియలో
 ఉన్నవారిని గుర్తించింది.

నేపథ్యం

మల్ కాన్ గిరి ఒడిశాలోని గిరిజన అధిపత్య
 జిల్లాలో ఇది ఒకటి. ఈ జిల్లాలో, గిరిజన
 రైతులలో చాలా మంది మార్కెట్ విత్తనాల
 కోసం ప్రయత్నించేటప్పుడు మంచి
 స్థానిక పంటల యొక్క వైవిధ్య రకాలను
 కోల్పోయారు. స్థానిక స్థితిస్థాపక,
 మంచి-నాణ్యమైన విత్తనాలు నెమ్మదిగా
 దాని ప్రాముఖ్యతను కోల్పోతున్నాయి,
 అలాగే అక్రమ నిర్వహణ మరియు
 ప్రభుత్వం యొక్క తక్కువ దృష్టి
 కారణంగా నాశనం అవుతాయి. మార్కెట్
 విత్తనాలపై చిన్న మరియు సన్నకారు
 రైతుల సరాస్రిమం రోజు రోజుకు
 పెరుగుతోంది, ఇది వారి వ్యవసాయంలో
 ఎక్కువ పెట్టుబడిని జోడిస్తుంది.

ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతుల ఆధారంగా,
 మల్ కాన్ గిరి మరియు కంధమాల్
 జిల్లాలోని వ్యవసాయ ఆధారిత పద్ధతులను
 ఒరిస్సా అనే ఒక యన్ జిఓ ప్రోత్సహి-
 స్తుంది. మార్కెట్ విత్తనాలు ఈ రిమోట్
 గిరిజన పాకెట్లలో స్థిరమైన ఫలితాలను
 ఇవ్వలేవని వారు నెమ్మదిగా గ్రహించారు.
 మెరుగైన రకాలు కొన్ని సార్లు ప్రాంతం
 యొక్క శీతోష్ణస్థితి వైవిధ్యానికి సరిపోవు.
 వారు పురుగుమందులు మరియు
 ఎరువులు పరంగా ఖర్చులను కూడా
 జతచేస్తారు, చిన్న మరియు ఉపాంత
 రైతులు ఆహార అభివృద్ధి గురవుతారు.

ఆదివాసీ రైతులు చాలా మంది మార్కెట్
 విత్తనాల కోసం ప్రయత్నించేటప్పుడు
 విభిన్న రకాల సాంప్రదాయ స్థానిక

పంటలను కోల్పోయారు. ఈ ప్రక్రియ
 ద్వారా స్థానిక స్థితిస్థాపకంగా పంట
 వ్యవస్థలు నాశనమయ్యాయి. సమాజంలో
 సంప్రదింపులు సాంప్రదాయక వ్యవసా-
 యానికి ఇప్పటికీ భూమి ఉందన్న
 నమ్మకానికి దారి తీసింది.

జోక్యం

ఆదివాసీ స్త్రీలు సాంప్రదాయకంగా
 విత్తనాలను కాపాడారు మరియు
 భద్రపరచారు. వారికి విత్తనాల సంరక్షణ
 స్వాభావిక జ్ఞానం ఉంది. ఒరిస్సా
 స్వాభావిక జ్ఞానం కలిగిన కొంత మంది
 వనరులను గుర్తించింది విత్తనాల సేకరణ
 మరియు సంరక్షణ సంప్రదాయ
 ప్రక్రియలో. ఈ మహిళలకు విత్తన
 మూలాలుగా పేర్లు పెట్టారు మరియు
 పునరుజ్జీవనం లో కీలక పాత్ర
 పోషించారు విత్తనాల సేకరణ మరియు
 సంరక్షణపై సంప్రదాయ జ్ఞానం.

విత్తన మూలాలను గుర్తించడం

గిరిజన ప్రాంతాల్లో, సాంప్రదాయ విత్తనాల
 జ్ఞానాన్ని కలిగి ఉన్న మహిళలు మాత్రమే
 ఉన్నారు, కానీ స్థానిక విత్తనాల రకాలను
 కూడా ఉంచుతారు. విత్తన మూలాలుగా
 ప్రతి గ్రామం నుండి వారు గుర్తించ-
 బడ్డారు, అప్పుడు గ్రామస్థాయిలో
 సమాజాన్ని సమీకరించాలి మరియు
 నుండి జ్ఞానం కూడా సేకరించాలి వారి
 తోటి రైతులు

విత్తన మ్యాపింగ్ తో పంట ప్రణాళిక

విత్తన మూలాలు 3-4 గ్రామాలతో కూడిన
 క్లస్టర్ స్థాయిలో వార్షిక గ్రామీణ స్థాయి
 విత్తన మ్యాపింగ్ ను నిర్వహిస్తాయి.
 రైతులతో లభించే విత్తనాలు కూడా
 ప్రక్రియ ద్వారా జాబితా చేయబడతాయి.
 ఒక సారి విత్తనాలు మరియు భూమి
 రకాలు గుర్తిస్తే, కుటుంబాలు సరైన
 పంటలను మరియు విత్తనాలను ఎంపిక
 చేసుకుంటాయి ఇంకా వారు వారి
 భూమిపై పండిస్తారు.

“మహిళా కిసాన్ సశక్తికారణ్ పరియోజనా (ఎంకెఎస్పి) దీన్ దయాల్ అంత్యోదయ యోజన - నేషనల్ రూరల్ లైఫ్ హుడ్ మిషన్ (డిఎన్ఎ-యన్ఆర్ఎల్ఎం) యొక్క ఉప విభాగంగా పరిచయం చేయబడింది. జీవనోపాధి డొమైన్లో మహిళల కేంద్రంలో యంకేఎస్పి దృష్టి కేంద్రీకరించినందువల్ల వాటిని నిరంతర వ్యవసాయ ఉత్పత్తిని సాధించడానికి ప్రత్యక్ష మరియు పరోక్ష మద్దతు అందించడానికి ఉద్దేశించబడింది”

శ్రీ అమర్జిత్ సిన్హా

కార్యదర్శి, గ్రామీణాభివృద్ధి మరియు పంచాయతీ రాజ్ కి మంత్రి

జీవవైవిధ్యం మ్యాపింగ్

జీవవైవిధ్యం మ్యాపింగ్ అనేది ఒక సమాజ నేతృత్వంలోని ప్రక్రియ, ఇక్కడ స్థానిక సహజ వనరులు వేర్వేరు ఋతువులలో ఉత్పత్తి ప్రదర్శించబడుతుంది. రైతులు మాత్రమే వాటిని ప్రదర్శించరు కానీ వారితో సంబంధం ఉన్న విలువను కూడా చెప్తారు.

విత్తనాలను జతచేయడం

విత్తన మ్యాపింగ్ మరియు జీవవైవిధ్యం మ్యాపింగ్తో పంట పథకం అటువంటి విలువైన విత్తనాల అవసరాన్ని ఉత్పత్తి చేస్తుంది. విత్తన మార్పిడి అనేది విత్తన మూలాలతో చేపట్టిన ముఖ్యమైన సమావేశం, గ్రామంలోని తోటి రైతులతో ఏలీసం చేయటానికి విత్తనకారులను మొట్టమొదటిగా పండించడానికి రైతులు ఇష్టపడతారు. గ్రామంలోని మహిళల సమూహం సీజనల్ నర్సరీలను కూరగాయల మొలకల పెంపకం కోసం ఏర్పాటు చేస్తుంది.

విత్తన సంరక్షణ

విత్తన నిల్వపై సమాజ విజ్ఞానం ఎక్కువ భాగస్వామ్య జ్ఞానం మరియు ఆచరణాత్మక సమూహాల స్వీకరణ ద్వారా చాలా ఎక్కువగా బలపడింది. ఒక ఉదాహరణలో విత్తనాలను నిల్వ చేయడానికి సాంప్రదాయిక పద్ధతిలో, వెదురు బుట్టలో నిల్వ చేయబడిన పరి విత్తనాలు మట్టి మరియు ఆపు షేడతో పెయింట్ చేస్తారు. అప్పుడు కంటైనర్ గాలి-మూసి ఉంది మరియు బుట్ట పైభాగంలో మట్టి మరియు ఆపు షేడతో గడ్డి సీలింగ్తో సురక్షితంగా ఉంది. సగం-పాడైపోయే పల్స్ గింజలు స్థానిక మూలిక ఆకుల కలయికతో నిల్వ చేయబడతాయి. ఇంకా, విత్తనాల తేమను నిలబెట్టుకోవటానికి మరియు తెగుళ్ళ పుండి వాటిని కాపాడడానికి కట్టలు ముమ్మారు ఉపయోగిస్తారు.

ఆహార పండుగ

విత్తన మూలాలు గ్రామ-స్థాయిలో ఆహార పండుగలు తోటి మహిళలు మరియు పురుషులు జానపదం పండుగ లాగా జరుపుకుంటారు. మహిళలు నివాసాలు చుట్టూ కాలానుగుణ ఆహార వనరులను ఉపయోగించి వివిధ వంటకాలను వండుతారు. ఈ ప్రయత్నం గిరిజన వంశానికి సాంప్రదాయ ఆహార గుర్తింపును చేప్పే లక్ష్యంతో ఉంది. మహిళలు అందరికీ ఆహారాన్ని అందజేస్తారు మరియు సాగు మరియు సాగుచేయని ఆహార వనరుల చుట్టూ చర్చలలో పాల్గొంటారు.

1. వనరుల ఉచిత మార్పిడి మరియు జ్ఞానం వెనుకబడిన సంఘాలు దాని సూత్రాలను స్వీకరించగల స్థాయికి ఈ జోక్యాన్ని తీసుకుంటాయి. అవకాశాలు తక్కువగా ఉన్నాయని, సమాజాలు ఇంకా ఎక్కువ స్థితిస్థాపకంగా ఉన్నాయని గమనించబడ్డాయి.

2. స్థానిక విత్తనాలు ఉచితంగా విత్తనాల మార్పిడిని చేస్తాయి మరియు మార్కెట్ విత్తనాలపై రైతులు ఆధారపడి ఉండరు.

3. మిల్లెట్-ఆధారిత మిశ్రమ పంటలు పొడి వాతావరణాలలో పునరుద్ధరించబడతాయి, ఇవి అధిక వాతావరణ పరిస్థితులలో కూడా ఖనిజ సంపన్నమైన ప్రధాన ఆహారాన్ని అందిస్తాయి, ఎందుకంటే స్థానిక విత్తనాలు వాతావరణ మార్పు ప్రభావాలకు అనుగుణంగా ఉంటాయి.

4. విత్తన మూలాలు ఇప్పుడు యువ సమాజ వనర వ్యక్తులతో ఆహారాన్ని చిబ్బడంతో న్నాయి పర్యావరణ వ్యవసాయ సూత్రాల ఆధారంగా స్థిరమైన వ్యవసాయ పద్ధతులను బోధించడానికి వేరే ప్రాంతాల్లో ఫెనర్లు శిక్షణ ఇవ్వడం.

వ్యాప్తి

పంటల పెంపకాన్ని పెంచడం మరియు దేశీయ విత్తనాల కలపడం చాలా మంచి పద్ధతి. విత్తన మూలాలు అయినప్పటికీ అది ఒక వ్యాపార నమూనాగా

మార్చబడిన ఒక స్వచ్ఛంద కార్యకలాపం తక్కువ ధర వద్ద స్థానిక ప్రాంతంలో మంచి నాణ్యమైన విత్తనాల లభ్యత లభిస్తుంది. ♦

500 మహిళల మిళిత ప్రయత్నాలకు పారిశ్రామిక వేత్త - తెన్నాలా ఆగ్రో ఫార్మర్స్ ప్రొడ్యూసర్ కంపెనీ లిమిటెడ్

మహిళలు వరి సాగులో స్వంతంగా - ఆధార పడటం; ఇతరులకు ఒక ఉదాహరణను అమర్చడం

కేరళలోని మల్లాపురం జిల్లాలో తెన్నాలా గ్రామం ఉంది. తెన్నాలా ఆగ్రో ఫార్మర్స్ ప్రొడ్యూసర్ కంపెనీ లిమిటెడ్ ఉత్పత్తి మరియు విక్రయించే మంచి నాణ్యమైన బియ్యం కోసం, ప్రసిద్ధి చెందేదిగా మారుతుంది. ప్రొడ్యూసర్ కంపెనీ సెప్టెంబర్ 09, 2015 న ఉనికిలోకి వచ్చింది. ఇది మల్లాపురం జిల్లాలోని తెన్నాలా పంచాయతీలో జాయింట్ లైబ్రరీ గ్రూప్స్ (జేయల్జీ) మరియు నైబర్హుడ్ గ్రూపులు (ఎన్ హెచ్జీ) యొక్క రైతుల సభ్యులు. ప్రొడ్యూసర్ కంపెనీ “తెన్నాల బియ్యం” బ్రాండ్ పేరుతో మంచి నాణ్యత సేంద్రీయ అన్నం ఉత్పత్తి, అమలులో మరియు మార్కెటింగ్లో పాల్గొంటుంది. ప్రొడ్యూసర్ కంపెనీ సభ్యులు తెన్నాలా ఆగ్రో ప్రొడ్యూసర్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్ ప్రొడ్యూసర్స్, రైతులు, మార్కెట్లు మరియు నిపుణులు కలిసి పని చేయడం, మరియు సమర్థవంతమైన వ్యాపారాన్ని చేయడానికి కమ్యూనిటీ ప్రయోజనాలను పొందడం వంటి ప్రయత్నాలు చేసే పర్యావరణ వ్యవస్థను అందిస్తుందని నమ్ముతారు.

మూలం మరియు పరిణామం యొక్క సంస్థ

ప్రారంభంలో, గరిమా రైతు యొక్క సమూహం జాయింట్ లైబ్రరీ గ్రూపు (జేయల్జీ) గా కేరళ రాష్ట్ర గ్రామీణ జీవనోపాధి మిషన్, కుడుంబ శ్రీ ప్రోత్సహించింది. వరి అమ్మకాలకు బదులుగా బియ్యం మరియు బియ్యం ఉత్పత్తుల అమ్మకం మరియు పరి ఉత్పత్తి మరియు ప్రాసెస్ను సులభతరం చేయడమే లక్ష్యం. అప్పుడు, రైతులు తమ ఉత్పత్తులను బోకు వ్యాపారులకు అమ్మారు మరియు తెన్నాలా బియ్యం అనే పేరు పెట్టారు. ఇది చాలా డిమాండ్లో ఉంది ఇంకా అది బ్రాండ్ చేయబడలేదు మరియు అందుకే ప్రీమియం ధరను ఆదేశించలేకపోయింది. రైతులు వేరే దారి లేక మిగిలిపోయారు కానీ వారు ఎక్కువగా పెరిగిన పంటను తక్కువ ధరలలో మధ్యవర్తుల మరియు పంపిణీదారులకు అమ్ముతున్నారు.

తెన్నాలా పంచాయతీ కొన్ని ఉత్పత్తి సంబంధిత యంత్రాంగం నుంచి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుండి ‘హరిత మల్లాపురం ప్రాజెక్ట్’, కింద కొన్ని ఉత్పత్తి సంబంధిత యంత్రాలను అందుకుంది. జేయల్జీ గ్రూప్, మల్లాపురం జిల్లా మిషన్ పంచాయతీలు పైన పేర్కొన్న యంత్రాలను వ్యక్తిగత వ్యవసాయ క్షేత్రాలలో బియ్యం పండించడానికి ఉపయోగించాలని సూచించింది. విత్తనాలను కృషి భవన్ అందిస్తుంది. 10 సిడిఎస్ సభ్యులు ఒక సమూహంగా నిర్వహించబడ్డారు మరియు 14 ఎకరాల భూమి పంచాయతీ ద్వారా అద్దెకు తీసుకున్నారు.

ప్రాజెక్ట్ చాలా ఉత్సుకతతో ప్రారంభమై పనులన్నీ, అల్లర్లు అకస్మాత్తుగా దాడి కారణంగా అనేక మంది సభ్యులు వ్యవసాయం నుండి తమను తాము ఉపసంహరించుకున్నారు. చివరగా 4 సభ్యులు మిగిలారు కానీ ముందుకు వెళ్ళడానికి నిశ్చయించుకున్నారు. సమూహం ఉపయోగించని పరిభూమి పద్దులుగు ఎకరాల పాచీలో వ్యవసాయాన్ని ప్రారంభించింది, ముండకన్ పరి విత్తనాన్ని ఉపయోగించి, సాధారణంగా పాలక్కల్ వద్ద పరి పొలాలలో సాగుచేయబడింది. ఇది తిరిగి విజయ-పంత్ మైపోయింది. రైతుల సభ్యులు పంటను భాగంగా పంచుకున్నారు మరియు మిగిలినవి అద్దె ఇంటిలో నిల్వ చేసారు. నిల్వ గృహంలో నిల్వచేసిన పరి సరఫరా సంస్థకు విక్రయించారు. ఒక సంవత్సరం తరువాత పరి కోసం చెల్లింపులను పొందకుండా, సమూహం వారి వ్యాపార సంస్థతో ముందుకు సాగింది.

శ్రీమతి యాస్మిన్ అరిమ్బూ, తెన్నాల యొక్క సిడిఎస్ యొక్క ఛైర్మన్ ఈ బృందానికి నాయకత్వం వహించటానికి బలమైన నమ్మకంతో నాయకత్వం వహించాడు. 'బియ్యం విప్లవం' కోసం మార్గం చేరడానికి మరియు సుగమం చేయడానికి ఇతర మహిళలను ప్రేరేపించాలని ఆమె నిర్ణయించుకుంది. పరి సాగు చేయడానికి వారికి ఆసక్తిని చూపించడానికి వేరే జేయల్ జి మోడల్ లు ఆమోద యోగ్యమైనదిగా మారుతుంది. పర్యవసానంగా, కొంచెం సమయం లోపలే 236 ఎకరాల భూమిని పండించడానికి మరి కొంత మంది సభ్యులు కలిసి పోయారు. సాగు చేసిన బియ్యం ఇప్పుడు 'తెన్నాల కుడుంబశ్రీ బియ్యం' బ్రాండ్ అయ్యింది.

మహిళా రైతులు ఐక్యమై వారి సొంత సంస్థను ఏర్పాటు చేయాలని ఒక పంచాయితీలో నిర్ణయించుకున్నారు. 500 మంది సభ్యులతో ఒక ప్రాజెక్టు కంపెనీ వారి సొంత నటన యొక్క లక్ష్యంతో ఏర్పాటు చేసారు. ఉత్సాహ-భరితమైన ప్రధాన కార్యకలాపాలు సేంద్రియ పరిని సేకరించడం, పోటీ ధరలలో బియ్యం మరియు వివిధ బియ్యం ఉత్పత్తులు వంటి వాటిని అమలు చేయడం.

జిల్లా మిషన్ మరియు బ్యాంకులు ప్రాజెక్టు కంపెనీ ను ఆహ్వానించి సభ్యులకు రుణాలు ఇచ్చాయి. తరువాత,

ఒక ప్రాజెక్టు కంపెనీ, తెన్నాల వ్యవసాయ ప్రాజెక్టు కంపెనీ జేయల్ జిలను కలిపేసింది. తెన్నాల ఆగ్రో ప్రాజెక్టు కంపెనీ లిమిటెడ్ ఒక ప్రాజెక్టు కంపెనీగా విలీనం చేయబడింది.

సంస్థ మరియు వ్యాపార సమూహం

తెన్నాల ఆగ్రో ఫార్మర్స్ ప్రాజెక్టు కంపెనీ లిమిటెడ్. 500 రైతు నిర్మాతలతో సభ్యులందరికీ ఏకైక యూనిట్ సంస్థ. తెన్నాల ఆగ్రో ఫార్మర్స్ ప్రాజెక్టు కంపెనీ లిమిటెడ్ యొక్క ప్రధాన కార్యకలాపాలు సేకరణ, పరిలోకి బియ్యం అమలు చేయడం మరియు బియ్యం ఉత్పత్తులు; గృహ దుకాణాల ద్వారా మరియు సేంద్రియ బియ్యం మరియు బియ్యం ఉత్పత్తుల మార్కెటింగ్ కుడుంబశ్రీ మరియు వేరే సంస్థలచే నిర్వహించబడింది

పరి ఉత్పత్తి మరియు సేకరణ

సభ్యులు పరస్పరం సహకరించుకుంటారు మరియు పరి మొక్కల తయారీలో మరియు పరి మొక్కల మార్కెటింగ్ ప్రధానంగా పరి పంటలు, కార్మికులకు సంబంధించిన నగదు వ్యయాలను తగ్గించడానికి, కార్మికుల పరస్పర చర్యల ఆధారంగా పని చేస్తారు. అద్దె-ట్రాక్టర్లపై అధిక రవాణా ఛార్జీలు, విద్యుత్ సరఫరా శక్తికి రైతులు డీజిల్ పంపులను ఉపయోగించడం వల్ల నీటిపారుదల ఖర్చు తగ్గుతుంది.

మరక్కడపం, వాలక్కులం పాదం, అప్లా పాదం, పాలకల్ పాదం మరియు ఎరంజిప్పాదంలో ఐదు పరి పొలాలలో తెన్నాల ప్రాజెక్టు కంపెనీ సభ్యులు పరి సాగు చేస్తారు. ఉమ, ఐశ్వర్య, సియోన్, సజవర, జ్యోతి మరియు పొన్ని అనే ఆరు రకాల పరి మొక్కలను విత్తేస్తాయి. సహజమైన ఎరువు మరియు వెర్మికాంపోస్ట్ వంటి సేంద్రియ పదార్థాలతో మరియు ఏ రసాయన ఎరువులు పూర్తిగా ఉపయోగించకుండా తెన్నాల పరిని సాగు చేస్తారు. వారు తమ ఉత్పత్తికి సేంద్రియ ధ్రువీకరణ పొందటానికి దరఖాస్తు చేసుకున్నారు.

ప్రాజెక్టు కంపెనీ జాయింట్ లైబ్రెలిటీ గ్రూప్స్ (జేయల్ జి) నుండి నేరుగా పరిని సేకరిస్తుంది, మరియు డీహెస్సింగ్, గ్రేడింగ్ మరియు పాలిషింగ్ వంటి తర్వాత ప్రాసెసింగ్ కోసం దీనిని బియ్యం

మిల్లుకు పంపుతుంది. ప్రాజెక్టు కంపెనీ అప్పుడు 2 కిలోల బియ్యం, 5 కిలోల మరియు 10 కిలోల ప్యాక్లను 'తెన్నాల బియ్యం' కింద బియ్యం ప్యాకేజీ చేస్తుంది. బియ్యం రేకులు, బియ్యం నూక, పాయసం బియ్యం, విరిగిన బియ్యం వంటి విలువైన ఉత్పత్తుల కోసం కూడా వారు ప్రయత్నిస్తున్నారు. ప్రస్తుతం, బియ్యం ఒక కిలోగ్రాముకు రూ.50 అమ్ముతున్నారు. ఉత్పత్తి ధరలు ప్రాజెక్టు కంపెనీ యొక్క బోర్డు డైరెక్టర్లు చేత ఫిక్స్ చేయబడుతుంది.

ఆర్థికం

ప్రాజెక్టు కంపెనీ ద్వారా ఆర్థిక వాటా మూలధనం 500 మందికి రూ.5 లక్షలు, ఒక్కో సభ్యుడికి రూ.1000, నాబార్డ్ నుంచి రూ.10 లక్షల మద్దతు ఆర్థిక సహాయం లభించింది 10 లక్షల రూపాయలు కుడుంబశ్రీ అందించింది.

మార్కెటింగ్, అమ్మకాలు మరియు లాభాలు

స్థానికంగా రిటైల్ దుకాణాలు, రిటైల్ ప్రొవిజన్ షాపులు, స్థానిక వ్యక్తి కొనుగోలుదారులు మరియు బెంగుళూరు అగ్రి ఫెయిర్ వంటి వేడుకలు ద్వారా తెన్నాల ప్రాజెక్టు కంపెనీ తమ ఉత్పత్తులను అమ్మింది. రాష్ట్రంలో అమలులో ఉన్న వివిధ కార్యక్రమాల కోసం తెన్నాల బియ్యాన్ని కూడా కుడుంబశ్రీ కొనుగోలు చేస్తుంది. కేరళ, వివిధ సహజమైన వైద్య కేంద్రాలు మరియు ఆయుర్వేద కేంద్రాలు ప్రాజెక్టు కంపెనీ నుండి బియ్యం సేకరిస్తాయి. తిరుర లో ప్రకృతివైద్య కేంద్రం తెన్నాల బియ్యం క్రమం తప్పకుండా కొనుగోలు చేస్తోంది. కొన్ని సేంద్రియ దుకాణాలు కూడా తెన్నాల

బియ్యం కొనుగోలు చేస్తున్నాయి. ఇప్పటికే కంపెనీ బియ్యం మరియు బియ్యం ఉత్పత్తులు రాష్ట్రవ్యాప్తంగా మార్కెటింగ్ అనేక సంస్థలతో టై-అప్‌లను చేసింది. ఉత్పత్తులు దేశం వెలుపల నుంచి కూడా గిరాకీ ఉంది.

సమస్యలు మరియు సవాళ్లు

తెన్నాలా ఆగ్రో ఫార్మర్స్ ప్రొడ్యూసర్ కంపెనీ లిమిటెడ్ అనేక సవాళ్లను ఎదుర్కొంటోంది. సవాళ్లలో అధిక కార్యాచరణ వ్యయాల మరియు సరైన మార్కెటింగ్ పూర్వహాలు లేకపోవడం, సాంకేతికత లేకపోవడం, ప్రామాణిక ప్యాకేజింగ్ మరియు బ్రాండింగ్ వ్యవస్థలు లేకపోవడం, ప్రత్యేకంగా పరి నిల్వ లేదా నిల్వ కోసం తక్కువ అవస్థాపన రైతులకు చాలా దూరంగా, పరి ప్రక్రియ కోసం మర చార్జీలు, నిర్వాహక నైపుణ్యం లేకపోవడమే కాకుండా, అద్దెకు తీసుకున్న గోవాలో అధిక వ్యయంతో నిండిపోయింది. అపవృద్ధి వారు ఉచితంగా మిల్కులకు పరి పొట్టు మరియు తవుడు ఇవ్వడం జరిగింది. వారి ఆదాయం మద్దతు కోసం పరి పొట్టు మరియు తవుడును విక్రయించడానికి ప్రొడ్యూసర్ కంపెనీ నిరయించుకుంది.

పాలన

తెన్నాలా ఆగ్రో ఫార్మర్స్ ప్రొడ్యూసర్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్ లో ప్రొడ్యూసర్స్ కంపెనీలో 126 జెఎల్జిలు ఉన్నాయి. 10-15 జెఎల్జిలలో చేరడం ద్వారా, ఒక క్లస్టర్ ఏర్పడుతుంది మరియు ప్రతి క్లస్టర్లో ఒక కార్యదర్శి మరియు ఒక అధ్యక్షుడు ఉంటారు. ప్రతి క్లస్టర్ లో దర్శకుడు ఉంటారు. ప్రొడ్యూసర్స్ కంపెనీ కోసం 10 మంది దర్శకులు ఉన్నారు. దర్శకులు పదవీకాలం 3 సంవత్సరాలు. దర్శకుడు

ప్రాధ్యూస్‌ కంపెనీ యొక్క సాధారణ విభాగంలో ఎన్నికయ్యారు. తెన్నాల ప్రాధ్యూస్‌ కంపెనీ, పరి అమ్మకాల కోసం, ప్రాధ్యూస్‌ కంపెనీ యొక్క మొత్తం నిర్వహణ కోసం, విక్రయాల కోసం సేకరించే కమిటీల ద్వారా పని చేస్తుంది.

శిక్షణ మరియు సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించుకోవడం

మహిళల సభ్యుల శిక్షణ మరియు సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించుకోవడానికి మహిళల కి సానీ సశక్తికరణ పరియోజనా (ఎంకెఎస్పి) క్రింద కుడుంబశ్రీ తీసుకున్నారు. భవిష్యత్తులో, ప్రాధ్యుసరి కంపెనీ యొక్క సభ్యులకు మరియు ఆఫీస్ బేరర్లు కోసం సాధారణ శిక్షణ మరియు సామర్థ్య పెంపుదలకు కార్గ-క్రమాల మరియు బహిరళ సందర్శనలని నిర్వహించాల్సిన అవసరం ఉంది. అంతే కాకుండా, ప్రాధ్యుసరి కంపెనీ ఆఫీస్ నిబబ్బందిని ఆర్థిక ఆకౌంటింగ్, మానవ వనరుల నిర్వహణ, యంఐఎస్ మరియు ఐటి పంటి మేనేజ్మెంట్ అంశాలలో శిక్షణ పొందవచ్చు).

భవిష్యత్తు ప్రణాళికలు

తెన్నాల గ్రామంలో వరి విత్తన బ్యాంక్ ని విస్తాడు చేయాలని, విత్తన బ్యాంకు కోసం కొన్ని స్థానిక వరి మొక్కలను పండించాలని కంపెనీ యోచిస్తోంది. విత్తనాలు వరి నాణ్యతని నిర్వహించడానికి వరి రైతులకు సహాయం చేస్తుంది. అంతే కాకుండా, సంస్థ ఒక కొత్త బేబీ ఫుడ్ ప్రొడక్ట్ ఒక సవార బియ్యపు పిండి మరియు అరటిని ప్రారంభించాలని యోచిస్తోంది. ఇది ఒక సూతన అల్పాహారం ధాన్యం, సేంద్రియ అవార్ బియ్యం మరియు డైరీ (ఫ్రూట్స్ వంటి ప్రధాన పదార్థాల విలువలతో జోడించిన ఉత్పత్తిని ప్రారంభిస్తుంది.

చిక్కులు

తెన్నాల ప్రాధ్యోగ్యసరే కంపెనీ జీవనాధారాలను మరియూ క్రమబద్ధమైన ఆదాయాన్ని 500 సభ్యుల నిర్మాతలకు అందిస్తోంది మరియు వారి జీవితాలను మెరుగుపర్చడానికి దారితీస్తుంది. శిక్షణ, సామర్థ్య నిర్మాణానికి నిల్య, ప్రక్రియ, ప్యాకేజీంగ్ మరియు సౌకర్యాల కోసం వారి సొంత అవస్థాపనను నిర్మించాలని మూలధనం మరియు పని పెట్టుబడి నిర్మాణం వారి సంపూర్ణ సామర్థ్యాన్ని గుర్తించడానికి అవసరం ఉంది. ♦

స్వచ్ఛ భారత్ అభియాన్

మహాత్మా గాంధీ ఎల్లప్పుడూ
గ్రామాల ప్రాముఖ్యతను
గురించే మాట్లాడే వారు 'గ్రామ
స్వరాజ్'. గ్రామాల పరివర్తన
భారతదేశం యొక్క పరివర్తనను
నిరారంభించి: పిఎమ్ మోదీ

ప్రధాన్ మంత్రి ఆవా
యాజన - గ్రామిణ్

దీనదయాళ్ అంత్యోదయ
యోజన రాష్ట్రీయ
గ్రామీణ అభివికా మిషన్

గ్రామీణ అభివృద్ధి
ప్రణాళిక

భారత్ కి పంచాయితీ మెయిన్
పరివర్తన్ కర్త - ఆంధ్ర ప్రదేశ్

ఏక ఎస్ హెచ్ జి నేతా
శీ సఫలతా శీ కహనీ -
ఆంధ్ర ప్రదేశ్

సద్భావనా కి రాహ్ -
మహారాష్ట్ర

అబర్సింగ్
పంచాయత్, ఒడిషా

బి. టెక్. ఇంజనీర్
యొక్క విజయ కథ -
రాజసాన్

సన్నాద్ ఆదర్శ గ్రామ యోజన

మంచి జీవితం కోసం గ్రామాన్ని పింక్ జోరందా లాగా మారుస్తుంది

జోరందార్యురియా గ్రామ పంచాయితీ ఛత్తీస్ గఢ్ లోని రెండు గిరిజన గ్రామాలకు చెందినది - ఒడిశా సరిహద్దు. జిపి జిల్లా ప్రధాన కార్యాలయం ఫరస్సాహర్ నుండి 25 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉంది మరియు జిల్లా ప్రధాన కార్యాలయం జమ్సూర్ నుండి 107 కిమీ దూరంలో ఉంది. జోరందార్యురియా గ్రామ పంచాయితీలో 1451 జనాభా మరియు 285 గృహాలతో 2 గ్రామాలు ఉన్నాయి. గౌరవనీయమైన మాజీ రాజ్యము ఛత్తీస్ గఢ్ నుంచి శాసనసభ్యుడు శ్రీ నంద్ కుమార్ సాయి డిసెంబర్ 2014 లో గ్రామీణ గ్రామాన్ని స్వీకరించారు, వారి గ్రామాలను పింక్ జోరందాలోకి మార్చాలని నిర్ణయించుకున్నారు.

ఒక డాక్టర్ ఎస్ఎజివై గ్రామాన్ని సందర్శించినప్పుడు మరియు పింక్ ఆరోగ్యకరమైన గ్రామానికి చిహ్నం మరియు నేడు మొత్తం గ్రామం పింక్ ను వారి రంగుగా స్వీకరించినది తెలియజేసింది. ఇది ఎన్నుకున్నప్పటి నుంచి ప్రజల ఉద్వేగంగా మారింది. జిప్ పుర్ జిల్లాలో జోరందార్యురియా ఛత్తీస్ గఢ్ భారత రాజ్యాంగంలోని షెడ్యూల్ V పరిధిలోకి వస్తుంది, ఇక్కడ పితావన్, 1996 అమల్లో ఉంది.

ఎస్ఎజివై ద్వారా రూపాంతరం

గౌరవనీయమైన యంపి మరియు జిల్లా

ఛత్తీస్ గఢ్ నుండి గౌరవనీయమైన మాజీ రాజ్యసభ ఎంపి శ్రీ నంద్ కుమార్ సాయి డిసెంబర్ 2014 లో గ్రామీణ గ్రామాలను స్వీకరించారు, వారి గ్రామాలను పింక్ జోరందాలోకి మార్చాలని నిర్ణయించుకున్నారు.

పరిపాలన తరచుగా సందర్శనల పురోగతిని సమీక్షించారు. పూర్తయిన విడివిడి నుండి వచ్చిన పనులు అన్ని ప్రధానమైనవి, గ్రామస్థుల రోజువారీ జీవితంలో గణనీయమైన అభివృద్ధిని తెచ్చాయి. జిపి సానుకూల ప్రభావంలో అనూహ్యంగా స్పందించింది గౌరవప్రదమైన యంపి సామూహిక ప్రయత్నాల ద్వారా ప్రవర్తన మార్పు, జిల్లా పరిపాలన మరియు స్థానిక సంఘం. మునుపటి స్వాతంత్ర్య దినోత్సవ రోజున, 15 ఇతర గ్రామాలకు వచ్చే సంవత్సరం వ్యసనం ఉచిత మరియు ఓడిఎఫ్ గా మారడానికి ప్రజలు ప్రతిజ్ఞ చేశారు. పొరుగున ఉన్న పంచాయితీలకు డి-అడిక్షన్ మరియు ఓడిఎఫ్ సందేశాన్ని వ్యాప్తి చేయడంలో గ్రామస్థులు చురుకుగా ఉన్నారు. గ్రామీణ స్థాయి వివాదాలను పరిష్కరించడానికి అంతర్గత యంత్రాంగాలను జిపి సిద్ధం చేసింది.

వారి గృహాలు, మరుగుదొడ్లు గులాబీ రంగులో పెడతారు మరియు పింక్ చీరలు

ధరించడానికి మహిళలు 'పింక్ జోరందా' అని పిలవసాగారు. వారు వారి పంచాయితీ ఓడిఎఫ్, వ్యసనం లేని, సంపూర్ణ సాక్షర్, సంపూర్ణ పోషకుడిని చేశారు మరియు అనేక మైలురాళ్ళు సాధించారు. జిపి సమీపంలోని గ్రామాలకు ఆదర్శంగా మారింది మరియు ఉత్తమ పద్ధతులు ఆ గ్రామ పంచాయితీలో జోరందార్యురియా స్వీకరించబడుతోంది.

ప్రభావం

ఒక సారి, వెనుకబడిన మరియు అభివృద్ధి చెందని గ్రామమైన జోరందార్యురియా, ఎస్ఎజివై జిపి గా స్వీకరించిన తరువాత, ఇప్పుడు 'పింక్ జోరంద' గా మారింది, ప్రజలందరూ వారి రంగులో ఏకత్వం, ఆనందం, సంపద మరియు అభివృద్ధి కోసం ఉన్న రంగులో గులాబీ రంగులను చిత్రించటానికి ఎంచుకున్నారు. సమాజ నేతృత్వంలోని సామాజిక అభివృద్ధి పరంగా పింక్ జోరందా పొరుగు గ్రామాలకు అనుగుణంగా ఒక నిజమైన ఆదర్శ గ్రామంగా మారింది. ♦

ప్రజల సాధికారత: యంఐఆర్డి లో మొబైల్ యాప్లు

ఐ సిటి యొక్క వ్యూహాత్మక ఉపయోగం విభాగాలు మరియు సంబంధిత వాటాదారులను ఇప్పటికే ఉన్న కార్యక్రమ సమూహాలను మెరుగుపరచడానికి మరియు ప్రతి పబ్లిక్/పౌరులకు ప్రతి కార్యక్రమం నిర్దిష్ట సమాచారాన్ని అందించే కొత్త మార్గాలను పరిచయం చేయడానికి అనుమతిస్తుంది. జవాబుదారీతనం ప్రోత్సహించడానికి, పారదర్శకత మరియు న్యాయము, గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రిత్వ శాఖ సమాచార అవగాహన కోసం పౌర కేంద్రీకృత మొబైల్ యాప్లను అభివృద్ధి చేసి, గ్రామీణ పేదలను ఎప్పటికప్పుడు ప్రతి పథకం యొక్క సమాచారం, పనితీరు మరియు పంపిణీ యొక్క సవరణకు సంబంధించిన పురోగతిని పర్యవేక్షించడానికి మరియు నిర్వహించడానికి గ్రామీణ పేదలకు అన్నివేళలా

గ్రామీణ అభివృద్ధికి, ఉపాధి అవకాశాలను కల్పించడానికి భారత ప్రభుత్వం అభివృద్ధి చేసిన పని, సమాచార, డిజిటల్ సాంకేతిక పరిజ్ఞానం ద్వారా మొబైల్ యాప్లను ప్రారంభించింది. గ్రామీణ పౌరులకు సేవలను అందించడానికి మరియు గ్రామీణ అభివృద్ధికి పథకాలకు సంబంధించి ఇప్పుడు దాదాపు అన్ని సమాచారాలను పొందగల పౌరసత్వ-సెంట్రీక్ మొబైల్ యాప్, మరియు వారు స్థానిక ప్రభుత్వ విభాగాల వాదనలు ప్రశ్నించవచ్చు.

తోడ్పడుతుంది.

ఈ క్రింద తీసుకున్న ప్రధాన కార్యక్రమాలు క్రింద ఇవ్వబడ్డాయి:

“జన్మన్ రేగ”

యంఐఆర్డిఈజిఎస్ కోసం

పౌరసత్వ-సెంట్రీక్ మొబైల్ యాప్

జన్మన్ రేగ యాప్ జియోయంజి-ఎన్ఆర్ఈజిఎ యొక్క దరఖాస్తును మరింత పెంచుతుంది. ఇది ఒక పౌరసత్వ-సెంట్రీక్ మొబైల్ అప్లికేషన్ (సిసియంఎ) వ్యవస్థకు పౌరులను అనుసంధానిస్తుంది, ఇది నేల స్థాయి నుండి సమాచార ప్రవాహానికి ఒక పరికరంగా ఉపయోగం పడుతుంది. ఈ ఆండ్రాయిడ్ అప్లికేషన్ యొక్క బేటా వెర్షన్ ఇప్పుడు మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క యంఐఆర్డిఈజిఎ వెబ్సైట్లో లభిస్తుంది, ఇది భారత అంతర్జాతీయ పరిశోధనా సంస్థ (ఇస్రో) భువన్ మ్యాప్ ఇంటర్ఫేస్పై వారి భౌగోళిక లక్షణాలతో మరియు ఆండ్రాయిడ్ను ఉపయోగించి రెండు ఛాయాచిత్రాలతో పాటుగా జియోట్యాగ్ మహాత్మా గాంధీ నేషనల్ రూరల్ ఎంప్లాయిమెంట్ హామీ పథకం (ఎంజిఎన్ఆర్ఈజిఎస్) మొబైల్ ఫోన్. పౌరులు సృష్టించిన ఆస్తుల గురించి అభిప్రాయాన్ని కూడా

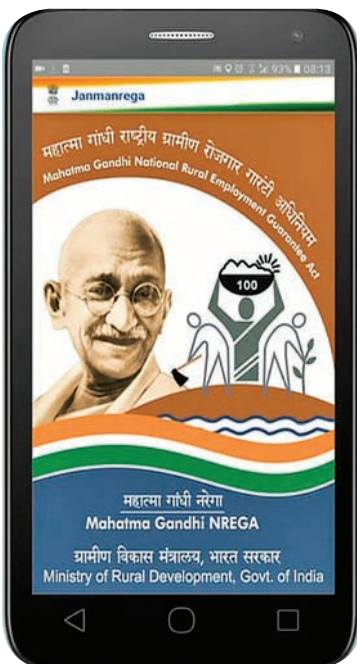
కార్యక్రమం కింది ఇవ్వగలరు.

పియంఎవై-జి కోసం

“ఆవాస్ యాప్” మొబైల్ యాప్

గ్రామీణ గృహ మొబైల్ అప్లికేషన్ అనేది ఒక ఆండ్రాయిడ్ ఆధారిత యాప్ గా చెప్పవచ్చు, దీనిని ఏదైనా పియంఎవై-జి లబ్ధిదారు లేదా అతని/ఆమె ప్రతినిధి భౌతిక పురోగతిని నివేదించడానికి నిర్మాణంలో ఉన్న ఇంటిని తదుపరి విడతలో ఆర్థిక సహాయంగా పొందటానికి నేరుగా ఉపయోగించుకోవచ్చు

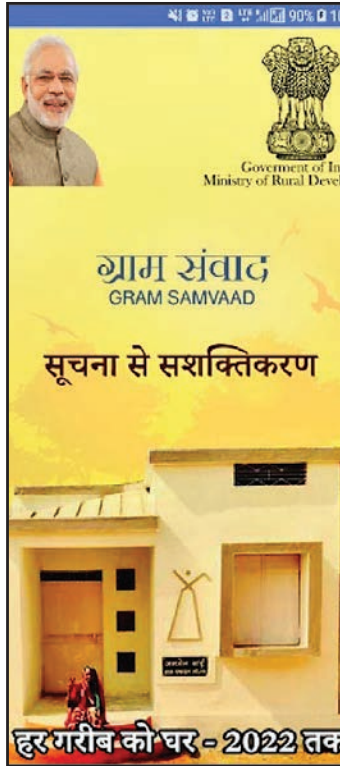
పియంఎవై-జి లేదా ఇతర గ్రామీణ గృహ పథకాల కింద నిర్మించిన

గృహాలను పరిశీలించడానికి పియంఎన్ఎ-జి గృహాల ఇన్స్పెక్టర్లను కూడా యాప్ ఉపయోగించవచ్చు. ఇది ఆవాస్-సాఫ్ట్ (రూరల్ హౌసింగ్ ఇ-గోవ్ సొల్యూషన్ ఆఫ్ యంఓ-ఆర్డి) ద్వారా పర్యవేక్షిస్తుంది. ఈ యాప్ గూగుల్ ప్లే మరియు యాప్ స్టోర్ లో అందుబాటులో ఉంది.

పియంజిఎన్ఎ క్రోసం “మేరి సడక్” మొబైల్ యాప్

“మేరి సడక్” అనేది వినియోగ-

దారులకు వారి అభిప్రాయాన్ని తెలియజేయడానికి ఒక మొబైల్ యాప్, నోడల్ విభాగాలకు పియంజిఎన్ఎ రోడ్ల పనుల నాణ్యత రాష్ట్ర ప్రభుత్వం/జాతీయ గ్రామీణ రహదారుల అభివృద్ధి సంస్థ (ఎస్ఆర్ఆర్డిఎ). వినియోగదారుడు సైట్లో ఛాయాచిత్రాలను తీసుకొని

అభిప్రాయాలతో పాటు సమర్పించవచ్చు.

ఫీడ్ బ్యాక్ సమర్పణ తరువాత, వినియోగదారు ఈ యాప్ ద్వారా అతని/ఆమె అభిప్రాయాన్ని పునఃస్పష్టిని పర్యవేక్షించగలరు. పియంజిఎన్ఎ అమలు చేసే నోడల్ విభాగం యొక్క సంబంధిత రాష్ట్ర నాణ్యతా సమన్వయకర్తలు (ఎస్ క్యూసెలు) వినియోగదారుకు తాత్కాలిక

ప్రతిస్పందనను అందిస్తుంది. ఈ యాప్ గూగుల్ ప్లే లో అందుబాటులో ఉంది.

“కౌశల్ పంజీ” డిడియుజిక్వై కార్యక్రమం కోసం మొబైల్ యాప్

కౌశల్ పంజీ ఆండ్రాయిడ్ ఆధారిత మొబైల్ అప్లికేషన్, ఇది గ్రామీణ యువకులు 15 నుంచి 45 ఏళ్ల మధ్య వయస్సు గలవారు ఉపయోగించుకోవచ్చు, ఇక్కడ యువత తనను తాను/ఆమెను నైపుణ్యం పెంచుకోవడంపై శిక్షణ ఇవ్వడం ద్వారా డిడియుజిక్వై మరియు ఆర్ఎస్ఇటిఐ యంఓఆర్డి యొక్క కార్యక్రమం.♦

గ్రామ్ సమ్వాద్ మొబైల్ అప్లికేషన్

చివరి ష్యక్తి నిలబడి ప్రభుత్వానికి మధ్య నడచే సమాచారం మరియు ఆదేశాల ప్రవాహం చేయడానికి మా ప్రధాన మంత్రి యొక్క కలను గ్రహించి, మొబైల్ యాప్ “గ్రామ్ సమ్వాద్” ను ప్రారంభించడం ద్వారా ఒక ముఖ్యమైన చర్య తీసుకోబడింది. ఇది ఒక పౌరసత్వ-సెంట్రల్ మొబైల్ యాప్, గ్రామీణ పౌరసత్వం కోసం గ్రామీణ పౌరులకు సేవలను అందించడానికి, గ్రామీణ ప్రజల పథకాలకు సంబంధించి ఇప్పుడు దాదాపుగా అన్ని సమాచారాలను పొందగలిగేలా వారికి ప్రవేశించే విధంగా ఉంది, మరియు వారు ఆదార పడినది స్థానిక ప్రభుత్వ విభాగాల వాదనలను శ్రద్ధించవచ్చు. గ్రామ పంచాయతీ స్థాయిలో వివిధ గ్రామీణాభివృద్ధి కార్యక్రమాల వివరాలకు ఇది ఒక విండో.

Can be downloaded from

దీన్ దయాల్ ఉపాధ్యాయ గ్రామీన్ కౌశల్ యోజన (డిడియు-జికేవై)

ఉత్తేజకరమైన కథలు విజయవంతమైన మహిళలు

డిడియుజికేవై కార్యక్రమం యొక్క శిక్షకుడిగా కావాలని కలలు గ్రహించి పేద బాలికలను మరియు అవసరమైన యువతకు సహాయం - మిస్. సోనూ మంధారే

మిస్. సోనూ మంధారే, నాగపూర్ జిల్లాలోని కోలార్ గ్రామానికి చెందినది. ఆమెది చాలా పేద కుటుంబం. 12వ ప్రామాణిక తరువాత ఆమె తన అధ్యయనాన్ని విడిచిపెట్టవలసి వచ్చింది, ఎందుకంటే ఆమె తండ్రి తన నెలవారీ విద్యా రుసుము మరియు ఇతర ఖర్చులను పొందలేకపోయాడు. ఆమె కుటుంబంలో ఐదుగురు ఉన్నారు, దీనిలో ఆమె తండ్రి ఇంటి యజమాని. అతను ఒక రోజువారీ కూలి మరియు సంపాదన రూ.3,500/- నెలకు మాత్రమే సంపాదించాడు.

డిడియు-జికేవై కార్యక్రమంలో మె. ధాత్రి ఫౌండేషన్ చేత నిర్వహించబడుతున్న శిక్షణ కేంద్రంలో శిక్షణ పొందిన తరువాత పునాదులు, సోను మె. మేగన్ కస్టమర్ డైలాగ్ సాల్యూషన్స్, హెదరాబాద్ లో

ఉంచారు. ప్రారంభంలో, ఆమె ప్రాథమిక జీతం రూ.7800/- అయినప్పటికీ, పని మరియు మంచి సంభాషణ నైపుణ్యాల ఫలితంగా

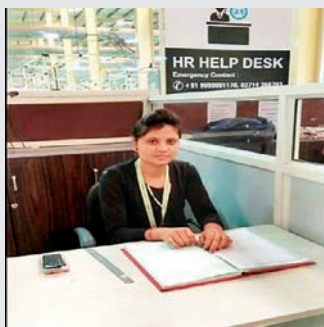
ఆమె అంకితభావం కారణంగా, ఆమె జీతం తక్కువ డబ్బుతో పెరిగింది. ప్రస్తుతం ఆమె నెలవారీ అమ్మకాల ప్రోత్సాహకాలు మినహా నెలకు రూ.10,000/-, రూ.15,000/- కు 22,000/- నెలకు. ప్రస్తుతం, ఆమె అర్థికంగా ఆమె కుటుంబానికి రోజువారీ అవసరాలు మరియు విద్య కోసం డబ్బు ఆదా చేయడం కోసం మద్దతు ఇస్తుంది. ఆమె తల్లిదండ్రులకు వారి ప్రాథమిక అవసరాలు నెరవేర్చడానికి ఆమె మద్దతు ఇస్తుంది. ఆమె కల డిడియుజికేవై కార్యక్రమం యొక్క శిక్షకురాలిగా మారింది, తద్వారా ఆమె తన కృషి యొక్క కథను పంచుకునేలా ఆమెను పేద బాలికలను మరియు ఆమె వంటి పేద అమ్మాయిలకు సహాయం కూడా చేస్తుంది.♦

రెవీ రూ.20,000 నెలకు మరియు ఆమె తల్లిదండ్రులకు మెరుగైన జీవనశైలికి సహాయం చేస్తుంది

మిస్. రెవీ సాగర్ జిల్లాలోని జైత్ పూర్ గ్రామానికి చెందినది, మధ్య ప్రదేశ్. ఆమెది చాలా పేద కుటుంబం, 9 మంది తోబుట్టువులు. మొత్తం 9 మంది “సోదరీమణులు”. ఆమె తండ్రి సంపాదన సరిపోలేదు, అందుచేత 12వ తరగతి తర్వాత ఆమె తన అధ్యయనాన్ని పూర్తి చేయలేకపోయింది. ఆమె కుటుంబానికి మద్దతుగా, ఆమె ఉద్యోగం కోసం వెతకటం మొదలుపెట్టింది కానీ నైపుణ్యం మరియు సరైన శిక్షణ లేకుండా, తన తల్లిదండ్రులకు సహాయం చేయడానికి ఆమె ఉద్యోగం పొందలేకపోయింది.

ఆమె తండ్రి ఒక రైతు మరియు అతని వార్షిక ఆదాయం రూ.35000/-, ఇది తన కుటుంబం యొక్క ప్రాథమిక అవసరాలు తీర్చడానికి సరిపోదు.

డిడియుజికేవై అధ్యర్థంలో హాస్పిటాలిటీ (అవారం మరియు పానీయాలు)

యొక్క నాణ్యమైన శిక్షణ ఆమెకు ఇష్టమైన ఉద్యోగం పొందడానికి సహాయపడింది. ఆమె అహ్మదాబాద్ లోని జపనీస్ కంపెనీలో యాజకి అనే పేరుగల ధాన్య లోని రూ.7000/- తన నెలవారీ జీతంతో కెరీర్ ను ప్రారంభించింది.

అదే సంస్థలో, ఆమెకు ప్రమోషన్ వచ్చింది మరియు ఆమె జీతం రూ.7,000 నుండి 10,000/- నెలకు పెంచారు. వేరుగా ఉద్యోగం నుండి, స్థానిక గ్రామ బాలికలకు మార్గదర్శకత్వాన్ని అందించేవారు, వీరిలో ఆమె లాగా పెద్ద సగంలాలో ఉద్యోగం సంపాదించాలని కోరుకున్నారు. ఆమె తల్లిదండ్రులు మరియు తోబుట్టువులను చూసుకోవడానికి, ఆమె ఇండోర్ కి తిరిగి వచ్చి, ప్రస్తుతం తన వ్యాపారాన్ని డైనమిక్ ఫ్యాషన్ ఇండస్ట్రీ (ఇండోర్) లో స్వతంత్ర పంపిణీదారిగా నడుపుతోంది మరియు ప్రత్యక్ష అమ్మకాల ద్వారా ఆన్ లైన్ మార్కెటింగ్ ద్వారా వస్త్ర వ్యాపారాన్ని ప్రోత్సహిస్తుంది. ప్రస్తుతం ఆమె రూ.20,000 నెలకు మరియు ఆమె తల్లిదండ్రులకు మెరుగైన జీవనశైలికి సహాయం చేస్తుంది.♦

సుశ్రీ ఉమా భారతి
క్యాబినెట్ మంత్రి,
త్రాగు నీరు మరియు
పారిశుధ్యం

“మీ గ్రామం దేశంలో పరిశుభ్రమైనదిగా చేసి, స్వచ్ఛ సర్వేక్షన్ - గ్రామిన్ 2018 లో పాల్గొనడానికి ఒక సామూహిక కృషి చేయండి.”

సక్సెస్ స్టోరీస్

పూణే గ్రామీణ సంఘాలు వారి ఇంటి మరుగుదొడ్డును వేరి యాత్రికులకు తెరుస్తాయి

ప్రభావం

గ్రామస్థుల ప్రయత్నాలతో, ఈ సంవత్సరం యాత్రికుల కోసం అవాంతరం తక్కువగా ఉంటుంది. సిఈఓ, జిల్లా పరిషత్ (జెడ్పి) పూణే, మిస్టర్. సూరజ్ మంధారే గ్రామీణ ప్రాంతాలకు ఒక వినూత్న విజ్ఞప్తి చేశారు. ఈ యాత్రికుల ఉపయోగం కోసం, వారి వ్యక్తిగత మరుగుదొడ్డును అందించడానికి తీర్థయాత్ర మార్గాల్లో అన్ని ప్రైవేటు గృహాలను అభ్యర్థించారు.

మరియు తుకారం యొక్క పాద ముద్రలు కలిగి ఉంటాయి.

మహారాష్ట్రలోని పూణే లోని ప్రసిద్ధ వారి తీర్థయాత్ర మార్గంలో ప్రయాణిస్తున్న గృహాల నుండి ప్రజలు వారి మరుగుదొడ్డు వారి 15-రోజుల ప్రయాణ సమయంలో యాత్రికుల ఉపయోగం కోసం తెరువవచ్చున్నారు.

మహారాష్ట్ర యొక్క 333 సంవత్సరాల పూర్వ సంస్కృతి అయిన పాతీ లేదా ఊరేగింపు ఈ ఏడాది జూలై 6న ప్రారంభమవుతుంది, 2018 మరియు 2018 జూలై, 22 కి ముగుస్తుంది. 10 లక్షల మందులకు పైగా భక్తులు లేదా వార్కరీస్ సాధారణంగా ఈ ఊరేగింపును రాష్ట్రంలో మరియు వెలుపల నుండి చేరుతారు.

వార్షిక పుణ్యక్షేత్రం హిందూ దేవుడు విఠోబా యొక్క స్థావరం అయిన పంథర్ పూర్ లో ముగుస్తుంది. దేవతకు గౌరవ సూచకంగా, ప్యాలంక్విన్ ఊరేగింపులను పరిశుద్ధుల ధ్యానేశ్వర్

250 కిలోమీటర్ల నడిచే సమయంలో, ప్రయాణికులు సాధారణంగా 15 మార్గాలను ప్రతి మార్గంలోను కొన్ని గ్రామాలకు చేరుతుంది. ఆ గ్రామాల్లోని నివాసితులు ఆహారం మరియు ఉపాహారంగా అందించడం సర్వసాధారణం. గత రెండు సంవత్సరాలలో, స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ గ్రామీణ (ఎస్ బియం-జి) ప్రచారంలో భాగంగా రెండు లక్షల మంది మరుగుదొడ్డు జిల్లా అంతటా నిర్మించబడ్డాయి. కమ్యూనిటీ అయినప్పటికీ ఒక మార్గం మరియు 700 మార్గాల్లో 500 వంది మరుగుదొడ్డు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి, వారు వారి పొడవైన నడకలో ప్రజల అవసరాలను తీర్చేందుకు తగినంతగా ఎవ్వరూ లేరు. ప్రతి సంవత్సరం సమాలు అపారమైనది.

అయితే, ఈ సంవత్సరం భిన్నంగా ఉంటుంది. సిఈఓ, జిల్లా పరిషత్ (జెడ్పి) పూణే, మిస్టర్. సూరజ్ మంధారే గ్రామీణ ప్రాంతాలకు ఒక వినూత్న విజ్ఞప్తి చేశారు.

ఈ ప్రైవేటు మరుగుదొడ్డును అందించడానికి తీర్థయాత్ర మార్గాల్లో అన్ని ప్రైవేటు గృహాలన్నింటినీ కోరారు. వాటిలో ఎక్కువ భాగం ఈ వార్కరీస్ (యాత్రికులు) ఉపయోగం కోసం గత 2 సంవత్సరాలలో స్వచ్ఛ భారత్ అభియాన్ కింద నిర్మించబడ్డాయి. అలసిపోయిన ప్రయాణికుల ఉపయోగం కోసం ఇది ఉచితంగా అందుబాటులో ఉందని సూచించడానికి ప్రతి టాయిలెట్లో ఒక తెల్ల జెండా ఏర్పాటు చేయబడింది.

అప్పిల్ బ్లాక్ అధికారుల చేత నిర్మించబడిన, గ్రామ సేవాకులు మరియు పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు ద్వారా తయారు చేశారు, సందేశం కూడా వార్తాపత్రికలు మరియు పోస్టర్లు ద్వారా నిర్వహించారు.

ఆశ్చర్యకరంగా, గ్రామ పంచాయితీలు కూడా ఆ తీర్మానాలకు ఆమోదించింది.

ఊరేగింపు ఎరుపు మరియు పసుపు జెండాలు మోసుకెళ్ళే ప్రజలు ఖచ్చితంగా రకరకాల రంగులుగా ఉండాలి. అందుకే మరుగుదొడ్డు గురిపెట్టిన జెండాలు తెలుపు - కాబట్టి అవి వేరుగా ఉంటాయి.

సందర్భాలకు వారి ఇళ్లను తెరిచే వ్యక్తులతో, ఇచ్చే మరుగుదొడ్డు సంఖ్య కచ్చితంగా సమాజ మరుగుదొడ్డు సంఖ్యను అధిగమిస్తుంది. అంతే కాకుండా, పత్తి మార్గంలో నీటి సరఫరా మరియు ఆరోగ్య సౌకర్యాలు వంటి అనేక ఏర్పాట్లు ఉన్నాయి జిల్లా పరిషత్ పూణే పాలసలో పూర్తి చేసింది. మరింతగా, జెడ్పి కార్యాలయం వేగంగా పొందడానికి మోటార్ సైకిళ్ళు ద్వారా వైద్య సహాయాన్ని కల్పించింది మరియు పగలు రాత్రి పనిచేయడానికి ఒక నియంత్రణ గది ఏర్పాటు చేయబడింది. ♦

సాన్భద్ర స్వచ్ఛతా సంకల్పను తీసుకుంటుంది; ఒక నెలలో 50,000 మరుగుదొడ్లను నిర్మించేందుకు

ఉత్తర ప్రదేశ్ లోని సాన్భద్ర జిల్లాలో స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ గ్రామీణ్కు సంబంధించిన ఇతర కార్యాలయాల మరుగుదొడ్లు, వేగాన్ని పెంచే రుతుపవనాల ముందు నెలలో 50,000 మరుగుదొడ్లను నిర్మించాలని ప్రచారం ప్రారంభించింది.

‘అదే కి బర్ సాత్, ఇజ్జత్ ఫుర్ కే సాథ్’, ‘పర్వాలతో ఆనందించండి అనువదించి, ఒక టాయిలెట్ (గర్వపడాల్సిన ప్రదేశం)’ తో 2018 జూన్ 5న మొదలై, 2018 జూలై 5న ముగిసింది. ఆ ప్రచారం సందర్భంగా, జిల్లా ఓపెన్ డెఫికెషన్ ఫ్రీ (ఓడిఎఫ్) హోదాను సాధించడానికి 2018 ఆగస్టు, 15వ తేదీ నాటికి, 2018 అక్టోబర్, 2 నాటికి రాష్ట్ర లక్ష్యాన్ని ముందుగా చేరుకోవటానికి సహాయ పడుతుంది.

చీఫ్ డెవలప్మెంటు ఆఫీసర్ సునీల్ కుమార్ పర్రా ప్రకారం, యుపిలోని ఈ రెండో అతిపెద్ద జిల్లాలో నిర్వహించబడుతున్న

వివిధ ప్రవర్తన మార్పుల ప్రచారాలు, గణనీయమైన గిరిజన జనాభా మరియు బలహీన విభాగాలు, మరియు అన్నిటి కోసం కీలక పాత్ర పోషించాయి.

గత మూడు సంవత్సరాల్లో 1.5 లక్షల మంది మరుగుదొడ్లు నిర్మించబడ్డాయి, పారిశుధ్య కవరేజ్ 33% నుండి 70% వరకు ఉంది. ఇది ఒక గొప్ప విజయం సాధించింది. ఏదేమైనా, మొత్తం 1379 లో 342 రెవెన్యూ గ్రామాలు కేవలం జూన్ 5వ తేదీన ఓడిఎఫ్ గా ఉన్నాయి.

ఈ ప్రచారానికి సిద్ధంగా, జిల్లా పరిపాలన బోర్డు మహిళలపై తీసుకువచ్చింది ఎస్ హెచ్ జి, పాఠశాల విద్యార్థులు, అంగన్ వాడీ కార్మికులు, ఎవెన్యంలు పారిశుధ్యం, ఆరోగ్యం మరియు విద్య గురించి అవగాహనను విస్తరించింది.

సాన్భద్రలో మరుగుదొడ్ల నిర్మాణం పేస్ నీటిలో కొరత లేకపోవడంతో వేసవిలో

నిదానం అయ్యిందని ప్రచారం చాలా ముఖ్యమైనది. అయితే, రుతుపవనాలు నీటి లాగింగ్ వంటి సవాళ్లను తీసుకువస్తాయి, ఇవి గుంటలు శ్రవ్యతానికి కష్టమవుతాయి. అదనంగా, ప్రజలు వర్షాకాలంలో శుద్ధి చేయటానికి వెళ్ళినప్పుడు పాము కాట్లు మరియు ప్రమాదాలు సర్వసాధారణంగా జరుగుతాయి.

ప్రచార పూర్వం: భారీ పర్వాల మొదలయ్యే ముందు ఒక లక్ష గుంతలను శ్రవ్యతానికి మరియు వాటిని కప్పడానికి ప్రచారం కోసం ఉద్దేశించబడింది. ఇది ప్రజా అధికారులచే ప్రభుత్వ అధికారులు మరియు ప్రేరణ ద్వారా శ్రమేదాన్ లో పాల్గొంది. ప్రచారం ముందు, పని ప్రారంభించటానికి ముందు, లబ్ధిదారులకు మంజూరు ఉత్తరాలు జారీ చేయబడ్డాయి. వాటిని ప్రోత్సహించటానికి మరియు వ్యవస్థలో వారి విశ్వాసాన్ని నిర్మించటానికి. అలాగే, పబ్లిక్ ప్రతినిధుల సమక్షంలో స్వచ్ఛతా శబ్దస్థి మరియు

స్వచ్ఛ మన్సూన్ చౌపాల్స్ నిర్వహించారు. మహిళా ఎస్ హెచ్ జి, ఎడబ్యూడబ్ల్యూ, ఎఎన్ఎంల మరియు శివ చర్చా పంటి వివిధ మత సమూహాల చురుగ్గా పాల్గొనడం కార్యక్రమాల ధోరణి ద్వారా కోరింది. ఇంకా, చురుకైన ప్రమేయంను ప్రోత్సహించడానికి మరియు సమ్మన్ సమారోహ్ (గౌరవించడం) (అత్యుత్తమ కార్మికులు) నిర్వహించబడింది. జిల్లా మరియు గ్రామీణ స్థాయి అధికారులు సాధారణ మరియు సమర్థవంతమైన పర్యవేక్షణ కోసం పాల్గొంటున్నారు.

చర్యలు:

ప్రచారం అనేక సోషల్ మీడియా ప్రచారాలను ఫేస్ బుక్ మరియు ట్వీట్టర్ ద్వారా చూసింది, కూడా బహిరంగ ప్రదేశాలలో గోడల చిత్రాలు, పోస్టర్లు మరియు బ్యానర్లు

సురక్షితమైన పారిశుధ్య పద్ధతులలో ఏర్పాటు చేసే సమాజాల మధ్య అవగాహన కల్పించబోతున్నారు. గృహ పారిశుధ్య సందేశాన్ని నడిపించడానికి, రథ్ యాత్రను ఎల్ఈడి వ్యాప్తు మరియు సుక్కర్ నాటక్స్ ఉపయోగించడంతో సమర్థవంతమైన సంభాషణ కోసం ఉపయోగించారు. ఇంకా, స్వచ్ఛత దిది అని పిలిచే ఒక కామిక్ సిరీస్ అభివృద్ధి చేయబడింది మరియు పాఠశాల పిల్లలలో పారిశుధ్య, టాయిలెట్ నిర్మాణం మరియు వినియోగాన్ని ప్రోత్సహించడానికి పంపిణీ చేయబడింది; ప్రచారాన్ని ప్రోత్సహించడానికి రేడియో, ప్రింట్ మరియు ఎలెక్ట్రానిక్ మాధ్యమాలు ఉపయోగించబడ్డాయి.

స్వచ్ఛత ప్రమాణాలు అన్ని వర్ష రుతువు చౌపాల్స్ వద్ద నిర్వహించబడ్డాయి

పారిశుధ్యం, విద్య మరియు ఆరోగ్యం యొక్క ప్రాముఖ్యతపై అవగాహనను విస్తరించేందుకు, స్వీకృతి పాత్రాస్ సమస్య ద్వారా గరిష్ట సంఖ్యలో మరుగుదొడ్లు నిర్మించడానికి ప్రయత్నాలు జరిగాయి.

ప్రచారం ప్రపంచ యోగ దినం మరియు ప్రపంచ పర్యావరణ దినోత్సవంలో ముడిపడి ఉంది. ప్రభుత్వ అధికారులు పౌరులకు ఇటువంటి గొప్ప ఉత్సాహం చూడటానికి ప్రేరణ కలిగించింది. భారీ ప్రజల భాగస్వామ్యం ప్రభుత్వ ప్రచారాల యొక్క స్థిరత్వాన్ని నిర్ధారిస్తుంది. జిల్లా అడ్మినిస్ట్రేషన్, వర్గాలం అంతటా ఉత్పత్తి చేసే మొమెంటంను కొనసాగించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. టాయిలెట్ కవరేజీలో వెనుకబడి ఉన్న ఇతర కావాల్సిన జిల్లాలలో ఈ ప్రచార సంఘటనను ప్రతిబింబిస్తాయి. ♦

సిక్కిం ఓడిఎఫ్-స్థిరత్వం, ఓడిఎఫ్-నాణ్యతకు ఎలా భరోసా ఇస్తుంది

2016 మే, 27న సిక్కిం యొక్క ఈశాన్య రాష్ట్రం ఓపెన్ డెఫెనేషన్ (ఓడిఎఫ్) ప్రకటించబడింది. ఓడిఎఫ్ స్థితిని కొనసాగించేందుకు, రాష్ట్రంలో గృహ వినియోగం కోసం ప్రతి కుటుంబానికి ఒక సానిటరీ మరుగుదొడ్డు కలిగి ఉండటానికి ఎప్పటికప్పుడు నోటిఫికేషన్లను జారీ చేస్తోంది కుటుంబంతో స్థానికలో వ్యర్థాల సృష్టిని తగ్గించడం.

“పారిశుధ్యం ఒక రాష్ట్రం విషయం మరియు అది ఓపెన్ డిఫెనేషన్ నిర్వహించడానికి ముఖ్యమైన ఉచిత (ఓడిఎఫ్) స్థితి. ఇది స్థానిక సంస్థల యొక్క విధిపత్య కర్తగా కూడా ఉంది, ఇది పిఆర్ఐ సభ్యులు, జిల్లాలు, బ్లాకులు మరియు జియోల స్థాయి అధికారులకు/కార్యకర్తలకి ఓడిఎఫ్ హాదాను నిలబెట్టుకోవటానికి ఒక సమిష్టి కృషి చేయడానికి

అభ్యర్థిస్తోంది. స్లిప్ బాక్స్, ఏదైనా ఉంటే పిఆర్ఐలతో అభ్యమయ్యే వనరులను పూర్తిగా ఉపయోగించుకోవడమే, అని సిక్కిం ప్రభుత్వం యొక్క గ్రామీణ నిర్వహణ మరియు అభివృద్ధి శాఖ, గాంగ్టక్, 2016 జూన్, 1న పేర్కొంది.

అంతే కాకుండా, సిక్కింకు పలు సవరణలతో, ప్రకటన వృత్తాకారంలో జత చేయబడింది పంచాయతీ (సవరణ) చట్టం, 2005. ప్రతి ఇంటికి టాయిలెట్ ఉండడం తప్పనిసరిగా చేస్తుంది.

వ్యర్థాలను నిర్వహించడానికి మరియు స్వచ్ఛమైన వాతావరణాన్ని నిర్వహించడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పలు చర్యలను చేపట్టింది. బజార్లలో మరియు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో మునిసిపల్ వ్యర్థాలలో పెద్ద పరిమాణంలో పునర్వినియోగ పరచదగిన మరియు ఇతర పునర్వినియోగ పరచలేని వస్తువులను కనుగొన్న తరువాత, ఇటువంటి ఉత్పత్తులు పర్యావరణ ప్రమాదకరమని మరియు వారి పల్లపు ప్రదేశాల్లో చాలా స్థలాన్ని ఆక్రమించాయని సూచించిన ఆదేశాలని విడుదల చేసింది. ఇది కూడా సైరోఫోం కంట్రెన్సల్లో చాలా వేడిగా తినడానికి ఆరోగ్యకరమైనది కాదన్నారు.

2016 మే, 19 న సిక్కిం ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన మరో ఆదేశం మే నెలలో జరగనుంది. భారీగా చెత్తను సృష్టించిన విభాగ సమావేశాలు, కార్యక్రమాల సమయంలో ప్యాక్ చేసిన త్రాగు నీటిని వినియోగించడంతో పాటు, భూమి భారం కలిపింది.

“ఉపయోగించిన త్రాగు నీటి ప్లాస్టిక్ సీసాలు రూపంలో చెత్తను సృష్టించడం తగ్గించేందుకు, ఏదైనా ప్రభుత్వ సమావేశాలు లేదా కార్యక్రమాలలో ప్యాక్ చేసిన త్రాగు నీరు సీసాలు ఉపయోగించరాదు,” అని ఆదేశాలను తెలిపింది.

ప్రత్యామ్నాయంగా, అన్ని విభాగాలను పెద్ద పునర్వినియోగ నీటిని పంపిణీ-దారుల నుంచి వడపోసిన నీటిని లేదా

ప్రభావం

ప్రభుత్వ మంజూరు లేదా ప్రయోజనం పొందాలనే కోరుకునే ఏ వ్యక్తికి సంబంధిత గ్రామ వికాస్ అధికారి నుండి ఒక సర్టిఫికేట్ను ఉత్పత్తి చేయాలి, అతను/ఆమె వారి ఇంటిలో ఒక ఫంక్షనల్ శుభ్ర-మైన మరుగుదొడ్డి కలిగి ఉన్నట్లు సూచిస్తుంది.

నీటిని ఉపయోగించుకోవడాన్ని లేదా ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలలో పునర్వినియోగ

నీటి సీసాలు వాడాలని సూచించారు.

ఫిబ్రవరి 2015 లో ఇంకొక ఆదేశం జారీ చేయబడింది, అన్ని గృహాలకు మరుగుదొడ్ల ప్రాప్తి, ప్రభుత్వ నిధులతో లేదా వారి సొంతంగా నిర్మించినదా? “... ప్రభుత్వం నుండి ఏ రకమైన మంజూరు/లాభాలను పొందటానికి ఒక ఇంటికి ఒక క్రియాశీలక శుభ్రమైన మరుగుదొడ్డి ఉండటం తప్పనిసరి,” అని చెప్పారు. ఈ నిబంధన ప్రకారం, ప్రభుత్వ మంజూరు లేదా ప్రయోజనం పొందాలనే కోరుకునే ఏ వ్యక్తికి సంబంధిత గ్రామ వికాస్ అధికారి నుండి ఒక సర్టిఫికేట్ను ఉత్పత్తి చేయాలి, అతను/ఆమె వారి ఇంటిలో ఒక ఫంక్షనల్ శుభ్రమైన మరుగుదొడ్డి కలిగి ఉన్నట్లు సూచిస్తుంది. ♦

గోబర్-ధన్ ఆధ్వర్యంలో కేరళ మొదటి బయోగ్యాస్ ప్లాంట్ను ప్రారంభించింది

గోబర్-ధన్ పథకం క్రింద దేశంలోని మొట్టమొదటి బయో-గ్యాస్ ప్లాంట్ ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా కేరళ దక్షిణ రాష్ట్రం ప్రధాన పాత్ర పోషించింది. కన్నూర్ జిల్లాలోని పప్పినస్సెరీ గ్రామ పంచాయతీలోని తురుతి వ్యర్థాల శుద్ధి కర్మాగారం ప్రజా స్థలాల నుండి సేకరించిన బయో వ్యర్థాలను,

కమ్యూనిటీలు మరియు మార్కెట్లు వంటి వ్యాపార స్థలాలతో సహా.

గోబర్-ధన్ (గాల్వానైజింగ్ సెంట్రీయ బయో ఆగ్రో రిసోర్సెస్ ధన్) వ్యర్థాలను బయో ఎనర్జీగా మార్చడానికి ఒక లక్ష్యంతో పథకం రూపకల్పన చేయబడింది, ఇది గ్యాస్ మరియు కంపోస్ట్ ప్రజలు మాత్రమే ప్రయోజనం

కానీ గ్రామాలలో పరిశుభ్రత నిర్వహించడానికి మాత్రమే.

కన్నూర్లో కొత్త కర్మాగారం రోజుకు 1000 కిలోల వ్యర్థాలను నిర్వహించగల సామర్థ్యం ఉంది. సాంకేతిక పరిజ్ఞానానికి సంబంధించి, బిఎఆర్పి (భాభా అటామిక్ రీసెర్చ్ సెంటర్) రూపొందించిన నిసార్గస బయోగ్యాస్ టెక్నాలజీ ప్లాంట్లో

ఉపయోగించబడింది.

25 క్యూబిక్ మీటర్ బయోగ్యాస్ ప్లాంట్ నుండి ఉప ఉత్పత్తిగా లభిస్తుందని అంచనా. సమీపంలోని కోడి వ్యర్థాలు రెండరింగ్ ప్లాంట్లో గ్యాస్ను బాయిలర్ ఇంధనంగా వాడతారు.

బయో-గ్యాస్, బయో-ఫ్యూయల్ యొక్క అత్యంత సాధారణ రూపం, ఒక స్వచ్ఛమైన శక్తి రూపం మరియు పశువుల పేడ, పొత్తి రెట్టలు, పంట అవశేషాలు, వంటగది వ్యర్థాలు మొదలైన

వాటి నుండి పొందవచ్చు.

గోబర్-ధన్, గ్రామీణ ప్రజలకు ప్రత్యేకంగా, ముఖ్యంగా ఆరోగ్య మరియు గ్రామీణ శుభ్రతలను మెరుగుపరుస్తుంది. చొరవ జీవశైలి వ్యర్థాలను పునరుద్ధరించడానికి మద్దతు ఇస్తుంది మరియు ఆర్థిక ప్రయోజనాలను అందించేటప్పుడు రైతులు మరియు గృహాలు గొప్ప వనరుగా మారుస్తుంది.

బయోగ్యాస్ భవిష్యత్ ఇంధనం భూమిని నయం చేయగల శక్తి ఉంది, అది

చెప్పబడింది. ప్రయోజనాలు పరంగా, అన్ని గృహాలు మరియు మార్కెట్ల నుండి జీవ-అధోకరణ వ్యర్థాలు చికిత్స ప్రణాళికకు మళ్ళించబడ్డాయి, గ్రామాల పరిశుభ్రత నిర్ధారిస్తుంది. అదనంగా, గ్రామ్ పంచాయితీలు బయోగ్యాస్, జీవ ఇంధనం మరియు బయో-స్లరీ రూపంలో అదనపు రాబడిని అందుకుంటారు. ఇది వ్యవసాయ ఉత్పాదకతను గణనీయంగా పెంచుతుంది నైపుణ్యం అభివృద్ధి మరియు అనేక ఉద్యోగ అవకాశాలు సృష్టించడం. ♦

కాలింగ్ బెల్ స్వచ్ఛ భారత్ కు అవగాహన కల్పిస్తుంది

ప్రభావం

సెప్టెంబరు 20, 2016 తేదీలో దక్షిణ కన్నడ ఓపెన్ డెఫికెషన్ ట్రీ ఓడిఎఫ్ హోదాను సాధించింది. కార్యాలయాలలో కాలింగ్ బెల్ ద్వారా మరియు గృహాలలో ఈ సందేశం తెలియజేయబడింది, ప్రవర్తన మార్పు ఏ మాత్రం చోటు లేకుండా నిరంతరాయంగా ఉంటుంది.

డాక్టర్. ఎం ఆర్ రవి రచించిన ఒక కన్నడ పద్యం, దక్షిణాన సిఈఓ-జిల్లా పంచాయతీ కర్ణాటకలో కన్నడ మార్పుబడిన స్వచ్ఛతా పాట యొక్క సాహిత్యం ఉంది అది అనేక జింగిల్స్లోకి మరియు సహ్యాద్రి కళాశాల ఇంజనీరింగ్ అండ్ మేనేజ్మెంట్ విద్యార్థులచే డోర్ బెల్లకు సమకాలికరించబడింది.

స్పష్టంగా, జింగిల్స్ బహిరంగ వైద్యం అభ్యాసం దూరంగా చేయాలని ప్రజలు విజ్ఞప్తి, మూసివేసే ప్లాస్టిక్, మూలం వద్ద వేర్పాటు వ్యర్థాలు మరియు చుట్టుప్రక్కల పరిశుభ్రతను కొనసాగించడానికి పిలవండి. 30 రెండవ జింగిల్స్ ప్రతి వేరే నేపథ్యం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది.

స్వచ్ఛ భారత్ కాలింగ్ బెల్ మొదట జిల్లా పంచాయతీ కార్యాలయంలో ప్రవేశ

పెట్టబడింది. జెడ్పి యొక్క సిఈఓ లేదా అధ్యక్షుడు వారి గదులలో స్విచ్చి నొక్కినప్పుడు, సందర్భాలు ప్రవేశించటానికి సిగ్నలింగ్ చేస్తున్నప్పుడు సందర్భాలు దీనిని విన్నారు.

అంతే కాక, కల్లిగ్ గ్రామంలో చాలా ఇల్లాలు స్వచ్ఛత కాలింగ్ బెల్ను ఏర్పాటు చేశాయి. “కాలింగ్ బెల్ శుభ్రత గురించి స్థిరమైన రిమైండర్లు ఉపయోగ పడుతుందని మేము ఆశిస్తున్నాము” అని డాక్టర్ రవి చెప్పారు.

దక్షిణ కన్నడ మరియు ఉడుపి దేశంలో 46 జిల్లాలలో ఒకటి, కర్ణాటకలో కేవలం రెండు, అక్టోబరు 2, 2017 న స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్ (గ్రామీణ్) యొక్క మూడవ వార్షికోత్సవం స్వచ్ఛతా దర్పణ్ సందర్భంగా సెంట్రల్ గవర్నమెంట్

పురస్కారం అందుకున్నారు.

సెప్టెంబర్ 20, 2016 న దక్షిణ కన్నడ ఓపెన్ డెఫికెషన్ ట్రీ ఓడిఎఫ్ స్థితి సాధించింది, కార్యాలయాలు మరియు గృహాల్లోని కాల్ బెల్ ద్వారా తెలియజేయబడిన ఈ సందేశం ప్రవర్తన మార్పు నిలకడగా ఉందని మరియు ఎటువంటి చిలిక లేదు.

“మా యువ తరానికి మధ్య సరైన విలువలను బోధించాలని మేము కోరుకుంటున్నాము మరియు పరిశుభ్రత మన జీవితంలో మరియు సంస్కృతిలో భాగంగా ఉందని నిర్ధారించుకోవాలి” అని డాక్టర్ రవి అన్నారు.

ఇతర ఎస్బీయం-జి కార్యక్రమాలు అందోళన చెందుతుండటంతో, ప్రతి శనివారం పారిశుధ్యత కోసం సాయంత్రం 3.2 లక్షల మంది విద్యార్థులను ప్రతి శనివారం ‘పారిశుధ్య దినోత్సవం’ ను పరిశీలించిన 2000 పైగా పాఠశాలలు అన్ని సాయంత్రాలు హాజరవుతాయని నిర్ధారించింది. స్వచ్ఛ శనివారం అసెంబ్లీ సమయంలో చదివిన పరిశుభ్రతపై ఒక కథనంతో ప్రారంభమవుతుంది. అంతర్గత లేదా బహిరంగ కార్యాచరణను అనుసరించి మరియు పోటీలు లేదా శ్రమ్మదాన్లను చేర్చవచ్చు. ఉపాధ్యాయులు మరియు విద్యార్థులు కలిసి చేయడం వల్ల, కార్యాచరణకు ఇప్పటి వరకు మంచి స్పందన లభించింది.

పైప్లైన్లో అంగన్వాడీలను సందర్శించే 30,000 మంది తల్లులు చేరుకోవడానికి ప్రణాళికలు ఉన్నాయి. ప్రస్తుతం, 2104 అంగన్వాడీలు

ఉన్నాయి. వీటిలో 1600 గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఉన్నాయి. ప్రతి శనివారం అంగన్ వాడీలలో పరిశుభ్రత మరియు పారిశుధ్యం గురించి ఒక అవగాహన కార్యక్రమం జరుగుతుంది.

మరొక జోక్యం రహదారులతో చేయ-

వలసి ఉంది. 36 జిల్లా గ్రామ పంచాయితీలు 3 జాతీయ రహదారులలో దక్షిణాన కన్నడలో ఉన్నాయి. ఆ రహదారుల ద్వారా ప్రయాణిస్తున్న ప్రజలు చెత్తను వేయడం అలవాటు చేసుకున్నారు రోడ్డుపక్కన, జిల్లా పరిపాలన అపరాధులను చూసేందుకు

మరియు వారిపైన జరిమానా విధించేలా ఒక టాస్క్ ఫోర్స్ ని ఉంచారు.

స్వచ్ఛత పాట వినడం కోసం: https://drive.google.com/file/d/1quA1TE_y09wuo3YK45ucKj2z1ERAZXxN/view?usp=sharing ♦

బాధ్యతా పరంగా జానపద కళ పారిశుధ్య సందేశాన్ని తెలియజేస్తుంది

మరుగుదొడ్ల ఉపయోగం యొక్క ప్రయోజనాలు తెలియచేసి కావలసిన ప్రవర్తన మార్పును తీసుకురావడం కష్టతరమైనది. బహిరంగంగా మలిచిన ప్రజల సాంప్రదాయికమైన పద్ధతి అభిప్రాయాన్ని మార్చాలి, ఇది యుగాల నుండి పాటిస్తూ రావడమైనది. మిస్ శ్వేతా మొహంతి ఐఏఎస్, తెలంగాణలోని వనపర్తి జిల్లా యొక్క జిల్లా నిర్వాహకురాలు, ప్రజలకు పారిశుధ్యం (స్వచ్ఛత) సందేశాన్ని తెలియచేయడానికి అత్యంత ప్రభావవంతమైన సంప్రదాయ జానపద కళల రూపం మీద కొట్టింది.

పల్లె సుద్దులు - ఆకట్టుకునే జానపద కళ: పల్లె సుద్దులు తెలంగాణలో ఒక ప్రసిద్ధ కళా రూపం ప్రేక్షకులను అతని/ఆమె యొక్క సొంత పనులపై వ్యాఖ్యానిస్తూ ప్రతి పాత్ర తన ప్రేక్షకులకు పరిచయం చేస్తూ, వారి స్థానిక భాషలో పాటలు మరియు మాటల ద్వారా తెలియ చేసారు. ఇది ప్రేక్షకులకు అలాంటి పరిజ్ఞానంతో మానసికంగా నిమగ్నమవుతూనే సహాయ పడుతుంది మరియు గ్రామం యొక్క నిజమైన పరిస్థితిని నాటకంలో ఊహిస్తూ నిమగ్నమయ్యేలా చేస్తుంది.

ఈ సందర్భంలో, జిల్లా పరిపాలన ముందుగా సందర్శించడానికి సంబంధించిన విషయాలను తయారు చేసే జానపద కళాకారులకు సహాయం చేయడానికి ఒక ధోరణిని అందించింది, మరియు ఇది సమర్థవంతంగా మరుగుదొడ్లను నిర్మించడానికి మరియు ఉపయోగించడానికి మరియు సురక్షితంగా పారిశుధ్యం పద్ధతులను అనుసరించడం తెలియచేస్తుంది. జిల్లా పరిపాలన కొత్త గ్రామ పంచాయితీలో రోజుకు ఒక పనితీరును నిర్వహించింది.

పల్లె సుద్దులు అనేది మరుగుదొడ్ల వినియోగం పెంచడం మరియు గ్రామాలను “స్వచ్ఛ గ్రామాలు” గా మార్చడం జిల్లా పాలనా

యంత్రాంగానికి సహాయపడే సమర్థవంతమైన ఐఇసి సాధనం. అలస్యంగా, విజిలెన్స్ కమిటీలు వంటి ఇతర ఐపిసి కార్యక్రమాలతో పాటు ఈ ఐపిసి సాధనం, జూన్ 2, 2018 న తెలంగాణ రాష్ట్ర అవతరణ దినోత్సవ వేడుక సందర్భంగా 50 గ్రామ

పంచాయితీల స్వీయ ప్రకటనలో ఓడివిఫ్ గా ప్రకటించింది.

విజిలెన్స్ కమిటీలు: జిల్లా పరిపాలన కొన్ని గ్రామీణ స్థాయి కార్యకర్తలు, ప్రజా ప్రతినిధులు మరియు క్రియాశీల కమ్యూనిటీ సభ్యులు పాల్గొన్న అన్ని జిపిలలో కూడా విజిలెన్స్ కమిటీలను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ సంఘాలు ప్రతి రోజు బహిరంగ డిఫెక్టర్లు తో ఐపిసి కార్యకలాపాల్లో పాల్గొంటాయి. గ్రామీణ సంఘం అలాంటి చర్యలు గ్రామీణ ప్రజల మంచి పనులకు కమిటీల కార్యకలాపాలలో స్వచ్ఛందంగా ముంచెత్తడం ప్రారంభించినందువల్ల ఈ చర్యల ప్రభావం ప్రభావితమైంది. సంఘం సమావేశం పారిశుధ్యం ఒక ప్రధాన నిబాదంగా, రెండు నెలల్లో మరో 23,000 మరుగు దొడ్లు నిర్మించడం ద్వారా జిల్లాలో 100% పారిశుధ్యం అందుబాటులో ఉంచడానికి యోచిస్తోంది. ♦

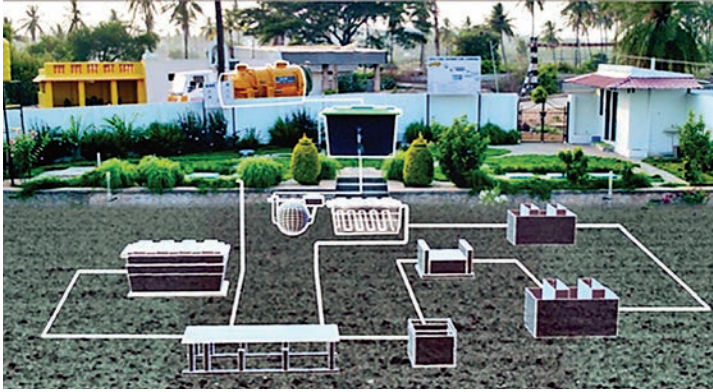
ప్రభావం

జిల్లా పరిపాలన కొన్ని గ్రామీణ స్థాయి కార్యకర్తలు, ప్రజా ప్రతినిధులు మరియు క్రియాశీల కమ్యూనిటీ సభ్యులు పాల్గొన్న అన్ని జిపిలలో కూడా విజిలెన్స్ కమిటీలను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ సంఘాలు ప్రతి రోజు బహిరంగ డిఫెక్టర్లు తో ఐపిసి కార్యకలాపాల్లో పాల్గొంటాయి.

మీకు తెలుసా

ఫేకల్ స్లడ్జ్ మేనేజ్మెంట్ కోసం ఉపయోగించిన వివిధ రకాలైన సాంకేతికతలు ఉన్నాయి:

ఫేకల్ స్లడ్జ్ యొక్క సహ-సేంద్రియ ఎరువుల మిశ్రమం:

నియంత్రిత ఏరోబిక్ పరిస్థితుల్లో సేంద్రియ పదార్థాన్ని విచ్ఛిన్నం చేయడం లేదా క్రుళ్ళి పోవడాని కోసం సూక్ష్మజీవులను ఉపయోగించడమే కంపోస్టింగ్. ఈ పద్ధతిలో తుది ఉత్పత్తిని మట్టి పదార్థంగా ఉపయోగించుకోవచ్చు. ఇంకొక వైపు కో-కంపోస్టింగ్ అనేది సేంద్రియ వ్యర్థాలను నియంత్రించడానికి, ఒకటి కంటే ఎక్కువ ముడి పదార్థాలను (ఫేకల్ బురద మరియు సేంద్రియ ఘన వ్యర్థాలు) ఉపయోగించి నియంత్రిస్తుంది.

వ్యర్థ స్థిరీకరణ చెరువులలో సహ-చికిత్స:

చెత్త స్థిరీకరణ చెరువులు (డబ్ల్యుఎస్పి) వివిధ లోతుల మరియు నిలుపుదల సమయాలతో అనేక చెరువులు తయారు చేస్తారు. డబ్ల్యుఎస్పిలు పారవేయడం-గట్టిపడటం ట్యాంకులలో ఫేకల్ స్లడ్జ్ యొక్క ఘన-ద్రవ విభజనను ప్రసరించే వ్యర్థ నీటిని సహ-చికిత్సగా ఉపయోగించవచ్చు.

లోతైన వరుస కవచం:

లోతైన వరుస కవచం లోతుగా కందకాలు త్రవ్వడం మరియు బురదతో వాటిని నింపి మట్టితో కప్పడం మరియు మైభాగంలో చెట్లను నాటడం జరుగుతాయి. ఇటువంటి సాంకేతిక విజ్ఞానాన్ని తగిన భూమిలో మాత్రమే ఉపయోగించుకోవచ్చు.

ఎఫ్ఎస్టిపిలను స్థాపించటం:

ఎఫ్ఎస్టిపి (ఫేకల్ స్లడ్జ్ ట్రీట్మెంట్ ప్లాంట్) అనేది వివిధ సాంకేతిక చికిత్సల కలయిక ఘన మరియు ద్రవ వ్యర్థాలను రెండింటికీ చికిత్స చేయడానికి వరుసగా లేదా సమాంతరంగా ఏర్పాటు చేయబడిన గుణకాలు వ్యర్థ పదార్థం.

డికేంటింగ్ ట్యాంక్, నిలుపు మరియు క్షితిజ సమాంతర బఫిల్ రియాక్టర్లు/ఫిల్టర్లు, నిర్మాణాత్మక చిత్తడినీలలు, సానపెట్టే చెరువు, బురద ఎండబెట్టడం యార్డ్, బయోగ్యాస్ ప్లాంట్, కో-కంపోస్టింగ్ మొదలైన పలు చికిత్స గుణకాలు ఉన్నాయి. ఎఫ్ఎస్టిపి మరియు ఎఫ్ఎస్టిపి మధ్య ప్రధాన వ్యత్యాసం బురద శాతం కలిసి ఉంటుంది. సెప్టిక్ ట్యాంక్/పిట్స్ నుండి సేకరించిన వ్యర్థాల నుండి బురద కంటెంట్ శాతం ఎక్కువగా ఉంటుంది, అయితే మురికినీరులో మురికినీరు పదార్థం 0.01% కంటే తక్కువగా ఉంటుంది.

కందకం:

ఫేకల్ బురద పారవేయడం కోసం కందకం యొక్క ఉపయోగించడం భారతదేశంలో మరియు వివిధ దేశాలలో ఇదొక పాత సాంకేతికత. ఈ కందకాలు నిస్సార లేదా లోతైన కందకాలుగా ఉండవచ్చు. ఎక్కువగా, లోతు కందకాలు చెట్లు పెంపకం కోసం ఉపయోగిస్తారు.

వ్యర్థాల నుండి సంపద & శక్తిని ప్రోత్సహించడానికి గోబర్-ధన్ ఉపయోగపడుతుంది

గోబర్ (గాల్వనైజింగ్ సేంద్రియ బయో-ఆగ్రో రిసోర్స్) - ధన్ పథకం గ్రామీణ పరిశుభ్రతపై ప్రభావం చూపుతుంది మరియు పశువులు మరియు సేంద్రియ వ్యర్థాల నుండి సంపద మరియు శక్తిని ఉత్పత్తి చేస్తుంది. ఇది కొత్త గ్రామీణ జీవనోపాధి అవకాశాలను కూడా సృష్టిస్తుంది మరియు రైతులకు మరియు ఇతర గ్రామీణ ప్రజలకు ఆదాయాన్ని పెంచుతుంది.

గోబర్-ధన్ పథకం గ్రామాలను శుభ్రంగా ఉంచడం, గ్రామీణ గృహాల ఆదాయాన్ని పెంచుతుంది. ♦

నిర్మల్ గంగ కోసం గ్రామస్థులు స్వచ్ఛత కలష్ యాత్రను ప్రారంభించారు

పరిశుభ్రత గంగా కొరకు అవగాహన సృష్టించబడింది

అన్ని స్థాయిలలో నిరంతర సమాజ ప్రమేయం మరియు సమావేశం, సమయం మరియు సమయం చూపించి, ముఖ్యమైన చిన్న మరియు దీర్ఘకాల ప్రయోజనాలను కలిగి ఉంది. సమాజంలోని అన్ని వర్గాలూ కలిసి పని చేస్తున్నప్పుడు, విజయానికి హామీ ఉంటుందని నివేదికలు సూచిస్తున్నాయి. ప్రత్యేకంగా యువత కోసం స్వచ్ఛతా ఘట్టబాల్ టోర్నమెంట్లు, స్వచ్ఛతా కలహియాత్ర, గంగా ఆర్మీ, స్వచ్ఛతా భజన్, శుద్ధ గంగా ప్రచారం, మొదలైనవి. అదనంగా, జిల్లా ప్రపంచ పర్యావరణ వారం మే 30 వ నుండి జూన్ 5, 2018 వరకు జరుపుకుంది. ఈ సమయంలో ఈ సంఘం ప్రజలందరికీ అవగాహన మైసది. ఆ కార్యకలాపాలకు ఇక్కడ కొన్ని క్షణికలు ఉన్నాయి:

ప్రపంచ పర్యావరణ వారం

వివిధ పరిశుభ్రత సెంట్రీక్ కార్యకలాపాలలో పాల్గొనే దృష్ట్యా, స్వచ్ఛత సంబంధిత సంఘటనలు మొత్తం వారంలో జరిగాయి. గంగా నది మరియు ఇతర ప్రాంతాల చెట్ల పెంపకానికి ప్లాస్టిక్ ను దొంగిలించడం నుండి, ప్రతి రోజు జరిగిన సంఘటనలు స్వచ్ఛత భజనతో మొదలై గంగ ఆర్మీతో ముగిసింది.

స్వచ్ఛత కలష్ యాత్ర: రంగురంగుల దుస్తులలో ధరించిన మహిళల ద్వారా స్వచ్ఛత కలష్ యాత్ర నిర్వహించారు, వారి తలలపై గంగా జలంతో నిండిన సామానులతో ఊరేగింపులో చేరారు. ఈ యాత్రలో, వారు మరుగుదొడ్లను వాడుకునే ప్రయోజనాల

ప్రభావం

వివిధ పరిశుభ్రత సెంట్రీక్ కార్యకలాపాలలో పాల్గొనే దృష్ట్యా, స్వచ్ఛత సంబంధిత సంఘటనలు మొత్తం వారంలో జరిగాయి. సమాజంలోని అన్ని వర్గాలూ కలిసి పని చేస్తున్నప్పుడు, విజయానికి హామీ ఉంటుందని నివేదికలు సూచిస్తున్నాయి.

గురించి అవగాహన కల్పించారు. ఈ కార్యక్రమం గంగ ఆర్మీతో ముగిసి, ఇది గంగా శుభ్రం చేయడానికి అవగాహనతో అపసరమైనది.

స్వచ్ఛత ఘట్టబాల్ టోర్నమెంట్: స్వచ్ఛత భారత్ మిషన్ కార్యకలాపాలలో యువతను ప్రోత్సహించడానికి సాహిద్ గంజ్ యొక్క అన్ని సముదాయాలు స్వచ్ఛత ఘట్టబాల్ టోర్నమెంట్లను నిర్వహించాయి. పట్నా బ్లాక్ మొదటి సారి ఒక టోర్నమెంట్ను నిర్వహించటం, దీని తరువాత యువత స్వచ్ఛత డూట్స్ (ప్రేరేపించేవారు) గా పాఠశుభ్యం మరియు పరిశుభ్రత యొక్క సందేశాన్ని వ్యాప్తి చేయటానికి వారి స్థానానికి ప్రతిపాదించింది. ఈ యువకులు కూడా మరుగుదొడ్లు యొక్క నాణ్యత నిర్మాణానికి కృషి చేస్తున్నారు.

స్వచ్ఛతా భజన్: స్వచ్ఛత భజనలు దేశీయ భాషలలో లేదా స్థానిక మాండలికాలలో స్థానిక జానపద పాటలు. కొన్ని భజన ప్రజలు భక్తి పాటలు మరియు గేంజెస్ సంబంధిత జానపద గీతాలను పఠించారు, ఇది ప్రజలకు ఆరోగ్యం మరియు పరిశుభ్రత యొక్క మంచి అభ్యాసాలను అలవరచుకునేలాగా చేస్తుంది. ♦

8326 పనిచేయని మరుగుదొడ్లను కాంచీపురం పని చేసేలాగా మారుస్తుంది

పి బ్రహ్మరి 27, 2018 న ఓపెన్ డెఫి కేషన్ (ఓడిఎఫ్) గా ప్రకటించబడింది, కాంచీపురం తమిళనాడులోని పట్టు పల్లె జిల్లా ప్రస్తుతం హోదాను కొనసాగించడానికి మరియు ఓడిఎఫ్ ప్లాన్ కు వెళ్లడానికి చర్యలు చేపట్టింది. గత కొన్ని నెలలుగా, అన్ని జిల్లాలో వారి 9326 నిర్లక్ష్య మరుగుదొడ్లు పని చేయని నిర్ధారిస్తుంది - ఏ లోటు లేదని నిర్ధారించడానికి.

2012 లో నిర్వహించిన ఒక సర్వే ప్రకారం జిల్లాలోని అన్ని విభాగాలలో 8326 అసాధారణ మరుగుదొడ్లు కనిపించాయి:

అక్టోబరు 2017 లో పునరావృతమయింది. ఈ వ్యాయామం 5000 మంది పనిచేయని మరుగుదొడ్లు లభిదారులచే పని చేయడం జరిగింది. ముఖ్యంగా కుండ్రాతూర్, సెయింట్ థామస్ మౌంట్, తిరుపూర్ వంటి

ప్రాంతాలలో, దాదాపు అన్ని మరుగుదొడ్లు మరమ్మత్తులు చేయబడ్డాయి లేదా పునర్నిర్మించబడ్డాయి మరియు లబ్ధిదారులచే ఉపయోగించబడుతున్నాయి. సంఖ్యలను ధృవీకరించడానికి, జిల్లా అధికారులు 5000 లో 10% తనిఖీ చేయగా, యాదృచ్ఛిక ప్రాతిపదికన మరియు వాటిని క్రియాత్మకంగా గుర్తించారు. దాని తరువాత ఐయంఐఎస్ ప్రవేశాలు 5000 మరుగుదొడ్లు కోసం తయారు చేయబడ్డాయి, వాటిని ఒక జాబితా చేశారు.

మిగిలిన 3326 మరుగుదొడ్లు కోసం, అవి పూర్తిగా దెబ్బ తిన్నట్లు కనుగొన్నారు. స్థానిక కుటుంబ స్వయం సహాయక సంఘాల ద్వారా వారికి కుటుంబాలకు కొత్త మరుగుదొడ్లు నిర్మించడానికి నిధులు సమకూర్చాయి. ఇటువంటి నిర్మాణ పనులు ఎస్ హెచ్ జి

బ్లాక్ పేరు	రోజుల సం. పని చేయని మరుగుదొడ్ల సం.
1. అచిరుపక్కం	541
2. చితామూర్	603
3. కాంచీపురం	552
4. కట్టన్ కొలతూర్	344
5. కుండ్రత్తూర్	1437
6. లాతూర్	374
7. మడురంతకం	482
8. శ్రీపెరంబుదూర్	186
9. సెయింట్ థామస్ మౌంట్	435
10. తిరుపూర్	463
11. తిరుకలకుండ్రం	308
12. ఉతిరమేరూర్	2360
13. వాలాజాబాద్	241
మొత్తం	8326

నేతలు మరియు సన్నిహిత గుంపు చేత పర్యవేక్షించబడ్డాయి. ♦

సక్సెస్ స్టోరీ

గాయత్రీ, ప్రధాన మంత్రి నుండి ఒక సంకేతాన్ని తీసుకోవడానికి రాజ్ మాసన్స్ యొక్క శిక్షణ

గాయత్రీ, ఖుండి యొక్క గుట్టోరాకు చెందినది, ఝార్ఖండ్ లో ఒక వెనుకబడిన జిల్లా, నల్లమందు మరియు మానవ రవాణా సాగు కోసం సంచలనం సృష్టించింది. కానీ ఆమె సాధారణ మహిళా సహాయకురాలు కాదు. నిర్మాణ రంగంలో, మగ మాసన్ ప్రతిచోటా ఆధిపత్యం చెలాయిస్తున్నారు, కానీ గాయత్రీ కళను నేర్చుకుంది మరియు పురుషులకు పోటీ పెట్టిన ఒక 'రాణి' మాసన్ గా మారింది. ప్రధాన మంత్రి నరేంద్ర మోదీ ఆమెను వీడియో కాన్ఫరెన్సింగ్ ద్వారా ఎనిమిది నిమిషాలు మాట్లాడారు, మరియు తన పనిని ప్రశంసించారు. ఈ గాయత్రీ ధైర్యం అత్యధిక ఎత్తుకు చేరుకుంది. ఇప్పుడు ఆమె తన ప్రాంతంలో ఎక్కువ మంది స్త్రీలను మగవారిని శిక్షణ లో పాలుపంచుకుంది. ఖుండి వెనుకబడిన ప్రాంతానికి చెందిన గాయత్రీ ఒక మాసన్ గా శిక్షణ పొంది స్వచ్ఛత కారణం చేత

ఆమెకు చేయి అందించారు మరియు మరుగుదొడ్లు నిర్మించారు. ఆమె ప్రధాన మంత్రి ఆవాస్ యోజన కింద ఇళ్ళు నిర్మించారు, ఆమె ఇప్పుడైతే ఎక్కువ ఇళ్ళు నిర్మిస్తున్నారు. ఆమె తన కోసం కూడా ఒక ఇంటిని ఏర్పాటు చేసుకుంది. ప్రధాన మంత్రి నుండి ప్రశంసలు పొందిన తరువాత, గాయత్రీ అతనిచే ప్రేరణ పొంది మరియు పురుషులుగా ఉండటానికి ఇతర మహిళలకు శిక్షణ ఇస్తున్నారు. ఆమె 30 మంది మహిళల

బృందంలో శిక్షణ పొందుతోంది, తద్వారా వారు ఇతరులకు నివాస స్థలాలను నిర్మించటానికి బలంగా ఉన్నారు. ఒక సారి ఆమె తన పని కోసం ప్రశంసలు అందుకున్న తర్వాత పొరుగు జిల్లా నుండి కూడా పని కోసం పిలుపునిచ్చారు. గవ్వా మరియు సిమ్లా జిల్లా కార్యాలయాలు గాయత్రీలను తమ జిల్లాలోని మహిళలకు శిక్షణ ఇవ్వాలని కోరాయి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మహిళలను పురుషులుగా శిక్షణ ఇవ్వడం ప్రారంభించింది. గాయత్రీ ఆమె 2016 లో మహిళా కులీగా శిక్షణ తీసుకుందని, గత మూడు సంవత్సరాలలో ఆమె ఇప్పటికే ప్రధాన్ మంత్రి ఆవాస్ యోజన కింద 15 ఇళ్ళు నిర్మించిందని చెప్పింది. "ప్రజలు నా పనిని ఇష్ట పడతారు. నా సొంత ఇల్లు ఒక చిన్న గుడిసె, నా భర్త మరియు పిల్లల సహాయంతో నా ఇల్లును నేను నిర్మించాను." ♦

సంధ్య ఒక ఉద్యోగం కోసం తన కోరికను పడవేస్తుంది మరియు పరిశుభ్రత యొక్క దూతగా మారింది

ఛత్తీస్ గఢ్, బిలాస్ పూర్ సమీపంలోని సకారీ నగర్ పంచాయతీ నివాసి అయిన సంధ్య బగ్గా, ఒక కామర్స్ గ్రాడ్యుయేట్. ఆమె నగరానికి వెళ్లి ఉద్యోగం సంపాదించి ఉండవచ్చు. ఆమె మార్గంలో ఎటువంటి చిక్కులు లేదు. మెరుగైన ప్రైవేట్ ఉద్యోగాల్లో వివిధ అవకాశాలు ఉన్నాయి. కానీ ఆమె ప్రధాన నరేంద్ర మోదీ వ్యక్తం చేసిన పారిశుధ్యం గురించి ఆలోచనలు బాగా ఆకట్టుకున్నాయి, ఆమె పారిశుధ్యం యొక్క దూతగా వారాలని నిర్ణయించుకుంది. ఇప్పుడు ఆమె సెల్ఫ్ హెల్ప్ గ్రూప్ తో సంబంధం కలిగి ఉంది మరియు తన గ్రామ పారిశుధ్య బాధ్యత తీసుకుంటోంది. 24 సంవత్సరాల వయస్సు ఉన్న సంధ్య భక్తితో పరిశుభ్రత కార్మికురాలిగా పని చేస్తున్నారు. ఆమె ఎస్ హెచ్ జి నుండి కేవలం రూ.5000/- మాత్రమే పొందుతోంది, కానీ ఆమె పని నుండి సంతృప్తి చెందింది. సంధ్య ప్రతి ఇంటి నుండి చెత్తను సేకరించి తన గ్రామం శుభ్రం చేయడానికి నిశ్చయించుకుంది. ఆమె రిక్తాలో చెత్తను మోసుకెళ్తోంది. ఆమె మొదటి సారిగా రిక్తాను సేదీపిస్తున్నాడు,

సంధ్య ఒక రిక్తాలో చెత్తను మోసుకొస్తుంది

ఆమె గాయ పడింది, ప్రజలు ఆమెను చూసి నవ్వారు. కానీ మోది నుండి సంధ్య స్ఫూర్తి చెందినప్పుడు, వారిని ఆమె పట్టించుకోలేదు. ఆమె ఎప్పుడూ భిన్నమైనది చేయాలని, కుటుంబ బాధ్యతలను నెరవేర్చడంలో ఆమె తండ్రికి సహాయం చేయాలని ఎల్లప్పుడూ కోరుకుంది. ఆమె నగరంలో ప్రైవేటు ఉద్యోగాలను ప్రతిపాదించింది, కానీ ఆమె గ్రామంలోనే ఉండి అర్థవంతమైనది ఏదో

చేయాలని నిర్ణయించుకుంది. ఆమె ఎస్ హెచ్ జి యొక్క మణికోచన్ కేంద్రంలో సంతోషి దీదీని సంప్రదించింది, ఆమెకు ఈ అర్థవంతమైన మార్గాన్ని ఆమె మార్గనిర్దేశం చేసింది. మొదటి సారిగా ఆమెకు రిక్తా ఇచ్చినప్పుడు, ఆమె మనసులో కొద్దిగా సంశయం ఉండేది. కానీ క్రమంగా ఆమె ప్రజల సహకారంతో ఆమె తీర్మానాన్ని సంపాదించింది. ఉద్యోగం విషయానికి వస్తే పెద్దా చిన్నా ఎవరూ లేదని ఆమె నమ్మకం. తేడా ఏంటంటే అవగాహన. ప్రారంభంలో, సామాజిక మరియు ప్రజా అవగాహన కారణంగా ఆమె తండ్రి తన నిర్ణయాన్ని ఇష్ట పడలేదు, కానీ ఆమె కృషి మరియు అంకిత భావం చూసినప్పుడు, ఇప్పుడు ఆమెకు అతను గట్టిగా మద్దతు ఇస్తున్నాడు. పారిశుధ్యం అత్యంత పవిత్రమైన ఉద్యోగం అని ఆమె అభిప్రాయ పడుతోంది మరియు ఆమె తన జీవితంలో ఆరోగ్య సంరక్షణకు రక్షకురాలిగా పని చేస్తుంది. సాయంత్రం, ఆమె గ్రామం చౌపాల్ వద్ద మహిళల సమావేశం ఏర్పరిచి మరియు వారికి పారిశుధ్యంపై అవగాహన కల్పిస్తుంది. ♦

ది శానిటేషన్ మెసంజర్ అఫ్ ఇండోర్ డిస్ట్రిక్ట్ రూరల్: చతుర్ సింగ్-మేడమ్ బతుని

ఇండోర్ జిల్లా గ్రామీణ ప్రజలు జనవరి, 2016 నుండి బహిరంగ విసర్జనం నుండి విముక్తలయ్యారు. ఆ తరువాత, ప్రజలు నిరంతరాయంగా వాటిని నిర్వహించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు, కానీ ఘన మరియు ద్రవ వ్యర్థాలను పారవేసేందుకు కూడా చర్యలు తీసుకుంటారు. సిమెంట్ కాంక్రీటు రహదారి మరియు కాలువలు ప్రతి గ్రామంలో మరియు 30 గ్రామాలలో నిర్మించబడ్డాయి, మోటారు వాహనాలు ఉపయోగించి చెత్తను సేకరించి మరియు విభజించబడినవి. కొన్ని గ్రామాల్లో స్థానికంగా అందుబాటులో ఉన్న వనరులను ఉపయోగించి చెత్త సేకరణ జరుగుతుంది.

గత రెండు సంవత్సరాలలో, పట్టణ ప్రాంతాల పారిశుధ్య సర్వేలో, ఇండోర్ జిల్లా నెం. 1 స్థానంలో ఉంది. ఈ సంవత్సరం పారిశుధ్యం సర్వే గ్రామీణ 2018 మొదటి సారి ప్రారంభమైంది, దీనిలో జిల్లాలు మరియు పట్టణాల వంటి గ్రామాల పారిశుధ్యం ఆధారంగా జిల్లాలు చేయబడతాయి.

ఇండోర్ జిల్లా పంచాయతీ నూతనంగా ఉంది. ఇండోర్ జిల్లా భారతదేశం యొక్క పంచాయతీ ఒక మాట సహాయంతో ప్రతి ఇంటికి పారిశుధ్యం యొక్క సందేశం తీసుకోవాలని ఆదేశించిన మొదటి జిల్లాగా మారింది. ఇండోర్ యొక్క స్థానిక మాల్యా సంస్కృతిని పరిశీలిస్తే, చతుర్ సింగ్ మరియు మేడమ్ బతుని వంటి పాత్రల చిహ్నముతో పారిశుధ్య సందేశానికి మంటలు వాడుతున్నట్లు ఒక పోస్టర్ విడుదల చేయబడింది. చతుర్ సింగ్ మరియు మేడమ్ బతుని స్థానిక మాల్యా వస్త్రధారణ ధరించి ఒక మహిళ మరియు పురుషుడు ఒక బెత్ మరయు చీపురు పట్టుకుని పరిశుభ్రతకు ఒక గుర్తుగా ఉన్నారు.

జిల్లా పంచాయతీ ప్రెసిడెంట్ సమక్షంలో, ఇండోర్ జిల్లా పంచాయతీ నిర్వహించిన ఒక కార్యక్రమంలో చతుర్ సింగ్ మరియు మేడమ్ బతుని యొక్క చిహ్నాన్ని

21.08.2018 న విడుదల చేశారు. కవితా పటిదార్; కలెక్టర్, మిస్టర్. నిషాంత్ వార్వడే; చీఫ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆఫీసర్, శ్రీమతి నేహా మీనా మరియు జిల్లా పంచాయతీ సభ్యులు.

పారిశుధ్య పోరాటంలో భాగంగా ఒక ప్రత్యేక ప్రచారం చేయటం ద్వారా జిల్లా ఓడిఎఫ్ ను రూపొందించిన విధంగా పారిశుధ్యం యొక్క తరువాతి అంశాలను పూర్తిగా మస్కట్ యొక్క పాత్రలను సృష్టించడమే లక్ష్యం. మస్కట్కు ప్రత్యేక శ్రద్ధ సృష్టించినప్పుడు పాత్రలు వంటివి సమర్థవంతంగా ఉండాలి, స్థానిక ప్రజలలో ఆమోదయోగ్యంగా ఉండాలి మరియు మాల్యా ప్రాంతాన్ని సూచించాలి. ప్రజల నుండి ఈ పాత్ర తీసుకోబడిందని ప్రజలు భావించాలి, తద్వారా పంపిణీ చేయబడిన సందేశాలు ప్రజలచే ఆమోదించబడతాయి మరియు సంయోగం చేయబడతాయి. దీని కోసం, జిల్లా అధికారులు మరియు లాలిత్యా

ఫౌండేషన్ చతుర్ సింగ్ మరియు మేడమ్ బతుని ద్వారా పారిశుధ్య సందేశాన్ని మాత్రమే తీసుకోవడమే కాకుండా మాల్యా సంస్కృతి నుండి ఉద్భవించింది, కానీ వీధి పాత్రలలో ఈ పాత్రలను ఉపయోగించి అవగాహన ప్రచారం చేస్తున్నారు.

చతుర్ సింగ్ మరియు మేడమ్ బతుని యొక్క మస్కట్ గ్రామీణ పారిశుధ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి ప్రతిపాదించిన కార్యక్రమాలలో మరియు కార్యక్రమాల్లో ఉపయోగించబడుతుంది. ఈ పాత్రల ఆధారంగా నిజ జీవిత మస్కట్ కూడా జరుగుతుంది. ఈ పాత్రలపై ఆధార పడిన హాస్యాస్పద పుస్తకం కూడా తయారీలో ఉంది, దీనిలో పారిశుధ్యంలోని అన్నీ వివిధ అంశాలను కలిగి ఉండే విద్యా కథలు ఉంటాయి.

1. లైవ్ మస్కట్ - మస్కట్ అనేది గ్రామీణ ప్రాంతాలలో పారిశుధ్య అలవాట్లు మరియు ప్రవర్తన మార్పుల అభివృద్ధికి దారి తీస్తుంది, దీనిలో కళాకారుల పాత్రలు అలంకరించే పాత్రలు ప్రజలలోకి వెళ్లి వినోదం ద్వారా సందేశాలను తెలియజేస్తాయి.

2. కామిక్ బుక్ - ఒక హాస్య పుస్తకం సిద్ధం చేయబడి మరియు పారిశుధ్యం యొక్క అన్ని అంశాలని పంపిణీ చేయబడుతుంది, అందువల్ల ఆరోగ్యకరమైన మర్యాద చాలా చిన్న వయస్సు నుండి పిల్లలకు ఏర్పడుతుంది మరియు వారు బాల్యం నుంచి పరిశుభ్రమైన ప్రవర్తనను నేర్చుకుంటారు.

3. రైటింగ్స్ ఆన్ ది వాల్ - ఈ సందేశం ప్రతి మాధ్యమం ద్వారా ప్రతి ఇంటికి పంపబడుతుంది.

4. సోషల్ మీడియా - టైటిల్ క్రింద, చతుర్ సింగ్-మేడమ్ బతుని... పారిశుధ్య సందేశాలు, సోషల్ మీడియాలో ప్రజలు తమ ఆలోచనలను వ్యక్తం చేయగలరు మరియు వారి సలహాలను తెలియజేయవచ్చు. ♦

ఇటీవలి కార్యకలాపాల సమావేశం: స్వచ్ఛత పాఖ్వాడ

ఏప్రిల్ 2016 లో ప్రారంభించబడిన స్వచ్ఛ పాఖ్వాడ ఒక ముఖ్యమైనది ఈ క్రింది విధంగా స్వచ్ఛ భారత్ మిషన్. ఇది స్వచ్ఛత సంబంధిత కార్యకలాపాలలో అన్ని కేంద్ర మంత్రిత్వ శాఖలు మరియు విభాగాలలో పాల్గొనడానికి ప్రధాని, శ్రీ సరేంద్ర మోది యొక్క దృక్పథం ద్వారా స్ఫూర్తి పొందింది, తద్వారా నిజంగా స్వచ్ఛత “అందరి వ్యాపారం” గా మారింది. ఇది గణనీయమైన కృషికి దారితీస్తుంది దేశవ్యాప్తంగా నెలరోజుల పాటు అన్ని శాఖల ద్వారా అన్ని కేంద్ర మంత్రిత్వ శాఖలు, విభాగాలు స్వచ్ఛత ద్వారా విస్తరిస్తాయి.

స్వచ్ఛ ఐకానిక్ ప్లేసెస్ (ఎస్ఐపి)

భారతదేశం అంతటా 100 స్థలాలను శుభ్రపరిచేటప్పుడు వారి వారసత్వం, వతపరమైన మరియు/లేదా సాంస్కృతిక ప్రాముఖ్యత వలన “బహుమతిగా మారుతుంది” అని యండిడబ్ల్యుఎస్ పరిశీలిస్తుంది. మంత్రిత్వ శాఖల భాగస్వామ్యంతో నిర్వహించబడిన పట్టణ అభివృద్ధి, యాత్రలు మరియు సంస్కృతి, మరియు లక్ష్యం ఏంటంటే ఈ ప్రదేశంలో పరిశుభ్రతను

ఎస్ఐపియం-జి - ఒక సందర్భంలో

- పరిసరాల పరిశుభ్రత ఆగస్టు 2, 2018 వాటికి: 89.07%
- అక్టోబరు 2, 2014 నుండి నిర్మించిన గృహ మరుగుదొడ్లు: 7,97,14,455
- ఓపెన్ డెఫికేషన్ లేని గ్రామాలు: 4,09,442
- సమామి గెంగె లో ఓపెన్ డెఫికేషన్ లేని గ్రామాలు: 4,465
- ఓపెన్ డెఫికేషన్ లేని జిల్లాలు: 421
- ఓపెన్ డెఫికేషన్ లేని రాష్ట్రాలు/యుటిఎస్: 19

మెరుగుపర్చడం అనేది ప్రత్యేకంగా అధిక స్థాయికి చేరుకుంటుంది. దేశంలోని ప్రజలకు పారిశుధ్యం పెంచడం కోసం చర్యలు చేపడుతున్నాయి శ్రేష్టమైన స్థాయిలు ప్రమాణాలు. ఇవి: శ్రీ రాఘవేంద్ర స్వామి మఠం మంత్రాలయం (ఆంధ్ర ప్రదేశ్), హజార్దురి ప్యాలెస్ (పశ్చిమ బెంగాల్), శ్రీ బ్రహ్మ సరోవర్ గుడి (హర్యానా), విదుర్ కుటి గుడి (ఉత్తర ప్రదేశ్), మనా గ్రామం (ఉత్తరాఖండ్), పాంగోంగ్ తోస్ (జమ్మూ మరియు కాశ్మీర్), శ్రీ నాగ్ వాసుకి గుడి (ఉత్తర ప్రదేశ్), నుపి కేతల్ (మణిపూర్), శ్రీ ధర్మా శాస్త్ర గుడి (కేరళ) మరియు కన్యాశ్రం (ఉత్తరాఖండ్).

స్వచ్ఛ సర్వేక్షన్ గ్రామీణ 2018

యండిడబ్ల్యుఎస్ స్వచ్ఛ సర్వేక్షన్ గ్రామీణ 2018 ను ప్రారంభించింది, ఇది అన్ని జిల్లాలలో ఆగస్ట్ 1 నుండి 31, 2018 ఆగస్టు వరకు నిర్వహించబడుతుంది. పరిమా-

ణాత్మక మరియు గుణాత్మక పారిశుధ్యం (స్వచ్ఛత) పాఠామితల ఆధారంగా అన్ని జిల్లాలు మరియు రాష్ట్రాల ర్యాంకింగ్ రూపంలో ఫలితాలు ప్రకటించబడతాయి. అగ్రశ్రేణి రాష్ట్రాలు మరియు జిల్లాలు అక్టోబరు 2, 2018 న ప్రదానం చేయబడతాయి.

స్వచ్ఛ సర్వేక్షన్ గ్రామీన్ లోని 698 జిల్లాల్లో 6,980 గ్రామాలు భాగంగా ఉన్నాయి.

స్వచ్ఛ సంగ్రహ - స్వచ్ఛ సంగ్రహ (www.swachhsangraha.gov.in) వెబ్-ఆధారిత నాలెడ్జ్ పోర్టల్, మంత్రిత్వ శాఖ ఏర్పాటు చేసింది. ఇది త్వరగా మరియు సమర్థవంతంగా పారిశుధ్యం గురించి సమాచారాన్ని కనుగొనడంలో వినియోగదారులకు సహాయ పడుతుంది. సాధారణ మరియు సహకార పోర్టల్ రాష్ట్రాలు, జిల్లా మరియు గ్రామ పంచాయతీల నుండి మంచి పద్ధతులు, స్థానిక పరిష్కారాలు మరియు అవిష్కరణలను సమోదు చేస్తుంది, ఇవి నేరుగా సమాచారాన్ని అప్లోడ్ చేయగలవు. ఎస్ఐపియం అమలును వేగవంతం చేసేందుకు విజ్ఞానం మరియు అనుభవ భాగస్వామ్యాన్ని ఈ పోర్టల్ సులభతరం చేస్తుంది.♦

భారత ప్రభుత్వం
పంచాయతీ రాజ్ మంత్రిత్వ శాఖ

పంచాయతీ రాజ్ మంత్రిత్వశాఖ 2019 సంవత్సరంలో
జాతీయ పురస్కారాలకు
సంబంధించిన అవార్డుల కోసం నామినేషన్లను ఆహ్వానించింది
(అంచనా సంవత్సరం 2017-18):

దీన్ దయాళ్ ఉపాధ్యాయ పంచాయతీ సశక్తికరణ పురస్కార్ (డిడియుపిఎస్పి)

పంచాయతీలు (గ్రామ, ఇంటర్మీడియట్ మరియు జిల్లా) యొక్క మూడు
శ్రేణుల కోసం జనరల్ మరియు థెమాటిక్ కేటగిరీలు

నానాజీ దేశ్ముఖ్ రాష్ట్రీయ గౌరవ్ గ్రామ సభ పురస్కార్ (ఎన్డిఆర్జిజిఎస్పి)

గ్రామ పంచాయతీలు గ్రామ సభ యొక్క అత్యుత్తమ ప్రదర్శన కోసం

గ్రామ పంచాయతీ అభివృద్ధి ప్రణాళిక అవార్డు

గ్రామ పంచాయతీ అభివృద్ధి ప్రణాళికలను అభివృద్ధి చేసిన గ్రామ పంచాయతీలను
ప్రోత్సహించడానికి రాష్ట్ర/కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల ప్రకారం పంచాయతీ రాజ్ మంత్రిత్వశాఖ జారీ
చేసిన నమూనాల మార్గదర్శకాలకు అనుగుణంగా తయారు చేయబడిన నిర్దిష్ట మార్గదర్శకాలు.

2018 సెప్టెంబర్, 28 న <http://www.panchayataward.gov.in> లింక్ వద్ద అన్ని రకాల అవార్డులకు
ఆన్లైన్ దరఖాస్తులు ప్రారంభించబడ్డాయి. ఈ లింక్ పై మరిన్ని నవీకరణలు అందుబాటులో ఉంటాయి.

అవార్డు మార్గదర్శకాలు మరియు ఆన్లైన్ నామినేషన్లు నింపడానికి విధానం గురించి మరింత
సమాచారం మరియు మరిన్ని నవీకరణల కోసం మంత్రిత్వ శాఖ యొక్క లింకులు

<http://www.panchayat.gov.in/> మరియు <http://panchayataward.gov.in/> ను సూచించవచ్చు.

పంచాయతీలు రాష్ట్రాల/కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాలు (యుటి) పంచాయతీ రాజ్ శాఖ లేదా నామినేషన్ పత్రాల
నింపడంలో సహాయం కోసం వారి నేషనల్ ఇన్ఫర్మేటిక్స్ సెంటర్ సమన్వయకర్త యొక్క నోడల్
అధికారులను సంప్రదించవచ్చు.

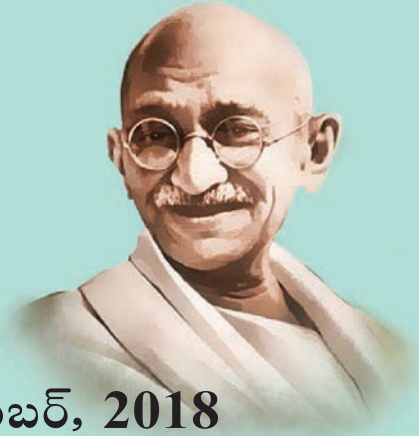
రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు/కేంద్ర పాలిత ప్రభుత్వాలు ఈ అవార్డులకు మరింత ప్రచారం కల్పించాలని
కోరడం జరిగింది.

(పునీత్ శర్మ)
భారత ప్రభుత్వ కార్యదర్శిగా

నరేంద్ర సింగ్ తోమార్
గ్రామీణాభివృద్ధి మంత్రి,
పంచాయతీ రాజ్ మరియు గనులు

2 అక్టోబర్ నుండి 31 డిసెంబర్, 2018

గ్రామ పంచాయతీ డెవలప్మెంట్ ప్లాన్ (జీపీడీపీ) 'సబ్జీ యోజన, సబ్జీ వికాస్' జన్ యోజన అభియాన్

అన్ని గ్రామ పంచాయతీలు/గ్రామ సభలు, ఈ ప్రచారంలో పాల్గొనటం ద్వారా
వారి గ్రామ అభివృద్ధికి దోహదం చేయాలని అభ్యర్థించారు.

ప్రచారానికి కార్యాచరణ క్యాలెండర్

క్రం. సం.	చర్యలు	కాలక్రమం
1.	పెసిలిటేటర్స్ శిక్షణ మాడ్యూల్ యొక్క రోల్ ఆవుట్	ఆగస్టు 30, 2018
2.	నోడల్ అధికారుల నియామకం (రాష్ట్రం, జిల్లా మరియు బ్లాక్ స్థాయిలు) మరియు అన్ని నోడల్ అధికారుల ద్వారా వెబ్ పోర్టల్ లో రిజిస్ట్రేషన్	సెప్టెంబర్ 10, 2018
3.	గ్రామ సభ సమావేశాల 'మెడ్యూల్ ను అప్లోడ్ చేస్తూ ఉండడం	సెప్టెంబర్ 10, 2018
4.	ప్రతి గ్రామ పంచాయతీలకు సులభతరం నియామకం	సెప్టెంబర్ 10, 2018
5.	పెసిలిటేటర్స్ యొక్క శిక్షణ పూర్తి	సెప్టెంబర్ 15, 2018
6.	గ్రామ సభ సమావేశాల కోసం లైన్ విభాగాల యొక్క ఫ్రంట్‌లైన్ కార్మికుల నియామకం	సెప్టెంబర్ 15, 2018
7.	ప్రతి జిపి లో పబ్లిక్ ఇన్ఫర్మేషన్ బోర్డ్ యొక్క ప్రదర్శన మరియు దాని పై జియో-ట్యాగ్ ఫోటోలను పంపించడం	సెప్టెంబర్ 15, 2018
8.	గ్రామ సభ సమావేశాల యొక్క జియో-ట్యాగ్ దృశ్యాలను అప్లోడ్ చేస్తుంది	జిఎస్ సమావేశం నిర్వహించిన వెంటనే
9.	ప్లాన్‌షిఫ్ట్ దరఖాస్తుపై ఆమోదం పొందిన ప్రణాళికను ప్రచురించడం	డిసెంబర్ 31, 2018

జన్ యోజన అభియాన్/జీపీడీపీ వెబ్‌సైట్ : gdpd.nic.in

హెల్ప్‌లైన్: 011-23074309, 011-23386556, 011-23383816, 011-23386140

మాతో చేరండి: https://twitter.com/people_plan

<https://www.facebook.com/PeoplesPlanCampaign>

పంచాయతీ రాజ్ శాఖ

పంచాయతీ రాజ్ శాఖ

www.facebook.com/MinistryofPanchayatiRaj

@mopr_goi

గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖ

www.facebook.com/IndiaRuralDev

జాగ్రు నేరు మరియు పారిశుధ్యం శాఖ

www.facebook.com/MODWS

@swachhbharat

एक कदम स्वच्छता की ओर

ముద్రించి మరియు ప్రచురించిన వారు పంచాయతీ రాజ్ శాఖ
ఎడిటర్-ఇన్-ఛీఫ్: అమర్తీక్ సిన్హా, సెక్రటరీ, పంచాయతీ రాజ్ మరియు గ్రామీణాభివృద్ధి శాఖ.
ముద్రించిన వారు: ఎం/ఎన్ థామస్ (పెన్, టి-315, సి-బ్లాక్ రోడ్డు, ఓబ్లా-1, ఓబ్లా
ఇండస్ట్రయల్ ఎరియా, న్యూ ఢిల్లీ - 110020
ప్రచురించిన వారు: పంచాయతీ రాజ్ శాఖ, భారత ప్రభుత్వం, సర్కార్ పబ్లిక్ భవన్,
న్యూ ఢిల్లీ - 110001.